

Universitatea de Stat din Moldova

Sesiune națională de comunicări științifice studentești

25-26 aprilie 2013

Rezumatele comunicărilor

Chișinău, 2013

Universitatea de Stat din Moldova

**Sesiune națională de comunicări
științifice studentești**

25-26 aprilie 2013

Rezumatele comunicărilor

Științe umanistice

*CEP USM
Chișinău, 2013*

CZU

Sesiune națională de comunicări științifice studențești

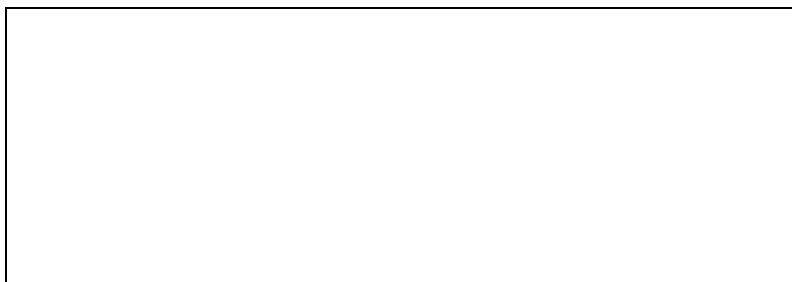
25-26 aprilie 2013

Rezumatele comunicărilor

Științe umanistice

Responsabil de ediție:

Tatiana BULIMAGA, sef secție PVEȘ, DCI

**Responsabilitatea asupra conținutului
rezumatelor revine în exclusivitate
autorilor și conducătorilor științifici**

ISBN:

© Universitatea de Stat
din Moldova, 2013

ISTORIE ȘI FILOSOFIE

SOCIETATEA DE MASĂ ȘI CULTURA DE MASĂ ÎN CONTEMPORANEITATE

Dmitri CHIABURU, Facultatea de Istorie și Filosofie

În ultimele decenii, asistăm la o serie de fenomene și procese ce caracterizează evoluția societății umane în ansamblul ei indicând faptul că ne aflăm într-o perioadă de mutații profunde ce definesc tranziția de la societatea industrială la un nou tip de societate – manifestată sub forma unei crize a modelului capitalist de dezvoltare, dar și prin apariția unor concepte și teorii noi. Conceptul sociologic de *masă* desemnează un anumit mod de interacțiune a indivizilor, masa reprezintă un conglomerat uriaș de oameni care nu se cunosc între ei, nu se află în relații de proximitate spațială, nu comunică, nu au valori și scopuri comune și pe care nu-i leagă decât un singur lucru – consumul aceluiși produs cultural, distribuit pe scară largă prin tehnologii moderne.

La baza conceptului de societate de masă, stau reflecțiile unor teoreticieni, precum Auguste Comte, F. Tonnies, Émile Durkheim, preocupăți de găsirea unor note generale și a unor noțiuni prin care să poată teoretiza modificările sociale frapante aduse de dezvoltarea economiei capitaliste. Aceste transformări erau evidente mai ales atunci când modul tradițional de organizare a vieții sociale se confrunța cu cel specific aglomerărilor urbane moderne: primul apărea dominat de *omogenitate* (oamenii se cunosc, locuiesc în aceeași zonă, au tradiții, valori și idealuri comune), în timp ce al doilea apărea marcat de *eterogenitate* (locuitorii marilor orașe nu se cunosc, muncesc și locuiesc în zone îndepărtate unele de altele, nu au sentimentul că împărtășesc valori și idealuri comune, sunt în relații de competiție și conflict). După Tony Bennet, dezbaterile în jurul societății de masă nu constituie în nici un caz, un corp unitar și integrat de teorii. Ele trebuie înțelese ca o perspectivă de abordare, perspectivă în care se intersectează mai multe teme: declinul „comunităților organice”, apariția culturii de masă, atomizarea socială a „omului de masă”. Luate împreună, aceste teme au articulat o polifonie de reacții negative și pesimiste, referitoare la procesele de industrializare, de urbanizare, de dezvoltare a democrațiilor populare, de educație populară și de apariție a formelor moderne de comunicare de masă.

Societățile moderne, industrializate și urbanizate au caracteristicile societății de masă, cu mari aglomerări umane, concentrate în metropole sau centre industriale. În comparație cu societățile tradiționale, societățile moderne introduc un nou tip de viață, în care timpul este segmentat riguros. Astfel, a apărut și nevoia socială de a umple acest timp liber cu produse, servicii și activități culturale și distractive. Cultura de masă a apărut ca un răspuns

pentru satisfacerea acestei nevoi. Spre deosebire de creațiile culturii specializate/înalte unde sistemul valoric era predominant, în cultura de masă devine predominant criteriul comercial. Produsele acestei culturi trebuie vândute, iar producerea lor industrială trebuie să fie rentabilă. Uneori, producătorii acestui nou tip de cultură au „tradus” și operele culturii specializate în codurile și registrele culturii de masă pentru a putea ajunge la consumatorii de mesaje mediatic. Cultura de masă a devenit o realitate în societățile contemporane. Întregul univers planetar este înconjurat acum de o centură densă de informații, mesaje și imagini care stăpânesc imaginarul colectiv și îi orientează în mare măsură percepțiile asupra realului și atitudinile. Cultura de masă și studiul ei a căpătat un rol din ce în ce mai important în societatea actuală.

În societatea contemporană ne confruntăm cu o cultură de masă, din ce în ce mai pregnant simțită și inoculată mass-mediei, al cărei rol este cel de a ține sub control realitățile sociale, prin transferul și manipularea imaginilor, simularea și simulacrul. Apare, astfel, elaborarea de forme culturale care vor fi produse, consumate, ca în final să se ajungă la înlocuirea lor cu altele noi. În acest caz, un rol major îl are mass-media, ca modalitate de a reproduce evenimentele, în cadrul suspendării dimensiunii temporale, lăsând iluzia unei trăiri sau experimentări directe de către „marea masă” .

Bibliografie:

1. ADORNO, Th. Schema culturii de masă, aparut inițial în *Gesammelte Schriften*, vol.III, *Dialektik der Aufklärung*. Frankfurt am Main: Suhrkamp, 1981, p.299-335, preluat de revista *idea*, 2005, nr.20.
2. HARVEY, D. *Condiția postmodernității*. Timișoara: Amarcord, 2002.
3. MOLES, A. *Psihologia kitsch-ului*. București: Editura Meridiane, 1980.
4. MARCUSE, H. Omul unidimensional. În: *Scrieri filosofice*. București: Politică, 1977.
5. FRIGIOIU, N. *Industria culturală și cultura de masă*. București: Ed.Politică, 1989.

Recomandat
Dumitru DODUL, dr., lector superior

ELEMENTE DE ARHEOLOGIE ÎN OPERELE LUI MIRON COSTIN

Artemis BALAN, Facultatea de Istorie și Filosofie

Operele cronicarilor, printre care și Miron Costin, constituie primele încercări de sinteză istorică, o relatare a evenimentelor, condițiilor și realităților sociopolitice ale statelor românești. Pe lângă abordarea istoriei medievale, în operele sale el menționează în câteva rânduri monumente arheologice, în principal, moștenire a perioadei romane.

Astfel Miron Costin specifică prezența pe teritoriul Moldovei a unei construcții imense, numite „șanțul Troian”. Acesta începe „de lângă Galați, de la râul Siret, [...], trece pe din sus de Galați peste Prut, la Troian, [...] pe acolo pe din sus de Cartal, pe cîmpi pînă la Nistru” [1]. În plus, M. Costin afirmă că valul continuă de la Nistru până la Nipru, unde cronicarul a trecut valul „nu departe de Chiov” (Kiev), de unde acesta ajunge până la Don [2]. Acest val nu a avut careva funcții strategice, ci a fost săpat de către armata lui Traian în timpul campaniei în Tartaria Mare „în vecinica pomenire și veste” [3].

Un al „troian”, adică val, săpat de același împărat roman, a fost depistat de către cronicar în Țara Românească. Acesta se întinde de la Dunăre și până la Munții Carpați. Totodată în lucrarea *De neamul moldovenilor*, Costin afirmă că acest val „începe de la Dunăre dimpotriva cetății Varadinului și trece peste apa Tisei” [4]. Luând în considerație anumite date topografice, precum și faptul că în primul caz valul ajunge până la munți, iar în cel de-al doilea până la Tisa, atunci putem presupune că este vorba despre două sisteme de fortificații diferite, care însă au fost confundate.

Un alt tip de monumente arheologice, prezente în operele lui M. Costin, sunt cetățile. Descriind fortărețele din Moldova, cronicarul afirmă că majoritatea sunt construite încă din antichitate. Astfel Hotinul este cetate dacică, Tighina, Suceava, Neamțul, ruinele de mai jos de Roman și cele de lângă Galați și Bârlad par să fie clădite fie de daci, fie de romani. Cea mai veche însă, după cum afirmă M. Costin, este Cetatea Albă, unde, în opinia sa, a fost exilat poetul roman Ovidius. Cetatea Chilieii a fost construită de genovezi. O altă fortificație, care spre deosebire de celelalte cetăți era în ruine, este turnul lui Neoptolem, azi Tatarbunar, atribuită de către cronicar perioadei bizantine [5].

Un alt monument arheologic depistat de către Miron Costin este podul roman peste Dunăre. El aduce și dimensiunile acestuia: 150 stânjeni înălțime și 60 lățime, având 20 de stâlpi. Însă în localizarea și descrierea istoricului construcției apar câteva contradicții. În *Cronica Polonă*, el afirmă că Traian a construit acest pod în județul Jiului, între orașele Cladova și Diu, când a ajuns cu oastea sa la Dunăre [6], deci la începutul campaniei. În lucrarea *De neamul moldovenilor*, este menționat că podul a fost construit la Turnu Severinului, după victoria lui Traian asupra lui Decebal [7]. (se are în vedere campania din Moesia). În *Poema polonă* deja se menționează că „Traian a zidit și podul peste Dunăre, mai sus de Nicopole” [8].

Construcția cetății Severinului, de asemenea, este atribuită lui Traian, denumirea însă provine, cum explică M.Costin, de la alt împărat, și anume Severus. În legătură cu acest împărat este și o inscripție de pe o piatră, citită de însuși cronicar, găsită la ruinele cetății de la Galați, pe care era scris: „*Severus imperator romanorum*”, restul inscripției fiind nedescifrabilă [9].

Sunt descrise și două descoperiri numismatice, prima – o monedă de aramă, găsită la fortificația de la Roman cu inscripțiile: „*hereditas romana*” și „*Marchianopolis*” și a doua – o monedă de argint, găsită de pârcălabul Tudor cu reprezentarea unui cerb și inscripția în latină, care înseamnă: „*Constandie împăratul Rîmului*” [10].

Încă un moment arheologic reprezintă clădiri de piatră unse cu lut, care sunt datate din perioada confruntărilor maghiaro-tătărești. M.Costin menționează că râurile Trotuș și Oituz, precum și alte râuri mai mici, prezintă destule semne ale unor astfel de construcții [11].

Astfel Costin realizează o înregistrare a memoriei orale, în primul rând, referitor la valuri, dar și la cetăți, punând bazele cercetării originii și vechimii acestor monumente. Totuși cunoștințele în domeniu sunt incomplete și neverificate, ceea ce creează unele confuzii și erori. Exemplu poate servi faptul comasării într-un singur sistem de construcții ale Valului lui Traian de Sus, care trece prin interfluviul pruto-nistrean, și a celor din Ucraina de astăzi, în special a celor din Podolia.

Totodată, afirmațiile cronicarului referitor la originea dacică sau romană a cetăților din Moldova este lipsită de argumente și nu corespunde realității. Însă prezența unor fortificații nu departe de Galați, a fost demonstrată ulterior prin săpături arheologice, fiind identificat un castru roman, cel de la Bărboși.

În concluzie, se poate afirma că, lucrările lui Miron Costin pot constitui o sursă primară de informare asupra monumentelor arheologice din perioada romană din România, însă aceste informații necesită cercetări aprofundate, atât istoriografice, cât și arheologice.

Referințe:

1. COSTIN, Miron. *Opere*. București, 1958, p.203.
2. Ibidem, p. 263.
3. Ibidem, p. 264.
4. Ibidem, p. 414.
5. Ibidem, p. 266.
6. Ibidem, p. 203.
7. Ibidem, p. 257.
8. Ibidem, p. 237.
9. Ibidem, p. 267.
10. Ibidem, p. 415.
11. Ibidem, p. 227.

Recomandat
Sergiu MATVEEV, dr., conf. univ.

ASPECTE ANTROPOLOGICE ALE COMPORTAMENTULUI CONSUMATORULUI

Nina BRÎNZAN, Facultatea de Istorie și Filosofie

Din cele mai vechi timpuri și până în prezent, omul a simțit nevoia de a produce și de a consuma anumite produse și bunuri în dependență de mediul social în care există. Dezvoltarea omului presupune satisfacerea unor multiple nevoi sub forma dorințelor, așteptărilor. Nevoile umane constituie motorul activității social-economice.

Omul consumator reprezintă ființa ce încearcă prin diverse mijloace să-și satisfacă necesitățile ce devin de pe zi pe zi tot mai excesive. Așa cum omul este o ființă socială, reiese că totalitatea schimbărilor din cadrul acesteia, fără îndoială, influențează și asupra modului de consum.

Din punct de vedere antropologic, conceptul modern de marketing pornește de la premisa că orice activitate economică trebuie îndreptată în direcția satisfacției cerințelor consumatorilor, cu maximum de eficiență. Când privește comportamentul consumatorului – este o componentă a comportamentului economic al oamenilor, care, la rândul său, reprezintă o formă de manifestare a comportamentului uman, în general. Ca urmare a acestor interferențe și determinări, comportamentul consumatorului a fost definit de specialiști în mai multe moduri, pornindu-se de la puncte de vedere diferite, și deocamdată nici una din definiții nebucurându-se de o accepțiune universală [1].

Comportamentul consumatorului reflectă conduita oamenilor în cazul cumpărării și/sau consumul de bunuri materiale și servicii. În perspectivă istorică, această abordare a fost caracteristică marketingului clasic, respectiv, perioadei în care marketingul avea ca sferă de acțiune îndeosebi piața bunurilor de consum și a serviciilor. Pe măsura evoluției teoriei și practicii de specialitate, s-a ajuns la aceea că specialiștii au denumit-o marketing modern, care lărgeste considerabil sfera și aplicabilitatea activităților de marketing.

Astfel, în sens larg, comportamentul consumatorului în marketingul modern cuprinde întreaga conduită a utilizatorului final de bunuri materiale și nemateriale, incluzând, spre exemplu, și comportamentul alergătorilor, al pacienților unui medic sau al enoriașilor față de biserică [2].

Felul în care oamenii se comportă pe plan economic nu reprezintă o însumare de acte repetate mecanic, ci este rezultatul acumulării unei experiențe de viață, aflată sub influința mobilității și plasticității nevoilor și preferințelor acestora. Iar convingerea conform căreia consumatorii gândesc numai în cuvinte îi face pe specialiștii în marketing să presupună că pot înocula în mințile consumatorilor orice mesaj referitor la marca unei companii sau poziționarea pe piață a unui produs [3].

Primele studii privitoare la comportamentul consumatorului au apărut la mijlocul anilor '60 sec.XX [4]. Până atunci, investigarea comportamentului

consumatorului a fost considerată un domeniu aplicativ al psihologiei. Un semnificativ impuls internațional a dobândit cercetarea comportamentului consumatorului prin activitatea depusă de *Associations for consumer Research*, ce cuprindea, în 1989, peste 1.100 de membri și care desfășoară anual un congres de rezonanță mondială.

Din prezentarea proceselor elementare ce caracterizează/definesc comportamentul consumatorului se pot desprinde câteva concluzii relevante:

- Procesele elementare ale comportamentului consumatorului pot fi studiate și abordate relativ autonom.
- Este necesară, concomitent, și o abordare unitară, atunci când se cercetează aspecte mai complexe ale comportamentului consumatorului.
- Comportamentul consumatorului este efectiv sinergetic al unui sistem de procese și nicidecum „suma” rezultată ca urmare a considerării izolate a proceselor respective.
- Cu alte cuvinte, comportamentul consumatorului este de natură sistemică, neputând fi redus la niciuna dintre componentele sale.

Astfel comportamentul consumatorului, într-o abordare specifică, reprezintă un concept multidimensional, ca rezultat specifică a unui sistem de relații dinamice dintre procesele de percepție, informație, atitudine, motivație și manifestare efectivă, ce caracterizează integrarea individului sau a grupului în spațiul descris de ansamblul bunurilor de consum și serviciilor existente în societate la un moment dat, prin acte decizionale individuale sau de grup relativ la acestea [5].

Concluzionăm că comportamentul consumatorului reprezintă totalitatea actelor decizionale realizate la nivel individual sau de grup, legate direct de obținerea și utilizarea de bunuri și servicii, în vederea satisfacerii nevoilor actuale și viitoare, incluzând procesele decizionale care preced și determină aceste acte.

Referințe:

1. CĂTOI, I.; TEODORESCU, N. *Comportamentul consumatorului*. București: Uranus, 2004, p.13.
2. KROBER-RIEL, W. *Konsumentenverhalten*, 4. Auflage. Munchen: Verlag Franz Vahlen, 1990.
3. ZALTMAN, G. *Cum gîndesc consumatorii. Aspecte esențiale pentru studiile de piață*. Iași: Polirom, 2007, p.44.
4. MYERS, J.H., W.H. *Consumer behavior and marketing management*. Mifflin: Houghton, Boston, 1967.
5. CĂTOI, I.; TEODORESCU, N. Op.cit., p.18-20.

Recomandat
Angela ZELENSCHI, dr., conf.univ.

NFENOMENUL INTERCULTURALITĂȚII CA PRODUS AL GLOBALIZĂRII

Dorin BALICA, Facultatea de Istorie și Filosofie

La etapa actuală, lumea se îndreaptă tot mai rapid spre globalizare, spre o lume văzută ca o unitate la nivel planetar a unor identități și care va funcționa cu norme și standarde comune. Elementele specifice ale fiecărui participant vor contribui la realizarea unui echilibru internațional, sociocultural, la nivel macrostructural, în funcție de resursele proprii și de capacitatea de utilizare a acestora de către fiecare colectivitate umană în calitate de actor acceptat egal, „suveran și independent”. În acest cadru, evoluția și dezvoltarea culturală nu trebuie opusa globalizării, ele se regăsesc integrate în acest proces. Dacă privim astfel lucrurile, globalizarea nu apare doar ca ceva distructiv, care ar anula specificul unei identități. Globalizarea, în acest sens, nu mai apare ca o amenințare la adresa culturii și identității, ci ca un fenomen care poate conserva, afirma și potența națiunile. Astfel globalizarea și dorința de protejare a culturii – pot fi complementare.

Orice cultură, indiferent de dimensiunile ei sau de impactul pe care l-a avut în istorie, manifestă o acută tendință de conservare a propriilor valori, o angrenare constantă într-un efort de supraviețuire, de contracarare a influențelor ce pot fi fatale propriei sale identități. Raportarea la celălalt, la o puternică și permanentă alteritate nu mai poate fi înlăturată, nici explicată sau demontată.

Se folosesc termeni ca „dependență și invadare culturală”, „omogenizare”, „concentrare”, „standardizare”. Producțiile hollywoodiene pot fi vizionate peste tot în lume, iar „americanizarea” culturii mondiale este un fapt incontestabil. Culturile regionale și locale nu dispar însă din această cauză. Dimpotrivă: informarea cu privire la aceste culturi este unul din atuurile globalizării.

Transnaționalitatea pe piața mondială de idei și în traseele informaționale, care ar trebui să ofere o „libertate nelimitată”, se transformă într-o extensie a puterii: puterea informației și a foloaselor rezultate din deținerea ei la nivel planetar. Trăim într-o lume a informației, a comunicării instantanee. Televiziunea prin satelit, accesibilă pe întregul pământ și devenită sursă primară de informații, internetul – acea coloană vertebrală a informațiilor globale generează influențe asupra identității naționale prin înlocuirea culturilor naționale cu alta/altele, la nivel global. Disputele etnice, culturale, religioase actuale, rivalitățile ideologice reprezintă obiectul dezbaterilor la diferite nivele. Crearea sau menținerea unei imagini pozitive a unei națiuni, deci a unei identități este un lucru greu de realizat în condițiile unei comunicări globale, având în vedere multitudinea de caracteristici prezente în cadrul fiecărei culturi.

Dimensiunea culturală a globalizării are aceeași importanță ca și aspectele politice sau economice ale globalizării. Argumentele pentru decizia de a acorda importanță globalizării culturale sunt destul de vizibile, limba, identitatea, stilul de viață nu sunt abstracțiuni, ci elemente fundamentale ale existenței noastre private, dar și publice.

Globalizarea ne afectează pe toți în mod direct. În acest context, un rol important îl joacă o evaluare critică rațională a oportunităților și riscurilor pe care le presupune globalizarea, distanțându-ne de tendințele actuale de demonizare, sau, dimpotrivă, de preamărire a consecințelor acestui fenomen.

Astfel putem afirma că globalizarea are un impact decisiv asupra culturilor și identităților naționale. Acest proces implică un nivel ridicat de comunicare sau de schimb între diferite culturi. În acest sens, există tendința ca o cultură dominantă să se impună asupra celorlalte, ducând la un proces de uniformizare culturală. Gradul de intensitate al acestui proces nu este dat de valoarea culturilor naționale, ci mai mult de forța economică a fiecărei țări în parte. Este un lucru just că procesul globalizării poate fi un lucru bun, dacă diversele culturi și societăți naționale iau parte la acest proces în mod egal, dar dacă globalizarea este tratată ca un proces cu un anumit scop, către o direcție precisă și decis doar de societățile și culturile ce dețin puterea economică, atunci omogenizarea culturilor naționale poate avea efecte negative, de anihilare a diferențelor ce reprezintă elementele definitorii ale identității culturale și naționale.

Bibliografie:

1. LECLERC, G. *Mondializarea culturală, civilizațiile puse la încercare*. Chisinau: Știința, 2003.
2. TOMLINSON, J. *Globalizare și cultura*. Timișoara: AMARCORD, 2002.
3. FRIEDMAN, Th. L. *Cum să înțelegem globalizarea? "*. București: PRO, 2001.
4. FRIEDMAN, J. *Cultural identity and global process*. Londra: Sage, 1994.
5. Latouche S. *The westernization of the world*. Cambridge, 1996.

*Recomandat
Dumitru DODUL, dr., lector superior*

SEMNIIFICAȚIA ANTROPOLOGICĂ A RAPORTULUI SĂNĂTATE-BOALĂ

Dina BARCARI, Facultatea de Istorie și Filosofie

Sănătatea și boala poartă un caracter mult mai larg decât cel strict interpretat de domeniul medico-psihobiologic. Ca orice fapt uman, această relație are, în primul rând, o semnificație antropologică. Schimbările care privesc persoana umană, ca trup sau ca suflet, este percepută și trăită de aceasta, dincolo de alteritatea existentă, ca o experiență sufletească și morală. Alteritatea este percepută nu numai ca o „schimbare”, ci și ca o „înlocuire” prin care sănătatea sau „starea de bine” este înlocuită cu boala sau cu „starea de rău” ce se instalează în locul acesteia sau în interiorul ei. Boala poate fi interpretată și prin următoarele semnificații:

- Entitate taxonomică inclusă într-un nomenclator.
- Noțiune generală și abstractă a unei stări opuse celei de sănătate.
- Respectarea normei – „boală” pentru unele grupuri, normalitate pentru altele.

În mai multe societăți primitive, conceptul de „boală” este cuprins în categorii mai vaste, cum ar fi ale răului, nenorocirii, dezordinii etc. Așa, cum boala este o modalitate a nenorocirii, sănătatea este, simetric, un aspect al ordinii armonioase ce reglează raporturile spațiale și temporale ale individului cu lumea și cu semenii.

Precum nașterea și moartea, boala și sănătatea este, în primul rând, un eveniment social impus de condiția biologică a omului. Însă, spre deosebire de moarte, boala este o stare mai mult sau mai puțin reversibilă și recurentă pe parcursul aceleiași existențe. Datorită faptului că boală este înrădăcinată în corpul suferindului și pentru că amenință atât integritatea și perenitatea persoanei, cât și pe cele ale corpului social, boala este un moment ce are particularitatea de a mobiliza o încărcătură afectivă puternică și de a activa procese sociale adeseori complexe.

Boala mai este expresia și conștientizarea individuală a unei alterări psihosomatice trăite ca fiind neplăcute și având valențe care diminuează capacitățile individului. Pragul de percepție și relevanța diferențială a simptomelor sunt mult influențate nu doar de mediul cultural, ci și de biografia individului, și de istoricul grupului. Prima etapă a unei boli ca fenomen social este comunicarea acestei stări de fapt altora, prin cuvânt și printr-un comportament adeseori omologat cultural. Astfel, boala apare ca o „modalitate de a fi” a persoanei umane, ca o formă particulară de „răspuns personal” al acesteia la acțiunea factorilor etiologiei cu caracter nociv.

Se poate desprinde din cele de mai sus faptul că fiecare individ „își face” în mod absolut „personal” și „specific” boala, în funcție de tipul constituțio-

nal somato-psihic. Această constatare ne permite să afirmăm că fiecare afecțiune patologică are, din punct de vedere antropologic o anumită semnificație, un anumit mod de „a se manifesta” și de a evolua, în raport direct cu modalitățile de reacție ale persoanei respective.

Vechea viziune despre relația boală/sănătate este guvernată de o seamă de repere intuitive. În special reprezentările populare despre corp au avut multă vreme un rol important. Împotriva acestora au trebuit să lupte teoriile științifice, din Renaștere până în secolul al XVIII-lea. Tot împotriva lor a fost revizuită concepția despre corpul bolnav, și, pe un plan, mai general, reprezentarea savantă despre corp.

Viziunea despre boală se schimbă odată cu mediile: de pildă, în Renaștere, melancolia era considerată o tulburare admisibilă de către elită la modă; însă unui om sărac, suferind de simptome similare – pe care le putem numi depresie – i s-ar fi reproșat că e neîndemânatic și ursuz. Și sexul a jucat un rol: manifestările a ceea ce putea fi numit „isterie” la o femeie din anii 1800 ar fi fost diagnosticate ca fiind „ipohondrie” la fratele ei.

Astăzi, „boala” este așezată cu claritate în cadrul paradigmatelor științifice. Intuițiile și credințele au dominat, totuși, multă vreme, de unde și necesitatea de a studia schimbările din activitatea față de boală și păstrarea sănătății, precum și strategiile menite să înfrunte durerea și remediile, încercările de a elucida semnificațiile bolii (personale, morale, religioase). Este important să se aibă în vedere modul în care aceste atitudini au fost structurate de interese mai largi și de conștiința diferențelor – dintre care diferențele de clasă socială și de sex nu sunt cele mai ne semnificative – pe parcursul transformării gândirii tradiționale în gândire științifică, a culturii orale în cultura scrisă, a viziunilor religioase despre lume în viziuni profane despre lume. Mai trebuie să ținem cont și de faptul că maladiile sunt, simultan, fenomene biologice obiective și stări, module personale de a fi.

Bibliografie:

1. BONTE, P.; IZARD, M., coord. *Dicționar de etnologie și antropologie*. București: Polirom, 2007. ISBN 978-973-46-0590-3.
2. ENĂCHESCU, C.; ENĂCHESCU, L. *Psihosomatică*. București: Polirom, 2008. ISBN 978-973-46-1248-2.
3. LE BRETON, D. *Antropologia corpului și modernitatea*. București: Cartier, 2009. ISBN 978-9975-79-599-9.
4. САС, Т. *Фабрика безумия*. Екатеринбург: Ультра. Культура, 1970. ISBN 978-5-9681-0123-5.

Recomandat
Eudochia SAHARNEANU, dr.hab., prof.univ.

ROSTUL FILOSOFIEI ÎNTR-O EPOCĂ A ȘTIINȚEI

Dumitru OU, Facultatea de Istorie și Filosofie

De la prima licărire de conștiință și până la cele mai adânci plurivalențe ale acesteia, omul a fost și este obsedat de cunoaștere. Această sete a sa de a descoperi latura obiectivă a lucrurilor nu e un moft sau o fandoasă mercantilă, ci o condiție de a fi impusă de însăși existența căruia acesta îi aparține. Dotat cu mijloace de cunoaștere limitate, cu un limbaj imperfect prin care receptează și emite judecăți despre această realitate și care o „alterează” în același timp, omul este nevoit să recurgă la diverse metode de obținere și stăpânire a cunoștințelor. Aceste metode se reflectă în diversitatea domeniilor de activitate pe care le cunoaștem azi și care ne abundă practic epoca.

Omul a acordat dintotdeauna primordialitate tipurilor de cunoaștere: *religios, filosofic și științific*. Primul nu poate fi asumat unor explicații general-valabile sau verificabile, căci ține de o experiență individuală și nu se încadrează întotdeauna în sfera unei rațiuni suficiente. Filosofia este mai mult sau mai puțin formală și sistematică aparținând unei cunoașteri explicite, bazându-se pe înțelegerea teoretică. Știința este implicită și se deosebește de celelalte prin abilități practice și posibilitatea de a supune expertizei rezultatele obținute. Ultimele secole pe care ni le prezintă istoria sunt dominate în unanimitate de știință, astfel încât omul nu mai este preocupat de latura spirituală a lucrurilor, deviind într-un practicisim excesiv. Atunci ne întrebăm: *Ce rost au celelalte tipuri de cunoaștere?* Mai putem astăzi venera sau recunoaște o cunoaștere cum este cea filosofică? Mai are ea validitate sau importanță? Dacă da, atunci care-i? Întrebări la care urmează să răspundem.

Știm bine care sunt originile filosofiei; ele ne duc adânc undeva în antichitate, unde ne întâlnim cu un Pitagora de la care, potrivit lui Diogenes Laertius, pornește acest concept și acest statut de care ne bucurăm și noi astăzi: „iubitorii de înțelepciune”. De remarcat că această definiție strict etimologică limitează sensul a ceea ce reprezintă de fapt filosofia, mai ales dacă o raportăm la înțelesul ce l-a căpătat pe parcursul a două milenii. Astăzi noi vedem filosofia ca o concepție generală despre lume și viață, un sistem coerent de idei și noțiuni ce reflectă realitatea sub aspectele ei cele mai generale. Uneori o definim ca o totalitate de principii metodologice ce stau la baza unui anumit domeniu al științei și alte definiții care instituie filosofia ca servitoare a științei, religiei, artei etc. Până la urmă, nici o definiție nu ne spune clar ce este filosofia și ea rămâne pe nicăieri; mereu defăimată, mereu amenințată, mereu subapreciată și onorată de un cerc limitat de „nebuni” pe care noi îi numim filosofi.

Altfel stau lucrurile când ne referim la știință. Astăzi mai puțini știu ce este filosofia, în schimb toți știu ce este știința. Cum altfel, dacă fără ea, nu am trăi în confortul în care trăim, nu am fi zburat în cosmos, nu am fi avut tehnologiile de care dispunem etc. Și nu contează de unde și când a apărut

știința: odată cu cultura, odată cu invenția roții, cu Aristotel, cu Galileo Galilei sau Newton sau că, în genere, nu a apărut încă într-o formă pură. Ea oricum este și nu ca potență sau ca pretenție, ci ca rezultat. Ea nu pretinde la ceea ce nu poate atinge, cum face filosofia, nu este dogmatică precum religia și întotdeauna ajunge la un rezultat palpabil. Pe lângă faptul că domină toate celelalte tipuri de cunoaștere, știința a devenit criteriu de apreciere, lucru absurd considerând că domeniile cunoașterii de care se ocupă filosofia sau religia diferă de cele ale științei. Nimeni nu se mai întreabă la ce servește o cunoaștere sau alta, totul este redus la validitatea experimentului. Ceea ce nu poate fi experimentat și explicat în termeni adecvați științei nu este demn de considerare. Astfel, știința a devenit mai mult decât însăși a pretins a fi, și astăzi societatea modernă are un nou idol care pretinde a-l substitui pe Dumnezeu.

Pentru a putea în sfârșit clarifica lucrurile trebuie, în primul rând, să înțelegem de unde această tendință a omului de a ști indiferent de felul prin care o face: filosofie, religie sau știință. Simplu, cunoașterea este o condiție impusă de existență, este o sarcină inevitabilă pe care omul nu o poate depăși, dar o poate ignora. Cunoașterea pornește în genere de la cinci întrebări primordiale: *Cine sunt eu? Unde sunt eu? Ce trebuie să fac? Cum trebuie să fac? și Ce câștig din asta?*

Filosofia, în sensul în care ar trebui percepută, se ocupă strict de aceste întrebări. Știința a apărut ca o deviere de la ceea ce ne-a determinat să cunoaștem și s-a dovedit a fi foarte efectivă pentru a ne ușura viața, dar insuficientă pentru a răspunde la întrebările de la care a pornit. Acum, practic, știința nici nu se mai ocupă în sensul direct al cuvântului de aceste întrebări fiindcă și-ar asumă riscul să devină o filosofie. De aceea tentativa de a face din filosofie o știință riguroasă este din start eșuată, de fapt inutilă. Desigur că sunt unele criterii, cum ar fi structura logică a argumentelor sau așa-zisa interogație sceptică, în sensul unei atitudini critice față de rezultatele și tezele proprii care sunt comune atât filosofiei, cât și științei. Dar filosofia are domeniul ei de cercetare, nu mai puțin important iar atunci când va rezolva problemele pe care și le propune în maniera în care o face știința, va înceta a mai fi filosofie.

Care este totuși rostul filosofiei într-o epocă a științei și dacă aceasta nu a răspuns la întrebările sale, de ce să ne mai încredem în ea? Aceste întrebări nu au un caracter fix, dar ele au un răspuns și fiecare îl găsește în funcție de seriozitatea atitudinii de ele. Este datorია noastră existențială de a ne întreba cine suntem și unde mergem. A trăi din perspectiva sensului pe care ni-l impune epoca tehnocrată de astăzi, înseamnă a cădea pradă ignoranței, a ucide filosoful din noi, a ne întoarce de la veșnicie spre bomba atomică, a ne irosi viața, a ne pierde în existență...

*Recomandat
Vasile ȚAPOC, dr.hab., prof. univ.*

MODALITĂȚI DE INTERPRETARE A OMULUI ȘI CONDIȚIEI UMANE ÎN FILOSOFIA ROMÂNEASCĂ D.D. ROȘCA ȘI MIRCEA ELIADE

Alexandra GHERTESCU, Facultatea de Istorie și Filosofie

Titlul prezentului articol trimite explicit la evenimentele esențiale în destinul omului așa cum apar ele în filosofia românească a sec.XX în creația celui mai important mitograf, filosof și istoric a religiilor – Mircea Eliade, precum și în lucrările emeritului filosof, eseist D.D. Roșca.

Esența omului, rolul și menirea lui în Univers au fost problemele majore ce l-au interesat în permanență pe Mircea Eliade. Dar în același context D.D. Roșca se alimentează din experiența meditației filosofice românești și universale propunând o concepție eroică a existenței, astfel pentru el conștiința tragică este crearea unui efort ce-l facem clipă de clipă, pentru a ne liniști în chip etern, provizoriu, conștiința adâncă despre veșnica noastră insuficiență. Numai insuficientul este creator, spune autorul *Existenței tragice*.

După D.D. Roșca, „trăsătura definitorie a unei filosofii ce-și merită numele este atitudinea sufletească din care se desprind viziuni de ansamblu asupra existenței” [1]. Iar aprecierea vigoriei, optimismul, tendința spre cunoaștere și creație, încrederea în posibilitățile sale de desăvârșire și dezvoltare liberă erau definitorii în valorizarea metafizică a condiției umane la Mircea Eliade.

Cunoscut și apreciat pe toate meridianele, Mircea Eliade – savant, filosof și scriitor-a creat o monumentală operă originală, impregnată de un profund umanism. Lucrările lui, străbătute de un robust optimism, constituie o strălucită pledoarie în dezvoltarea liberă a personalității umane, manifestând încredere în puterea creatoare și în posibilitățile lui de desăvârșire. Cea mai bună introducere în opera științifică sunt două eseuri arhicunoscute: *Nostalgia originilor. Metodologie și istorie a religiilor; Sacrul și profanul* fiind și sinteze ale creației lui M.Eliade.

Întreaga creație filosofică originală a lui D.D. Roșca se prezintă astfel ca meditație lucidă și activă a unui umanist. Concepția sa filosofică elaborată în *Existența tragică* – „în cadrul căruia scopul ultim fusese tocmai fundamentarea temeiurilor acțiunii umane și, în același timp, o adevărire a ei prin exemplul propriu, prin luarea personală de atitudine curajoasă, lucidă, patriotică” [2]. Adică poziția angajată pe plan intelectual, moral a lui D.D. Roșca provenea din conștiința că adevărurile scoase dintr-o filosofie raționalistă și umanistă nu pot decât să întărească și conștiința drepturilor națiunii române, drepturile inalienabile la viață și libertate.

Pozițiile teoretice – ontologice, antropologice și axiologice – elaborate în sinteza filosofică *Existența tragică*, constituie într-adevăr suport pentru întemeierea pe aceleași baze de gândire, a unei filosofii în cuprinsul căreia prob-

lematica ideilor fundamentale, cu tot ce implică ea, primește în scrierile lui D.D. Roșca luminoase și valide soluționări, bunuri câștigate ale culturii noastre înaintate, demne să ne rețină oricând atenția. Cu atât mai mult cu cât ascuțișul polemic al solișilor date de D.D. Roșca problemelor de filosofie nu are numai valoare documentar-istorică, legată de combaterea iraționalismului filosofic și a ideologiei fasciste, ci și actualitate, apărarea libertății și a demnității omului, fiind o sarcină majoră a gândirii raționalist-umaniste și democratice.

Prin creația sa, Mircea Eliade afirmă conceptul omului contemporan ca „om universal”, opunând tendințelor reduționiste, unilaterale, care desacralizează omul, îl supun unei adevărate „terori a istoriei” [3], ce-l fragmentează, necesitatea unei recuperări totale a dimensiunilor ființei umane, în primul rând a Sacralului, care este „un element în structura conștiinței”, o categorie a priori a rațiunii ce asigură omului o existență deschisă spre „vocile universului”, spre etern și absolut, transformându-l în ființă transistorică și redându-i astfel optimismul, puterea de a trăi și crea.

Omul, cu extraordinarele sale însușiri, este parte a acestui întreg absolut pe care îl reprezintă existența. Interesul prioritar în ordine metodologică, pus în exercițiu numai pentru a fi ulterior depășit, al lui D.D. Roșca se îndreaptă asupra existenței în genere. În această problemă apare cel dintâi element de certă originalitate a filosofului. Căci prin felul în care înțelege existența, D.D. Roșca se distanțează critic de toate modurile tradiționale de concepere a ei, grupând-le în două mari direcții contradictorii. Prima – apărătoare a raționalității integrale a universului, consideră că, în esența sa, existența este perfect inteligibilă, supunându-se aceluiași legi ale logicii, ca și propria noastră gândire. Prin urmare, ea este total cognoscibilă, iar sarcina omului este să lărgască treptat, tot mai mult, zona de rațional în detrimentul sferei iraționalului, care are doar sensul de: încă neînțeles, încă neintegrat în schemele obiective de inteligibilitate, iar asta din diverse motive care, mai devreme sau mai târziu, vor fi suprimate de către mintea iscoditoare a omului.

Referințe:

1. ROȘCA, D. *Existența tragică*. Cluj-Napoca: Dacia, 1995.
2. ELIADE, Mircea. *Istoria credințelor și ideilor religioase*. Chișinău, 1992, vol.1.
3. IDEM. *Sacral și profanul*. București, 1992, p.187.

*Recomandat
Svetlana COANDĂ, dr.hab. conf. univ.*

CONSTRUCTIVISMUL EPISTEMOLOGIC

Sergiu BEJENARI, Facultatea de Istorie și Filosofie

Constructivismul în teoria cunoașterii, este o abordare în care se consideră că oamenii în procesele lor de percepție și gândire nu doar reflectă lumea din jur, ci o creează în mod activ și o construiesc. Această abordare este dezvoltată de către diverși autori, în baza diferitelor domenii disciplinare: în baza epistemologiei genetice sau în psihologia dezvoltării copilului – Jean Piaget; teoria sistemelor și ciberneticii – Heinz von Forster; antropologie – Gregory Bateson; psihologia percepției – Ulrik Neisser; psihoterapie – Paul Vattslavik; psihologia cognitivă – Ernst von Glasersfeld; neurobiologie și științele cognitive – Humberto Maturana și Francisco Varela, există și alte versiuni [2, p.141].

Ca precursor al constructivismului epistemologic modern, adesea se aduce aminte de numele Immanuel Kant, potrivit căruia, experiența este o construcție, este organizarea materiei supusă de sensibilitate, cu ajutorul formelor apriorice ale intuiției sensibile și categoriilor apriorice de înțelegere. Construcțiile conștiinței formează experiența și ceea ce este inaccesibil pentru conștiința individuală, este obiectul activității conștiinței transcendente, subiectului transcendental [3, p.13].

Constructiviștii propun înlocuirea conceptului de obiectivitate cu cel de confirmabilitate, de aici vine presupunerea că rezultatele, datele și interpretările au surse independente de cercetător. Produsele științei, teoriile, legile, metodele, sunt din perspectiva constructivistă, supuse multor constrângeri de natură paradigmatică, ele fiind mai degrabă viabile decât valide, ele funcționând într-un anumit context social-istoric care le condiționează acceptarea de către o cultură. Pentru un constructivist, teoriile, metodele, conceptele, modelele științifice sunt viabile atâta timp, cât ele se dovedesc a fi adecvate contextului în care acestea au fost adecvate. Viziunea constructivistă consideră că obiectul unei științe nu este un dat aprioric, o stare finită care trebuie constatată sau explicată, ci o construcție practic nelimitată. Prin conjuncturi și refutări, cum scrie Popper, fiecare știință își construiește propriul obiect și, în același timp, construindu-se pe sine însăși.

Constructivismul este considerat o problemă epistemologică, o teorie a cunoașterii, o teorie a învățării, un principiu asupra modului de cunoaștere, este privit uneori ca fiind un curent post-epistemologic, oamenii manifestându-se în funcție de felul în care percep realitatea. Indivizii percep și reinventează realitatea în maniera proprie sub forma constructelor sociale. O construcție socială este o idee sau obiect ce ne apare în mod obișnuit natural, dar realitatea este o invenție sau un artefact al unei culturi sau societăți particulare. Constructivismul valorifică perspectiva sistemică și cea structurală asupra fenomenelor socioumane. Epistemologia constructivistă insistă pe

centrarea pe subiect, pe experimentele acestuia, pe relativitatea cunoașterii, pe diferențele individuale în cunoaștere.

Constructivismul epistemologic se opune realismului epistemologic, însă din această declarație, nu rezultă că orice antirealism în epistemologie este constructivism. În epistemologie și filosofia științei a secolului XX au fost populare diferite viziuni ale empirismului. Filosofii care au dezvoltat concepția empirică despre cunoaștere și învățare considerau că obiectele, la care se referă cunoașterea, nu există cu adevărat. Acestea din urmă sunt fie construcții logice din date senzoriale, fie produse ale experimentelor de laborator, inclusiv și operațiunile de măsurare, sau instrumente ajutătoare pentru descrierea lumii experimentale. Cu toate că acestor concepte filosofice li s-a acordat o importanță majoră pentru construcții în procesul cunoașterii, fiind utile pentru a identifica, și a descrie ceea ce este, ceea ce este dat în lumea experienței, sub formă de senzații, cât și sub formă de instrumente și dispozitive de măsurare. Cu alte cuvinte, construcțiile activităților cunoașterii sunt justificate în măsura în care acestea servesc la cunoașterea a ceea ce este și există, deși faptul că există este înțeles diferit de experiența umană și a cercetării omului de știință. Filosofii care au dezvoltat concepte similare, au încercat să demonstreze că cercetătorul, de fapt, funcționează în conformitate cu teoriile sale, însă singur nu înțelege ceea ce într-adevăr face.

Constructivismul – se rupe radical de fundațiile realismului empiric, care codifică realitatea în termeni de materie și fenomene independente de observatorii implicați. În fapt, există o interacțiune puternică între subiectul cunoscător, mediul de cercetare și cunoașterea anterioară. Constructivismul contrazice vechile credințe ce susțin că realitatea vorbește de la sine, cunoașterea este reflecția realității ontologice. Cei ce susțin constructivismul nu sunt singuri în cunoașterea lor, ei au mediul înconjurător pentru învățare, oameni cu care comunică, fiind necesar de a construi propriul limbaj și propriile înțelesuri. Filosofia constructivistă, este o percepere cibernetică a mediului de cercetare și a subiectului cunoscător, conectând lumea din exterior și cea din interiorul celor ce își construiesc universul cunoașterii. În matematică, fizică și științe în general, cunoașterea este determinată în mod natural de epistemologia constructivistă [1, p.15].

Referințe:

1. ANDRONESCO, N. *Constructivism in physics knowledge*. Yale: University of Bridgeport, 2011.
2. КНЯЗЕВА, Е. *Эпистемологический конструктивизм. Философия науки*. Вып. 12. Москва: ИФ РАН, 2006.
3. ЛЕКТОРСКИЙ, В. Кант, радикальный конструктивизм и конструктивный реализм в эпистемологии. *Вопросы философии*. Волгоград, 2005, №8.

Recomandat

Eudochia SAHARNEANU, dr.hab., prof.univ.

PALEOLITICUL SUPERIOR DINTRE PRUT ȘI NISTRU

Natalia PAȘENCIUC, Facultatea de Istorie și Filosofie

Perioada Paleoliticul Superior privită, în general este cea mai distinctă etapă a evoluției speciei umane. Este perioadă dispariției *Homo Neandertalensis* și debutul evoluției *Homo Sapiens Sapiens*. Paleoliticul Superior la fel se caracterizează prin apariția a unor inovații de mare importanță tehnologică, spirituală, artistică și paleoeconomică, fiind expresia celor mai complexe transformări de ordin socio-demografic al comunităților primitive omenești.

În spațiul dintre Prut și Nistru, Paleoliticul Superior este reprezentat prin faciesurile culturale Aurignacian, Gravettinian și Epigravettinian.

Cultura Aurignaciană (40000-20000 a.Chr.) este reprezentată de un șir de stațiuni deschise și grote, cunoscute la Brânzeni, Climăuți, Bobulești etc. Grota Brânzeni I a fost descoperită de N. Chetraru în locul numit Mersâna pe partea stângă râului Racoveț. Aici au fost studiate câteva nivele culturale, unul dintre care reprezintă Paleoliticul Superior. Stratul paleoliticului conține aproximativ 7500 piese din silex și resturi faunistice de ren, cerb polar, mamut etc.

Faciesul Gravettian (30500-20000 a.Chr.) a fost atestat la stațiunile de la Cosăuți, Costești, Ciutulăști etc. Stațiunea deschisă Cosăuți conține mai mult decât 20 de niveluri de locuire, unde au fost studiate câteva vetre de foc de forme rotunde din interiorul locuințelor. Localizarea geografică a acestei stațiuni prezintă un punct strategic important, dat fiind faptul că era dislocată în calea trecerii turmelor de reni polari. Aici a fost studiată o colecție bogată de unelte de muncă și cele mai timpurii obiecte de artă din spațiul Pruto-Nistrean (figurine feminine, reprezentări zoomorfe ale bizonilor sau zimbriilor. Un interes deosebit îl reprezintă nivelul II de locuire, unde au fost atestate rămășițele inui copil de 1-2 ani, ce reflectă cele mai timpurii manifestări ale vieții spirituale a comunităților umane din spațiul Pruto-Nistrean.

Faciesul cultural Epigravettinian (20000-10000 a.Chr.), se caracterizează prin stațiuni cu colecții de piese din silex foarte bogate și variate. Se remarcă, în acest context, stațiunea Otaci II, unde au fost investigate arheologic câteva depuneri de nivele culturale atribuite perioadei paleoliticului superior. Au fost colectate peste 3000 de unelte confecționate din silex: gratoarele, raclorile, burine, cuțite etc. Resturile faunistice descoperite în această stațiune reprezintă diversitatea faunei paleoliticului superior: cerb polar, cerb nobil, ren, mamut, zimbriu, urs, cal sălbatic etc.

În această perioadă, îndeletnicirea de bază, pe lângă dobândirea hranei, o prezenta și identificarea materiei prime pentru industria litică sau obținerea de materii dure de origine animală. Omul a ales cele mai potrivite roci pentru crearea utilajului litic. În spațiul dintre Prut și Nistru au fost răspândite unelte

din silex și gresie, din care a fost creat un utilaj litic specific pentru perioada paleoliticului superior: gratoare, microgratoare, racloare, burine, lame și lamele retușate, vârfuri, etc., care a fost obținute prin debitaj, percuție sau tehnica de retușare. Debitajul este poate cea mai importantă operație de cioplire în scopul obținerii așchii, lame și lamele dintr-un bloc sau galet care, în urma acestui proces, devine nucleu. Percuție este tehnică de cioplirea a rocilor dure; ea poate fi directă, indirectă, sau pe nicovală. Retușa este operație după cum au fost obținute așchiile, lamele și lamelele în starea brută, prin percuție sau presiune, care permite fasonarea lor prin rectificare sau acomodarea marginilor obiectului.

În afară de roci, a fost utilizată din plin și materia dură de origine animală, în special din perioada Paleoliticului Superior, pentru confecționarea armelor, uneltelor, podoabelor și a primelor obiecte de artă. În această categorie, sunt incluse artefacte confecționate din os, fildeș, corn sau dinte. Osul prin structura sa fibroasă este un material rezistent, care poate produce margini tăioase și vârfuri ascuțite. În calitate de materie primă, cornul a fost intens utilizat preistoric, mai ales cel de la ren, cerb, căprior, care, fiind mai puțin dur decât osul, are o elasticitate net superioară. Atât arheologie experimentală, cât și analogiile etnologice demonstrează că cele mai rezistente arme erau confecționate din corn de ren polar.

Analiza statistico-spațială a descoperirilor Paleoliticului Superior din spațiul Pruto-Nistrean permite evidențierea a două microzone geografice (centre) de prelucrare a pietrei, reprezentate atât prin stațiuni deschise permanente, cât și stațiuni temporare pentru vânători.

Prima regiune este reprezentată prin descoperirile ce se concentrează în cursul Mijlociu al fluviului Prut, monumente care atestă un potențial semnificativ de prelucrare a pietrei.

A doua regiune cuprinde cursul de Mijloc al fluviului Nistru, cel mai bine reprezentată prin stațiunile cu mai multe niveluri de locuire de la Cosăuți, Rașcov VII și Rașcov VIII, amplasate strategic în punctele de trecere a renilor polari migratori.

*Recomandat
Andrei NICIC, dr., conf.univ.*

ASPECTE ANTROPOLOGICE ALE VIOLENȚEI SIMBOLICE ÎN PERIOADA DE TRANZIȚIE

Victoria VRABIE, Facultatea de Istorie și Filosofie

Teoria privind conținutul, natura, formele și funcția violenței simbolice în cadrul societăților aparține sociologiei franceze, pe linia Bourdieu-Passeron. *Violența simbolică* este un fenomen specific oricărei forme de organizare a statului și a societăților în interiorul cărora funcționează sisteme de dominație socială [2, p.53]. Întrucât este greu de identificat o societate sau un stat întemeiat pe principii egalitariste, fără o pătură sau clasă dominantă prin accesul privilegiat la bunurile și resursele de supraviețuire ale societății, se pare că violența simbolică este un fenomen ce depășește chiar limitele universului de aplicație al întemeietorilor conceptului. Violența simbolică este parte a sistemului de manipulare socială și politică, prin care se creează repere morale, valori sociale dezirabile pentru publicul larg, toate organizate în ritualuri sociale care ascund semnele dominației sociale. Se evidențiază trei paradigme ale violenței simbolice: constructivă, ordonatoare și distructivă. În principiu, această paradigmă a violenței simbolice se ocupă cu producția de semne și imagini în câmpul social-politic. Această acțiune nu este cauza directă a comportamentului violent. Trebuie să facem astfel distincție între studii care se concentrează pe procesul de producție a semnelor (imaginilor) cu destinație politică (sau care au o valoare politică subiacentă), și studii care se concentrează pe violența generată de transmiterea prin mass-media de semne și imagini violente. Reprezentative pentru prima categorie sunt analizele lui P.Bourdieu și J.Baudrillard. Bourdieu are meritul de a fi introdus termenul de „violență simbolică”, termen care, la rândul său, este definit prin raportare la cel de „putere simbolică” [1, p.27], fiind un joc al violenței simbolice. Prin mass-media oficială, puterea politică încearcă să impună anumite reprezentări asupra lumii sociale. Aceste reprezentări fac oamenii să acționeze în acord cu interesele agentului care le-a produs și le-a impus: agentul politic. Formele simbolice (vizuale, verbale) poartă violența politică a acestuia. O formă importantă a violenței simbolice exercitată de putere asupra lumii sociale este discursul politic, un „discurs monopolist” prin excelență. Prin el, puterea urmărește să manipuleze indivizii, astfel încât propriile sale scopuri să pară ca fiind chiar cele ale indivizilor asupra cărora guvernează. Această funcție nu poate fi împlinită decât de un discurs care să conțină măcar o fărâmă de adevăr. Iar acesta este „discursul atrofiat” al puterii. Referitor la violența simbolică a discursului ideologic, Baudrillard introduce termenul de „hiperrealitate”, care se referă la imaginea falsă creată de putere, al cărei discurs este încărcat de „hiperrealism” [4, p.33]. Baudrillard lărgeste, în alte lucrări, sfera agentului producător de semne, cu domeniul publicității. Omul zilelor noastre este

un „consumator de semne” vehiculate de mass-media, pentru reclamă. În ceea ce privește paradigma violenței constructive și ordonatoare, cele mai multe studii care definesc violența colectivă în acest fel se ocupă de societățile primitive. „Violența nu este doar acțiunea care distruge sau amenință. Orice societate folosește violența pentru afirmarea vieții” – notează Girard [3, p.123], introducând termenul de „violență rituală și fondatoare”, prezent în toate societățile arhaice. În aceste comunități, riturile și sacrificiile joacă rolul sistemului judiciar al societăților moderne. În acest sens, violența rituală joacă un rol fondator în viața comunităților arhaice, cealaltă funcție a ei fiind aceea de a opri „dezvoltarea germenului violenței colective”. Mai mult, miturile creației vorbesc toate despre puterea societăților tradiționale de a transforma violența oarbă într-o forță creatoare, care în loc să distrugă, fondează ordinea: „Toate zeitățile, eroii și creaturile mitice sunt prinse într-un joc al violenței. *Logos spermatikos* din mitologia creștină este expresia unei astfel de violențe transformate, care a devenit un principiu structurant și ordonator al unei anumite societăți. P. Baudry arăta și el că violența poate deveni o forță constructivă și folositoare, cu condiția ca întreaga colectivitate să aibă acces la ea într-o formă ritualizată. Societatea modernă blochează accesul colectiv la manipularea violenței. Dragomiroiu accentuează enorma inaptitudine a societății moderne de a folosi violența ca o forță creatoare: „Puterea se propune pe ea însăși ca posesoare a monopolului asupra violenței. Procesul de emergență a instituțiilor sociale este, în egală măsură, un proces de trecere de la violența ritualizată la violența confiscată. Numai atunci când procesul de dezorganizare se desfășoară atât de rapid și într-o așa măsură, că întreaga structură socială existentă slăbește și, de aceea, societatea nu se poate reajusta singură, frământările sociale pot fi privite ca un simptom patologic” [3, p.102]. Aceste acțiuni colective sunt rezultatul dispariției controlului social. Ele pot fi privite însă și ca mijloace ale proceselor inovatoare în societate. Aceste procese schimbătoare de organizare și ordine socială se exprimă prin conflict social și competiție.

Referințe:

1. BOURDIEU, P. La domination masculine. În: *Actes de la Recherche en Sciences Sociales*. 1990, nr. 84, p.3-31.
2. BOURDIEU, P. *Simțul practic*. Iași: Institutul European, 2000.
3. DRAGOMIROIU, O. *Lexicon feminin*. București: Polirom, 2003.
4. BAUDRILLARD, J. *Strategiile fatale*. Iași: Polirom, 1996.

Recomandat

Eudochia SAHARNEANU, dr.hab., prof.univ.

LIMBI ȘI LITERATURI STRĂINE

MOTIVATION TO STUDY THE ENGLISH LANGUAGE AT THE UNIVERSITY AND AT THE LINGUISTIC SCHOOL

Natalia ZAHAROVA, Facultatea de Limbi și Literaturi Străine

The presentation focuses on the motivations to study the English language at linguistic schools and universities. In order to identify these motivations we made a narrative inquiry which is based on the “premise that we understand or make sense of our lives through narrative” in order to understand why Moldovans choose to study English and how this language can influence their life or even change their life. In our research we have chosen the genre of case study so we try to find out what facts or who motivates students to learn English at the university at the foreign language department if they can easily take a course of a month or two at a language centre and vice versa.

Our intention is to find out the role of English language in the students' choice and how they are influenced by the society and other factors to learn this language even if they do not want or need to study it. There are three steps to develop my research: determining the research question (what I will study), developing a rationale (why I will study it), and selecting appropriate approach (how I will study it).

I always ask myself what is the difference between studying English at a linguistic school and at a university. The research question which formed in my mind was “why do people go to a linguistic school/university to study English, why do they need to know the English language?” In this way I have chosen to investigate this phenomenon, to see the motives, the needs of people to address at a linguistic school.

Once we had settled on a research approach, my next step was to prepare a list of interview questions. After a small investigation on the topic how to create a good questionnaire we stopped at Bruce L. Berg's interview schedule which includes different types of question order, content and style. The sequence of questions was the following: essential questions, extra questions, throw-away questions and probing questions (see the questionnaire in the appendix).

The next step in the research was “selecting the participants”. The main criteria for the selection of participants was that they had to be adults, the first year students at the university and the beginning or elementary students at the linguistic school.

After we have interviewed five people from the university and five people from the linguistic school we transcribed the interviews. Analyzing the

transcription of the interviews we found out that the motivation to study English language differ from student to student at the university on one hand and from students who are studying English at the university to students who are studying English at the linguistic schools. Generally speaking the students who are studying English at the university want to have a better future, to create their future. Analyzing their motives to study English came to the idea that only one person wants to stay in Republic of Moldova and to work as a translator after the graduation. Other students have their plans to go abroad and they know for sure that they will not work as a teacher or a linguist because due to their answer first of all they are studying here because the university is prestigious or their family influenced them to chose this department.

Speaking about the linguistic school the situation is totally different here most of the people know for sure where and why they need to use the English language, they know their purpose and they are ready to pay for that. Most of the people are learning the English language at the linguistic school because they need it for work, they say that English is an international language, a business language and if you want to get a good job you must know the English language. It is interesting that one old lady she is about 67 years old mentioned that her motivation to study English is related to her health she is a doctor and she knows that in order to have a good memory you have to read to learn something by heart and so on, that is why she have chosen to learn English language to maintain her memory

In this respect we can say that people are influenced by the society and the things around them, even by the whole world. A good example is the English language which became an international one and more and more people can speak and understand it. That is way Moldovans people come to a linguistic school to learn the English language, most of them are here not for pleasure or for their own desire but because there are some social factors which impose them to know English. One of the most popular social factor which influences Moldovans to learn English language and not only this language is the emigration abroad. Young families go abroad in order to find a better life and in fact their children have to adapt to the speech community and they begin to speak English for example. On the other hand relatives who stay in Moldova, as grandparents want to communicate with their grandchildren, so they come to a linguistic center to study English in order to understand what they nephew tells them though skype.

Our point of view is that in order to have good specialists who will work in our country after graduation we need to inform better the first years students about the studies and the job they will get after that and to select the most motivate students to study at the Foreign Language Department.

LES METHODES INTERACTIVES DANS LA FORMATION DES COMPETENCES COMMUNICATIVES CHEZ LES ETUDIANTS

Teodora RĂȚOI, Facultatea de Limbi și Literaturi Străine

Le temps nous a fait témoins des changements essentiels dans l'organisation de l'enseignement de notre pays. L'introduction du curriculum modernisé a imposé des modifications importantes dans le processus de l'enseignement en général et en particulier de l'enseignement du français.

L'actualité de notre recherche est démontrée par le fait que dès nos jours, dans l'enseignement/apprentissage d'une langue étrangère, on accorde primauté à la formation des compétences communicatives, généralement admises comme finalité majeure. Dans ce contexte il est à noter que le rôle d'intermédiaire entre les étudiants et la langue revient à la méthode, qui est examinée comme élément d'optimisation de l'activité d'apprentissage. C'est pourquoi la connaissance de la méthodologie de spécialité et de son applicabilité est indispensable à la préparation professionnelle et pédagogique de tout professeur qualifié, aspect qui constitue en fait le but de notre étude.

Afin d'acquérir un bagage riche en connaissances méthodologiques il sera nécessaire d'étudier les ambiguïtés des nuances théoriques. Dans ce contexte, il faudra saisir tout d'abord la distinction entre *méthodologie*, comme «ensemble de méthodes, de procédés et de techniques employés par l'enseignant pour faciliter l'accès de l'apprenant à la matière que celui-ci doit assimiler pour atteindre à une compétence de communication en français» [1, p.11] et *méthode*, construction plus concrète, qui constitue une «série de démarches précisées par des outils que l'enseignant utilise afin d'arriver à un but» instructif-éducatif [2].

Dans la suite il sera indispensable d'analyser l'aspect visant la typologie des méthodes. Une des plus répandues classifications est celle visant les contenus des classes de langue et leurs objectifs. Ainsi certains didacticiens, tels que Roman Dorina, Jinga Ioan, distinguent quatre catégories:

- Informatives participatives: la conversation, la démonstration, la problématisation, le débat.
- Informatives non participatives: l'exposé, l'explication, le récit etc.
- Formatives participatives: l'apprentissage par l'action et par le jeu, par la découverte etc.
- Formatives non participatives: l'exercice, l'enseignement programmé, l'algorithme.

Mais ce qu'on remarque actuellement c'est l'implémentation des méthodes efficaces, qui assurent directement le contact des étudiants avec les situations réelles de vie. C'est pourquoi un rôle particulier dans ce sens revient aux méthodes interactives, dont le but prioritaire c'est l'engagement de l'étudiant dans l'activité de travail en groupe et celle d'autoévaluation.

Une méthode interactive assez utile et applicable dans la pratique pédagogique c'est *le débat*, méthode moderne qu'on peut pratiquer surtout

aux niveaux moyen et avancé. Le débat représente « une discussion polémique qui porte d'habitude sur un problème social ou psychologique et qui est basée sur des arguments opposés » [3, p.27]. C'est une activité de groupe dirigée par le professeur qui vise le développement du langage argumentatif. La mise en scène d'un débat suppose l'élaboration préalable d'un plan organisé qui peut commencer par une affirmation ou une question, un mot d'esprit, une sentence ou un proverbe. Après quoi suit le débat proprement dit entre des groupes d'apprenants de la même classe. Et enfin on fait la synthèse et les conclusions.

Comme exemples de thèmes pour organiser des débats on pourrait proposer:

- Quelle est votre opinion sur la télévision? Défendez votre point de vue par des arguments.
- L'uniforme scolaire: oui ou non?
- Le livre sera-t-il actuel au XXIème siècle?
- Il faut interdire les jeux vidéo.

L'applicabilité et l'efficacité de cette méthode sont prouvées d'un côté, par les avantages qu'elle présente: le développement de l'habileté de l'apprenant de formuler un point de vue argumenté à la base d'une documentation précise et de l'expérience accumulée; la contribution au processus de mise en relief de certaines opinions; le développement de la compétence d'analyse, ainsi que de la capacité de réflexion personnelle. Mais d'un autre côté, cette méthode peut comporter et des inconvénients, notamment par la nécessité d'une organisation et d'une coordination rigoureuses de la part de l'enseignant; par le risque d'une implication déséquilibrée de la part des apprenants, de même que par le nombre restreint des contenus adéquats pour l'organisation d'un débat.

En guise de conclusion il faudrait remarquer que cette méthode (comme d'ailleurs toute autre méthode interactive) porte un caractère binaire. Elle est orientée tant vers l'activité du professeur et la manière par laquelle il réalise les buts proposés que vers l'étudiant comme sujet de l'action de l'enseignement. Par conséquent, la formation des compétences communicatives chez les étudiants dépend premièrement de la méthode comme instrument de base dans le processus d'instruction et d'établissement de l'interconnexion entre l'enseignant et l'étudiant, ainsi que de la compétence professionnelle du professeur et deuxièmement de l'étudiant qui par son activité et sa participation, devient sujet de sa propre formation.

Bibliographie:

1. ROMAN, D. *La didactique du français langue étrangère*. Baia-Mare, 1994. ISBN 973-96223-2-1.
2. CUQ, J.-P. *Dictionnaire de didactique du FLE*. Paris, 2003. ISBN 209-033972-1.
3. NICA T., ILIE C. *Tradition et modernité dans la didactique du FLE*. Oradea, 1995. ISBN 973-96366-7-5.

*Recomandat
Lidia MORARU, dr., conf. univ.*

APPRENTISSAGE DES LANGUES ÉTRANGÈRES EN ET POUR ACTION: PERSPECTIVE ACTIONNELLE ET TÂCHES

Iulia GUȚU (MIAUN), *Facultatea de Limbi și Literaturi Străine*

Dans un monde affecté par un perpétuel changement, le système éducatif ne présente pas une exception à la norme. L'éducation présente un domaine de développement constant, ayant comme objectif l'amélioration de la qualité du processus éducatif afin de faire face aux provocations de la société contemporaine et de l'avenir. Tel est le cas de la naissance d'une nouvelle approche dans l'enseignement/apprentissage d'une langue étrangère, et notamment, l'approche actionnelle.

Dès qu'une réforme se met en place dans un domaine, on insiste sur sa nouveauté et efficacité. Le Cadre européen commun de référence (CECR) publié en 2001 par le Conseil de l'Europe, dont l'un des objectifs est d'améliorer la communication entre les personnes venant de différents pays d'Europe, est devenu d'ores et déjà un document influant sur la conception de l'enseignement des langues en Europe. Jean-Jacques Richer propose pour le CECR une véritable «*lecture de rupture (...), autrement plus stimulante parce qu'ouvrant des multiples chantiers de recherches didactiques*».

Le CECR enrichit l'approche communicative déjà consacrée dans la didactique des langues par une approche actionnelle. L'apprentissage des langues est envisagé comme *une préparation à une utilisation active de la langue pour communiquer*. L'usage-apprentissage d'une langue comprend les actions accomplies par les gens à travers le développement des compétences générales et langagières. Les actions de la vie réelle trouvent leur reflet dans le cadre de l'approche actionnelle dans les tâches.

Alors que jusqu'à présent la tâche avait été conçue comme une tâche communicative, dans le CECRL, au contraire, «*est définie comme tâche toute visée actionnelle que l'acteur se représente comme devant parvenir à un résultat donné en fonction d'un problème à résoudre, d'une obligation à remplir, d'un but qu'on s'est fixé*». Une tâche ne peut exister que s'il y a **action**. La tâche est hyponyme de l'action: elle est comprise dans l'action. Elle est orientée vers une production ou **un résultat** et peut avoir des **sous-tâches**. Elle peut être de nature «**essentiellement langagière**», **avoir «une composante langagière»** ou «**être non langagière**» [1, p.19].

Contrairement aux exercices traditionnels, la tâche plonge l'apprenant dans une situation de la vie quotidienne, une situation qu'il est susceptible de vivre. Nous pouvons ainsi considérer que la tâche sort l'apprenant de la dimension métalinguistique imposée par les exercices traditionnels. La tâche montre qu'en classe de langue, les activités réalisées sont avant tout des activités extralinguistiques fondées sur l'interaction. Par exemple, quand on achète un

billet de train le but n'est pas de montrer que je sais conjuguer mes verbes, mais l'achat du billet, action pour la réalisation de laquelle des stratégies langagières sont mises en œuvre.

Dans une approche actionnelle de l'enseignement/apprentissage des langues, les tâches collectives semblent privilégiées par rapport aux tâches individuelles. Les travaux de groupe, jeux de rôle en binôme ou plus, projets pédagogiques, sont mis en valeur comme en témoignent les derniers manuels se réclamant de la perspective actionnelle du CECR. «*Pour apprendre à agir avec d'autres, il faut accomplir des activités en groupe (en coaction), dimension d'enjeu social authentique qui se distingue de la simulation dans les approches précédentes*» [2, p.160].

En rapportant ces caractéristiques au niveau national, il faut dire que les programmes nationaux de langues étrangères s'adaptent petit à petit au CECR. Après avoir analysé le *Curriculum de français pour les classes bilingues* et le *Curriculum modernisé pour les langues étrangères*, on observe qu'il y a une prise en considération des orientations de la politique linguistique européenne du Conseil de l'Europe par la promotion d'une approche actionnelle, basée sur les compétences, centrée sur l'élève et les tâches à accomplir.

La provocation qui se présente au professeur du FLE dans notre pays est l'adaptation personnelle des manuels aux exigences d'un enseignement centré sur les tâches. Le manuel scolaire offre une variété de textes, d'informations, d'activités lexicales, grammaticales, mais c'est au professeur que revient le rôle de faire le bon choix conformément aux compétences à former et à développer. Donc, l'appropriation de l'approche actionnelle au niveau national devrait continuer avec une reconsidération, actualisation et complétion du contenu des manuels, pour que les compétences en langue évoluent. L'important est d'assurer le passage d'un enseignement basé sur l'idée du transfert des connaissances à un apprentissage fondé sur la solution des problèmes, l'apprentissage par l'expérience, la formation des compétences. Le véritable enseignement n'est point de te parler, mais de te conduire.

Références:

1. CONSEIL DE L'EUROPE. *Cadre européen commun de référence pour les langues: apprendre, enseigner, évaluer*. Paris, 2001. ISBN 9782278050758.
2. BARTHELEMY, Fabrice. *Professeur de FLE: historique, enjeux et perspectives*. Paris, 2007. ISBN: 202065413X / 2-02-065413-X.

*Recomandat
Ion GUȚU, dr., conf. univ.*

LA COMPÉTENCE ET SA DIMENSION LANGAGIÈRE DANS LES MANUELS MOLDAVES DE FLE

Maria SALAMANDÎC, *Facultatea de Limbi și Literaturi Străine*

Le professeur du XXIème siècle est appelé d'être extrêmement actif et innovant pour faire face aux réformes radicales en matière d'éducation. Il doit faire preuve d'une flexibilité accentuée lors de ses projets pédagogiques pour répondre aux buts principaux.

Mais quels sont ces buts? Pour le professeur de FLE, la tâche principale est de former chez l'étudiant les compétences de base pour l'aider à agir dans la réalité par l'intermédiaire de la langue Française. À l'aide du professeur vient le Conseil d'Europe avec le Cadre Européen Commun de Références pour les Langues (CECRL), qui est devenu le fondement conceptuel pour les documents et politiques éducationnels, tant en Europe qu'en République de Moldova. Rappelons – nous la notion de compétence donnée par le CECRL: « *Les compétences* sont l'ensemble des connaissances, des habiletés et des dispositions qui permettent d'agir» [1, p.15]. Nous nous sommes arrêtés à la compétence de communication dans les langues étrangères, et c'est notamment ici que sa dimension langagière est mise en oeuvre. Dans un autre ouvrage, le Conseil d'Europe décrit que la communication en langues étrangères exige la connaissance du vocabulaire et de la grammaire fonctionnelle et la sensibilisation des principaux types d'interaction verbale et des registres de langage [2, p.4]. Cette conception est ultérieurement développée dans le Curriculum Moldave pour les Langues Etrangères, où il est écrit que: « La communication dans une langue étrangère est la capacité de l'individu d'activer les compétences générales de communication similaires à celles nécessaires pour la communication en langue maternelle : compréhension et production des messages oraux et écrits dans un registre adapté au contexte de la communication, assurant à la fois l'émission du message et l'obtention du résultat escomptant » [3, p.9]. Le présent Curriculum sert, à son tour, de base pour les contenus d'apprentissage qui ultérieurement viennent alimenter les programmes et les matériels scolaires, c'est à dire, les manuels.

Pendant notre recherche, nous avons analysé comment les manuels de FLE actualisent ces contenus d'apprentissage suggérés par le Curriculum, et quelles sont les méthodes et les procédés (exercices, items) utilisés par les auteurs de ces manuels, les moyens de formation chez les apprenants des compétences linguistiques, sociolinguistiques et pragmatiques. Tant dans les manuels du cycle primaire, que dans ceux de l'étape secondaire, nous avons identifié et analysé une multitude d'exercices: *Compréhension Orale*, *Compréhension Ecrite*, *Expression Orale*, *Expression Ecrite*. Il est évident qu'on respecte une correspondance, une liaison avec le présent Curriculum,

qui met dans le centre l'élève. Il y a des activités où l'élève lit, écrit, découvre, transforme, complète, discute, propose etc.; et le manuel, dans ce cas joue le rôle de dirigeant qui oriente l'élève mais en même temps le laisse agir. Ce que nous avons remarqué, c'est l'usage limité des moyens techniques, ce qui empêche le professeur d'utiliser les documents authentiques. Elaborés conformément aux nouvelles exigences du programme national en vigueur, les présents manuels de Français font partie d'un ensemble didactique, correspondant à une stratégie commune. Richement illustrés, utilisant les plus récentes techniques d'étude du Français, les manuels vont stimuler – par les activités proposées – la formation des compétences langagières: la compétence lexicale, sociolinguistique et pragmatique, chez les élèves.

Pour aboutir à une conclusion, nous jugeons qu'il est pertinent de dire que les manuels scolaires représentent une forte base de référence et une méthode effective à utiliser pour enseigner le Français dans la classe de FLE. On y propose une variété d'activités qui forment et renforcent les 4 habiletés obligatoires: CO, CE, EO, EE, toutes reliées dans des textes, dialogues, exercices, débats, etc., abordant une thématique communicationnelle pour chaque leçon. Quand même, il devient nécessaire d'introduire dans le cadre du cours de Français, plus de matériels authentiques, matériels rapportés à la réalité actuelle, de rendre la langue fonctionnelle, utile pour l'étudiant, d'être capable de gérer n'importe quelle situation et dans n'importe quelle circonstance. Le professeur de Français doit être celui qui apporte la vie dans la salle de classe, et ces 45 minutes ne doivent être seulement un «polissage» des connaissances des systèmes de la langue Française, mais aussi une aventure qui fait l'étudiant penser et agir globalement dans cette langue étrangère.

Références:

1. *Un cadre européen commun de référence pour les langues vivantes*. Strasbourg: Didier, 2000. ISBN 9782278050758.
2. *Key Competences for lifelong learning*. European commission. Luxembourg: Office for official Publications of the European Communities, 2007. ISBN NC-7807312.
3. GUȚU, I. et al. *Curriculum pentru disciplina Limba străină 1. Clasele V-IX*. Chișinău: Cartier, 2010. ISBN 978-9975-78-948-6.

*Recomandat
Ion GUȚU, dr., conf. univ.*

JANE AUSTEN'S USE OF HUMOUR TO PORTRAY WOMEN'S ROLES

Olga OSTAPENCO, Facultatea de Limbi și Literaturi Străine

Humour is a genuine mystery. Here is something every normal person has experienced. Undeniably, it constitutes an important facet of human life. Both in everyday speech and in theoretical literature, the term "humour" is used in many different ways. Abundant research into humour has underlined the central role of this phenomenon in both constructing and deconstructing meaning in everyday life.

Beyond, its relief function, humour is known to be a means of bringing power relations to the surface. Obviously, the focus of humour as a way to express grievances can also enrich the cultural analysis of social movements. Humour can play a role in both contexts – either as internal mode of communication or as a way to go public [1, p. 32].

For as long as good writers have been putting their quill pens or lead pencils or word processors to paper, they have tried to express themselves in the most colorful, imaginative, descriptive ways possible. One of the possible ways is humour. But it is hard to speak about humour taking into consideration only historical background and main theoretical peculiarities of this concept. The main purpose in the solution of this problem is to explain the main features of humour with the concrete literary examples i.e. to analyze the definite author and his/her works [2, p.76].

Therefore the author of this Diploma paper chose for the practical part of investigation works by English writer Jane Austen. The choice of writing this work was stipulated for the great interest and appreciation of some of the most famous Jane Austen's novels: *Pride and Prejudice*, *Sense and Sensibility* and *Emma*.

One of the objectives of the work was the following – to analyze the main stylistic devices that expose the main features of humour and to provide the appropriate examples.

We can distinguish the following stylistic devices that expose the main peculiarities of humour – zeugma, irony and pun. We will concentrate our attention on the last concept.

In its broadest sense, a pun is a form of word-play in which some feature of linguistic structure simultaneously combines two unrelated meanings, whereas the unrelated meanings in a pun are often situated in individual words, many puns cut across different levels of linguistic organization and so their formal properties are quite variable.

Speaking about the pun, during our work with Jane Austen's novel *Emma*, we analyzed such types of pun as homographic or antanaclasis puns,

homophonic or polyptoton puns, palindromes and pangrams.

Homographic or antanaclasis puns play on the multiple meanings one word may have. The following example from the novel will show this function: "...poor Miss Taylor" [3, p.9].

The pun in this case is the word "poor". The main character shows that Miss Taylor is poor because she left her friends, but she is not poor because of her husband's fortune and therefore her place in the society.

Homophonic or polyptoton puns play on words that sound alike, but mean different things. The following example from the novel will show this function: "My mother does not hear; she is a little deaf, you know" [3, p.118].

In this example we face with the homophonic example of the word "deaf". In writing we see its meaning and we see that it is an adjective, but when somebody tells us this sentence, we may think about the word "death" depending on the peculiarities of speaker's accent.

Pangrams are a special form of poetry that includes every letter of the alphabet, with as little repetition as possible. The following example from the novel will show this function: "Kitty, a fair but frozen maid, kindled a flame I yet deplore, The hood-wink'd boy I called to aid, though of his near approach afraid" [3, p.62].

Panagrams are especially seen in the expression "Kitty, a fair but frozen maid" and "the hood-wink'd boy I called to aid". Letters (k, i, t, f, m, z, d, u, y, e, w, h, c, a, etc.) show the structure of such stylistic phenomenon.

Palindromes are spelled the same, backwards or forwards, such as 'mom', 'race car', or 'deified'. Entire phrases can be palindromes. The following example from the novel will show this function: "You got Hannah that good place" [3, p.8].

The word Hannah also can be spelled backwards or forwards.

Recently, a growing number of scholars have undertaken researches in the field of humor. Yet, the definitions and concepts diverge at the various perspectives the scholars hold towards the term. Humour has many faces, for example mockery, heroism, naivety, cynicism, stupidity, cruelty, madness, nastiness, insults, viciousness, innocence, tears, the macabre.

It will be interesting for many other students to concentrate their attention not only on the structure of the context, and abstract meaning of the theme, but also on the work of stylistic devices, and especially on the work of humour in literature.

Bibliography:

1. JONSON, B. *Every Man Out Of His Humour*. USA: The Echo Library, 2008. 178 p.
2. CAMERON, K. *Humour and History*. UK: Intellect books, 1993. 153 p.
3. AUSTEN, J. *Emma*. UK: Penguin Books Ltd., 2004. 338 p.

*Recomandat
Svetlana CORCODEL, lector superior*

LES MOYENS D'ÉQUIVALENCE DES CONCEPTS DANS LE LANGAGE DU DROIT DES AFFAIRES INTERNATIONALES

Ina RABACU, *Facultatea de Limbi și Literaturi Străine*

La langue est un instrument de communication qui identifie une société. Celle-ci, dans sa qualité d'instrument essentiel de communication, connaît un développement permanent. L'évolution progressive du vocabulaire est déterminée par les nécessités de l'expression des nouvelles significations. Dans le sein de la langue nationale, le langage de spécialité représente un élément essentiel. Ainsi, les sociétés modernes doivent disposer d'une langue actualisée, qui leur permettra de communiquer sur le plan international. Selon le chercheur belge, Jean-Marie Klinkenberg, le langage de spécialité est *un ensemble complet de phénomènes linguistiques qui se produisent dans le cadre d'une sphère précise de communication et sont limitées par les sujets, les intentions et les conditions spécifiques*.

Dans le contexte actuel de la mondialisation, les relations contractuelles prennent toute leur importance, et l'accroissement des accords transnationaux entraîne une réelle imbrication des systèmes juridiques. La demande en traduction juridique ne cesse d'augmenter.

La traduction juridique est un exercice compliqué qui doit allier des connaissances avancées en droit, une maîtrise dans les langues source et cible et des qualités rédactionnelles permettant de traduire les nuances du texte source.

Le droit des affaires internationales appelé parfois «*droit économique*» ou «*droit de l'entreprise*», est un droit privé d'exception en ce sens qu'il a édicté des règles spéciales en vue de régir les relations des personnes qui exercent une activité économique (ou commerciale). Au sein d'une langue nationale, le langage juridique se singularise par quelques traits qui le constituent comme langage de spécialité, dont parle encore Ferdinand de Saussure. La communication juridique a, de ce point de vue, des caractéristiques propres:

- L'utilisation des adjectives et des pronoms indéfinis (*chaque, personne*);
- Les phrases longues et composées. Selon Gémard, les phrases longues et composées sont le résultat d'une énumération;
- L'utilisation des subordonnées conditionnelles (introduites par *si, quand, lorsque*);
- L'utilisation d'un grand nombre de conjonctions afin d'assurer la cohésion et la cohérence.

Le plan lexical de la langue du droit pose un haut degré de difficulté au traducteur. Dans la structure du langage juridique il y a deux types de catégories de termes: des termes qui appartient exclusivement au langage spécialisé (*greffier*) et il y des mots qui appartient au même temps au langage courant et à celui spécialisé. On parle ici de la polysémie. La terminologie juridique se

caractérise par une grande polysémie, qui est susceptible à créer des risques de confusion même pour les initiés. Par exemple le mot **rôle** du langage courant signifie « Fonction remplie par quelqu'un », tandis que comme terme juridique a l'acception de « Registre sur lequel sont inscrites toutes les affaires portées devant la juridiction ». Jean-Claude Gémard établit une typologie des problèmes inhérents à la traduction juridique, qui sont liés au caractère normatif ou contraignant du texte juridique, au discours (ou langage) du droit, au jargon, à ses institutions et à la diversité socio-politique des systèmes juridiques. Les procédés techniques auxquels se ramène la démarche du traducteur ont été établis par Vinay et Darbelnet et ils sont en nombre de 7: emprunt, calque, traduction littérale, transposition, modulation, équivalence, adaptation.

Ex.: équivalence: *disposition – prevedere;*

transposition: *les droits de douane – drepturile vamale;*

traduction littérale: *le mode de perception de ces droits et impositions – modul de percepere a acestor drepturi și impuneri;*

modulation: *Les dispositions n'entraîneront pas, en matière de droits et d'impositions à l'importation, la suppression des préférences énumérées ci-après – Prevederile nu vor atrage după ele eliminarea preferințelor enumerate mai jos în legătură cu drepturile și impozitele la import.*

En conclusion, on peut affirmer que la traduction juridique conditionne des difficultés liées à la terminologie, aux institutions et aux discours qui exige de la part du traducteur des connaissances approfondies des langues impliquées dans la traduction et des procédés techniques de traduction. En traduction juridique le texte cible doit correspondre aux normes du système juridique de la langue source. La traduction des textes législatives d'une langue vers l'autre pose des problèmes théoriques et pratiques très complexes, car ça suppose de la part du jurilinguiste une approche comparative interdisciplinaire: juridique et linguistique des deux textes.

Recomandat

Angela GRADINARU, dr., conf. univ.

LES UNITÉS PHRASÉOLOGIQUES À VALEUR TEMPORELLE ET SPATIALE EN FRANÇAIS ET EN ROUMAIN

Alina GRAPILA, Facultatea de Limbi și Literaturi Străine

Selon Teodora Hristea, les unités phraséologiques «constituent des groupes de mots stables, composés de deux ou plusieurs mots qui ont une signification unitaire et qui désignent une seule notion et qui ont souvent un contenu idiomatique (par exemple, *a spăla putina* – «prendre son sac et ses quilles», *la paștele cailor* «à Pâques et à la Trinité») [Hristea, p.180].

Dans la multitude et la diversité des unités phraséologiques nous avons séparé un groupe formé des unités phraséologiques qui ont des marques temporelles et spatiales. Ces indications de lieu et de temps portent un caractère figé et le texte ou le discours qui les englobe est marqué par un langage expressif, appréciatif, affectif. Donc, si l'on veut traduire un certain proverbe d'une langue source on doit, en premier lieu, chercher un proverbe équivalent dans la langue cible, car une traduction mot à mot peut changer totalement le sens et cette erreur de traduction va créer des difficultés de réception du message pour les lecteurs ou les allocutaires de la langue cible. Les locutions phraséologiques qui véhiculent l'idée du temps et du lieu nécessitent une attention à part, parce que ce repérage permet d'indiquer **où** et **quand** se passe l'action dans un texte (oral ou écrit) et quel est le type de lien qui s'établit entre l'action et le sujet qui la réalise ou la subit.

La temporalité et la spatialité sont des termes étudiés dans tous les domaines (par exemple, en philosophie, en psychologie, linguistique, géographie, etc.). En philosophie, la temporalité est vue comme la manifestation d'une logique historique et continue passé, présente et future. Le temps chez Kant est une forme a priori de la sensibilité (comme l'espace), à la fois «condition d'apparition des phénomènes» (ils sont «dans le temps») mais aussi «le mode de construction du moi transcendantal» («je construis le temps en moi»). Les linguistes considèrent que l'information temporelle est «partout», ce repérage temporel est obligatoire dans chaque phrase. Les indications de temps sont des mécanismes de «compréhension» dans un texte. Les mécanismes qui y fonctionnent sont principalement ceux de l'ordonnement chronologique et ils sont aussi ceux qui sollicitent directement la prise en compte d'une certaine hiérarchisation de l'information manifestée au sein des textes. Mais la spatialité est l'espace de l'expérimentation des choses et des êtres qui donne lieu à une reconstruction mentale et affective. La référence spatiale se fonde sur l'interaction complexe d'une multitude de facteurs eux-mêmes éminemment complexes. La temporalité et la spatialité peuvent être exprimées par différents moyens dans chaque langue naturelle car les unités phraséologiques d'une langue reflètent les aspects de la vie sociale, les traditions et les coutumes d'un pays, c'est-à-dire la culture en générale, et on

peut avoir besoin parfois d'une information supplémentaire pour les décoder, en situation contraire – on risque avoir des problèmes de compréhension.

Dans ce qui suit nous proposons quelques exemples des unités phraséologiques à valeur temporelle et spatiale.

Le premier groupe réunit les unités phraséologiques qui utilisent les termes facile à comprendre et à traduire grâce à leur signification dénotative: 1. fr. «aller par monts et par vaux» – rom. «a cutreira lumea în lung și în lat» – eng. «up hill and down dale». Ces expressions sont utilisées pour accentuer la spatialité: le français recourt aux noms *monts* et *vaux*, le roumain aux adverbes *în lung și în lat*, et l'anglais aux noms *hill* et *dale*).

Dans le deuxième groupe nous avons réuni des unités phraséologiques qui possèdent un sens semi figé, c'est-à-dire on peut déduire en partie leur signification à partir des éléments constitutifs qui gardent partiellement leur signification et, en plus, la langue de départ et la langue d'arrivée utilisent les mots qui fonctionnent comme synonymes interlinguaux: 1. fr. «aller à Dormillon» – roum. «a merge la culcare» – ang. «to bunk down». Les expressions contiennent des mots clés qui aident au déchiffrement, Dormillon – dormir, bunk – couchette; 2. roum. «când mi-o crește iarbă-n barbă» – fr. «quand les poules auront des dents» – ang. «when pigs fly». Ces expressions insistent sur le fait que l'action qu'elles comportent est impossible, donc on peut déduire ce sens grâce aux connaissances de la réalité.

Dans le troisième groupe, nous avons inclus quelques expressions en roumain qui nécessiteront un décodage et une analyse plus détaillée lors de leur traduction en français car ils sont fortement marqués par des informations socioculturelles: 1. «a fi ca în târgul lui Papură-Vodă» – «c'est la cour du roi Pétaud». Il s'agit d'un lieu de désordre et de confusion, d'anarchie ; on observe que, tant en roumain qu'en français, ces expressions comportent des noms de personnes propres à la culture onomastique de chaque pays concerné; 2. fr. «à la six-quatre-deux» – roum. «cât ai clipi din ochi» – ang. «before one can say Jack Robinson». Ces expressions mettent en évidence la même idée, tout en faisant voir une différence totale de structure. On conclut que, sans être informé sur la spécificité socioculturelle des éléments constituant ces unités phraséologiques, le message ne peut pas être compris.

Etant le résultat de l'expérience humaine, toutes ces unités phraséologiques chargent un texte ou un discours des effets appréciatifs et pendant la traduction on doit choisir l'équivalent adéquat pour transmettre le message et exercer une influence émotionnelle sur le receveur de la langue d'arrivée, en provoquant des réactions ressemblantes à celles vécues par les destinataires des structures et des énoncés similaires dans les langues de départ.

Recomandat

Ludmila ZBANȚ, dr. hab., prof. univ.

LES PARAMÈTRES TRADUCTIONNELS DE LA PUBLICITÉ

Mihaela BAGRIN, Facultatea de Limbi și Literaturi Străine

La publicité peut viser des changements de comportement ou la promotion de valeurs considérées comme positives ou bénéfiques au niveau de la société, mettre en garde contre les drogues, inciter au respect de l'environnement, ou encore promouvoir la prévention routière. *Brochand et Lendrevie* affirment que la publicité est une technique qui facilite la propagation de certaines idées ou des rapports d'ordre économique entre certains hommes qui ont une marchandise ou un service à offrir à d'autres hommes susceptible d'utiliser cette marchandise ou ce service, mais il ne faut pas oublier que la publicité utilise également l'art, l'imagination, les relations publiques, les caractéristiques du produit et la commercialisation.

On distingue deux types de publicité: la publicité **commerciale** et celle **sociétale** (ou sociale). La publicité commerciale: «Le fait, l'art d'exercer une action psychologique sur le public à des fins commerciales» [Petit Robert, 2006]. La pub sociale ne vend pas de produits dans le but de faire des profits; cette autre publicité, vise plutôt à transformer les attitudes et les comportements en vue du bien commun [Cossette, Claude. La publicité, déchet culturel, Les éditions de l'IQRC, 2001, p.167].

Les publicités les plus efficaces affichent un texte de nature positive. Si la qualité n'est pas l'argument clé, l'argument fondé sur le prix est une stratégie efficace [Inman, McAlister et Hoyer, 1990]. En outre, les espaces blancs entre les paragraphes augmentent la visibilité et donc la lisibilité du texte [Goodrum et Dalrymple, 1990]. Une majorité de pubs efficaces contient deux paragraphes ou moins. En imprimé, la mémorisation est meilleure pour les pubs contenant un premier paragraphe court [Armstrong, 2010] et un texte justifié [Baker, 2005]. En affichage, Donthu, Cherian et Bhargava (1993) rappellent que plus le message n'est court, plus son rappel sera important. Mehta et Purvis (2006) estiment que la publicité imprimée efficace repose sur un argument émotionnel ou rationnel mais plus rarement sur un argument émotionnel et rationnel. Les publicités ont un argument de vente positif – cela a une incidence particulièrement importante sur la variable «appréciation» du message. Dans le même sens, Patnaik et Armstrong (2010) ont découvert que la proposition de vente unique était un élément clé de la mémorisation du message en publicité.

La publicité se caractérise par les stratégies suivantes: *argumenter*, c'est chercher à convaincre une personne, à lui faire adopter une opinion, une conduite, en lui présentant des arguments capables de modifier son comportement ou son avis; *convaincre* – fait appel à la raison du destinataire qu'on souhaite toucher. Par exemple: fait logique, indéniable, irréfutable:

Votre peau est fragile. En vous exposant à la lumière du Soleil sans protection, vous vous exposez à de multiples risques. En effet c'est... etc...
Conséquence: Achetez notre dernière crème solaire avec une protection efficace de 50° testé et approuvé par nos experts. *Persuader* – fait appel à la sensibilité du destinataire. Il le touche non par la raison mais par le cœur. Le locuteur le charme, fait appel à ses sentiments, ses émotions. Pour faire appel à tout ça, rien n'est mieux que les images, les figures, l'implicite.

Pour traduire les textes publicitaires, on doit prendre en compte les paramètres suivants: les **paramètres exogènes** désignent toutes les déterminations extérieures à l'objet de la traduction. En publicité, ils sont particulièrement nombreux et importants, car ils influent directement sur la nature du texte et sur ses modalités de traduction. **La dimension culturelle** offre un aperçu cohérent du second groupe de paramètres exogènes. On distingue deux composantes principales: la composante proprement socioculturelle concerne la religion, les traditions, les attitudes raciales, l'esprit nationaliste, les habitudes d'achat et la composante juridique, concerne essentiellement les produits interdits de publicité et les législations spécifiques à certaines formes de promotion commerciale (ex. publicité mensongère ou comparative). Enfin, il existe une dimension idéologique du transfert publicitaire qui n'est pas à négliger. Elle recouvre l'approche particulière des phénomènes linguistiques et culturels, qui caractérise les acteurs économiques engagés dans le processus de traduction. **Le paramètre économique** fait son entrée dans le domaine langagier, et ses concepts et sa logique se répercutent au niveau de la communication publicitaire, qu'elle soit nationale ou extranationale. De ce point de vue, la traduction des messages publicitaires est d'abord une donnée économique régie par les lois du marché, c'est-à-dire dépendante de l'offre et de la demande, mais aussi des cycles de croissance et de crise. **Les paramètres endogènes** qui visent la spécificité scripturaire du texte publicitaire, la spécificité iconographique, la spécificité sémiotique. Les signes linguistiques du texte publicitaire sont en relation d'étroite dépendance avec les signes iconiques de l'image. Ainsi, la signification du publisigne est une globalité intégrant des savoirs qui relèvent aussi bien de l'énonciation que de l'interprétation. Par conséquent, il est possible de désigner au niveau de la version publicitaire traduite, une entité sémiotique tout aussi importante que le publisigne, dissemblable mais de nature comparable: le *tradusigne*. Celui-ci peut être défini comme étant un signe qui est déterminé par l'énoncé traduit, mais seulement dans le sens dans lequel il sera interprété. En conclusion, on constate que le traducteur est le responsable du résultat final de la publicité traduite qui doit être le même que celui du texte original.

Recomandat

Angela GRADINARU, dr., conf. univ.

LE SYMBOLISME SOMATIQUE ET SES VALEURS FONCTIONNELLES DANS DIVERS TYPES DE TEXTES

Natalia BURUNGIU (MAXIM), *Facultatea de Limbi și Literaturi Străine*

Le symbole est au centre de nombreuses études visant divers secteurs de l'activité et de la pensée humaines. Ainsi se développe **une science du symbole** [1, p.5] ou **symbologie** [2, p.3], qui touche à des domaines aussi variés que l'art, la littérature, les sciences humaines ou la philosophie. Cette science tente de définir le symbole et d'en rechercher les propriétés.

Les auteurs qui ont étudié le symbole, le traitent différemment, car c'est difficile de lui donner une définition qui soit unanimement acceptée. La définition du symbole acceptée par nous est celle de I.Guțu, qui soutient que le symbole est un signe linguistique spécial basé sur la réassociation du signifié avec le signifiant par la réinterprétation sélective des sèmes dominants dans le but d'obtenir des significations esthétiques motivées [2, p.17].

Le symbole est souvent confondu avec d'autres figures comme l'allégorie, la métonymie, la métaphore etc., fait qui nous a déterminé à délimiter ses traits pertinents afin de pouvoir faire une distinction nette entre lui et les autres figures: le symbole est polysémique, il est l'unité entre le subjectif et l'objectif, il est isomorphe, il a un caractère intègre etc. Certains auteurs placent le symbole parmi les tropes, mais nous soutenons l'opinion selon laquelle le symbole est une figure de la pensée ou un métalogisme – catégorie qui modifie la valeur logique de la phrase [3, p.134].

Comme les symboles sont très variés, une classification a été nécessaire, parce que classifier c'est clarifier. Nous avons classifié les symboles selon différents critères en symboles poétiques et consacrés, individuels et traditionnels et d'autres. C'est notamment le symbole somatique qui a constitué le centre de notre intérêt. Si les autres symboles sont les sujets des ouvrages entiers, le symbole somatique a été étudié très peu et représente un terrain inexploré.

Les symboles somatiques, comme les autres symboles, ont la caractéristique d'être polysémiques, tenant compte de plusieurs critères et des catégories référentielles symbolisatrices. Par exemple, la forme de certains symboles somatiques donne des sens différents: **la bouche fermée** symbolise *la garde d'un secret*, mais **la bouche ouverte** – *la sincérité*. Une autre catégorie référentielle symbolisatrice – le nombre – met en évidence la polysémie des symboles somatiques. Ex: **l'unicité de l'oeil** symbolise *l'omniprésence, inflexibilité*, tandis que la **multiplication des yeux** symbolise *clairvoyance, augmentation de la puissance de compréhension du monde*.

Les symboles des parties du corps humain peuvent aussi être énantiosémiques et même polyéantiosémiques, c'est-à-dire le même symbole peut avoir des significations contraires, ou même des couples de significations qui s'opposent. Par exemple le symbole **des yeux** contient le couple énan-

tiosémique suivant: *force créatrice – force destructive*. La polyénantiosémie du symbole de **la main** est démontrée par plusieurs couples énantiosémiques: *générosité – avarice, force divine – désir sexuel, innocence – culpabilité*.

Les symboles somatiques apparaissent fréquemment dans l'art, la littérature, notamment dans les contes pour les enfants. Ils sont aussi présents dans les mythes, dans la Bible. Dans le folklore, spécialement celui roumain, le symbole somatique joue un rôle important. Quant à la publicité, elle ne rechigne pas à utiliser des symboles puissants de façon subliminale, comme cela se pratique également dans le domaine politique où dès lors qu'il s'agit de faire de la propagande. Dans notre cas, l'interprétation des symboles somatiques nous a élargi l'horizon d'attente et nous a permis de mieux comprendre les textes dans lesquels ils sont utilisés. En fait, le mythe et le symbole constituent des besoins fondamentaux de l'être humain à travers lesquels il exprime son imaginaire d'abord et sa pensée symbolique ensuite. Ils lui permettent d'affronter les questions clés de la Vie, de la Mort et du Devenir comme celles du profane, du sacré, de l'interdit et du licite. Il faut encore mentionner que le symbole somatique se prête aux interprétations différentes en dépendance de la culture des peuples, de l'époque, des traditions, des types de textes dans lesquels ils sont utilisés.

L'analyse des symboles somatiques dans les quatre types d'imaginaire choisis (la poésie, la Bible, le folklore et les mythes) nous a permis de prouver que les somatismes peuvent aussi constituer des symboles et ils ont une charge symbolique aussi profonde que les autres symboles. Les dictionnaires spéciaux nous ont aidé à comprendre les interprétations des symboles dans différentes cultures et à différentes époques. Les phénomènes de la polysémie et de la poly/énantiosémie des symboles somatiques sont faciles à découvrir notamment dans la Bible, où le symbole de **la main**, par exemple, a des interprétations variées. Les symboles somatiques ne manquent pas aussi dans la poésie, plutôt dans les poésies adressées à la femme. Quand ils chantent la femme, les poètes ne peuvent n'invoquer les traits **du visage, du corps** qui constituent sa beauté. La polycéphalie et la multiplication **des yeux** sont propres aux personnages des contes ou mythes.

A notre avis, les symboles somatiques devraient être étudiés plus profondément, car ils éveillent un grand intérêt et leur décodification facilite la compréhension du contexte dans lequel ils apparaissent. Ils doivent constituer une catégorie à part, auprès des symboles chromatiques, symboles de la faune de la flore etc.

Références:

1. ALLEAU, R. *La science des symboles*, Paris: Payot, 1996. ISBN 978-2-912-663047.
2. GUTU, I. *Le symbole et ses fonctions textuelles*, Chişinău: USM, 1991. ISBN 9975-70-129-9.
3. MALBERG, B. *Signes et symboles*, Paris: Picard, 1977. 454 p.

*Recomandat
Ion GUȚU, dr., conf. univ.*

L'ETRANGETÉ – UTILISATION PARTICULIÈRE DU POTENTIEL LINGUISTIQUE DANS LES TEXTES POÉTIQUES

Olga VRABIE, Facultatea de Limbi și Literaturi Străine

Comme héritage des millénaires, des siècles passés, des mondes qui ont connu l'aube et le crépuscule, la langue est celle qui porte l'empreinte de divers changements et les linguistes sont ceux qui «s'aventurent» à dénouer, à trouver une réponse adéquate à chaque phénomène linguistique ou limitrophe avec la linguistique. Pour notre recherche le défi vient de la part du phénomène d'«agrammaticalité» comme norme poétique en français et en roumain. Le travail que nous avons effectué nous paraît assez vaste et minutieux, car plusieurs concepts ou notions ont nécessité des explications, telle la dichotomie *langue – parole*, la trichotomie *langue – norme – usage* etc., proposées par des savants comme F. De Saussure, E. Benveniste, N. Chomsky, A. Martinet, E. Coșeriu et d'autres. Nous avons déchiffré les caractéristiques du langage, ayant comme point de repère l'acte communicatif de R. Jakobson et dans le même ordre d'idées nous avons inclus la conception de «norme» conçue selon la vision d'E. Coșeriu, expliquée aussi par d'autres spécialistes dans le domaine, tels le linguiste russe R. Budagov. A partir de ces idées nous avons présenté la notion d'*agrammaticalité*, acceptée aussi dans la terminologie scientifique comme *transgression* ou *glissement de la norme*, abordée par des savants tels J.L. Chiss, J. Dubois, F. Neveu, T. Todorov, S.M. Ardeleanu, J.M. Klinkenberg et d'autres.

Ceci nous a permis de l'envisager comme: «toute expression qui, en premier lieu, s'écarte de la façon la plus simple et la plus normale de s'exprimer: si, pour désigner *la lune* nous employons la périphrase /l'astre des nuits/, nous produisons un effet particulier sur l'auditeur parce que nous n'avons pas employé le terme le plus simple» [1].

L'autre compartiment de notre recherche a été dédié au problème du langage poétique: définitions, traits distinctifs ou caractéristiques (J.M. Adam, J. Cohen, G. Genette etc.), licences poétiques qui sont de trois sortes: elles portent sur l'arrangement des mots, sur l'orthographe et sur la grammaire. L'inversion, c'est-à-dire le changement dans l'ordre des mots, donne à notre poésie beaucoup de variété et de grâce. Il ne faut pas cependant que l'inversion soit forcée ou qu'elles reviennent trop fréquemment; elle doit être facile, naturelle et claire. Les inversions les plus fréquentes consistent à placer le sujet après le verbe, la préposition et son complément avant le mot dont ils dépendent, le pronom personnel avant l'impératif auquel il est joint:

Ex. «*Tombent sur moi du ciel les plus grands châtiments!*» (Molière)
«*Sur le repos qu'enfin a retrouvé mon âme?*» (Corneille)

Les licences de grammaire sont également peu nombreuses. Elles consistent à employer l'adverbe où au lieu de /à qui/, /auquel/, /vers lequel/; les prépositions *en* et *dans* devant les noms de villes commençant par une voyelle; à mettre au singulier un verbe précédé de plusieurs sujets: «*Le carme, le feuillant, s'endurcit aux travaux*» (Boileau), examinées selon les dictionnaires de rhétorique ou de poésie de H.Morrier, Sommer. Dans ce but, nous avons analysé les recherches initiées par J.Cohen, G.Genette, H.Meschonic, qui ont essayé de démontrer que le langage poétique dispose de nombres de déviations, contraires au langage ordinaire ou à la norme. Nous avons dépisté le même phénomène dans d'autres domaines linguistiques ou proches, comme la didactique (apprendre la langue étrangère à un âge ou le niveau ne le prévoit pas ou bien enseigner la langue avec des textes de la poésie postmoderniste, souvent «agrammaticale»); l'histoire de la langue française (le -s n'est pas seulement la marque du pluriel, en particulier dans le cas des noms propres, ex: *Georges, Jules* etc.); la publicité (en raison de rester fidèle à la marque qui produit, par exemple, certains articles de parfumerie, on dévisage l'orthographe des mots, ce qui influence négativement les spectateurs, en présentant une orthographe fautive, ex: *hypnôse, poème* etc.).

La dimension praxéologique du travail s'est axée sur l'analyse des exemples qui portent l'empreinte d'une agrammaticalité soit au niveau de la forme – syntaxe (*L'Amour/ Être/ Le premier venu* » de R. Char), signes de ponctuation (*Sous le pont Mirabeau coule la Seine/ Et nos amours/ Faut-il qu'il m'en souvienne...* d'Apollinaire), soit au niveau du contenu – lexique, sémantique (combinaisons inédites et choquantes *des mots : ...Les feuilles pleines de tâches de rousseur.*) etc. Nous avons étudié l'effet des agrammaticalités sur les textes poétiques, les explosions de sens entraînées par des usages parfois inacceptables et inhabituels.

Références:

1. MOLINO J., GARDES-TAMINE, J. *Introduction à l'analyse de la poésie*. Paris: PUF, 1982. ISBN 978-2-7427-8441-7.

*Recomandat
Ion GUTU, dr., conf. univ.*

ARGOUL FRANCEZ – ASPECTE SEMANTICE ȘI FUNCȚIONALE

Elena JECHIU, *Facultatea de Limbi și Literaturi Străine*

La etapa actuală, comunicarea reprezintă un proces vital în cadrul societății, iar problema limbajului, parte indispensabilă a comunicării, ne-a motivat să studiem mai aprofundat fenomenul argoului, limbaj special ce împânzește din ce în ce mai mult societatea. Numeroși lingviști, precum P. Guiraud, M. Surdot, J-L. Calvet, L-J. Caradec ș.a., au încercat să pătrundă în esența problematicii argoului. Astfel, M. Surdot definește argoul în felul următor: „*un ensemble de mots, un lexique, un recueil figé d'expressions, mais aussi une activité sociale de communication à l'intérieur d'un groupe plus ou moins soudé, plus ou moins important*” [1, p.14]. P. Guiraud pune accentul pe caracterul parazit al acestui limbaj, spunând că: „*un argot est un langage spécial, pourvu d'un vocabulaire parasite qu'emploient les membres d'un groupe ou d'une catégorie sociale, avec la préoccupation de se distinguer de la masse des sujets parlants*” [2, p.6].

Acest fenomen numit argou poate fi abordat prin prisma unei triple relații: domeniul teoretic–domeniul practic–domeniul comparativ .

Pentru domeniul teoretic, vom aborda definițiile argoului, problema originii sale, precum și cea a evoluției acestuia. „La origine, cuvântul *argou* nu semnifică o limbă sau un limbaj, ci corporația escrocilor și a cerșetorilor ce formau Regatul Argoului la Paris, și doar mai târziu termenul a fost aplicat limbajului secret al acestora” [3, p.5]. Utilizarea argoului este remarcată începând cu secolul XIII printre cerșetori, vagabonzi, hoți de buzunare etc., iar primele documente asupra acestui limbaj sunt atestate în secolul XV. În context teoretic, mai tindem să menționăm că, inițial, argoul avea un caracter *ezoteric*, adică ascuns, secret, fiind specific pentru grupurile mai restrânse. Treptat însă, acesta capătă o răspândire mai largă, fapt care-i atribuie un caracter deja *exoteric*, adică deschis publicului. Tot aici menționăm că argoul poate fi:

- *diastatic* – în sensul în care el prezintă variații ale limbii referitoare la straturile sociale; spre exemplu, limbajul hoților, limbajul deținuților;
- *diatopic* – când o anumită variantă de limbaj își are începuturile în anumite dialecte regionale; spre exemplu, jargonul pelerinilor creat la baza dialectului din estul Franței;
- *diacronic* – întrucât vizează variații ale limbajului referitoare la generații; spre exemplu: anumite tipuri contemporane de verlan tipice pentru adolescenți.

Referindu-ne la domeniul practic, vom pune în evidență mijloacele de creație argotică care sunt de două tipuri: **lexicale** și **sintaxice**. La rândul lor, cele lexicale sunt divizate în: **semantice** – care vizează modificarea și jocul cu sensul cuvintelor, și **formale** – care țin de crearea sau modificarea

cuvintelor ca formă. Procedeele sintactice presupun, în general, schimbarea clasei lexicale; de obicei, se folosește un adjectiv în locul unui adverb: *il assure grave – il est très bon*. Procedeele semantice sunt metafora (ex.: *la bavarde – la langue*), metonimia (ex.: *un feu – un revolver*), polisemia și sinonimia (ex.: *tête – balle, bille, bobine, poire, pomme*). Dintre procedeele formale subliniem: derivarea (ex.: *repaumer – reprendre*), apocopa (ex.: *bourge – bourgeois*), afereza (ex.: *pitaine – capitaine*), redublarea (ex.: *zonzon – prison*), acronimele (ex.: *TBC – tombé du camion*), împrumuturile (arabe, italiene, spaniole, engleze. Ex.: *toubib – docteur*). Pe lângă acestea mai menționăm și procedeele tipice argoului, și anume:

- suffixe argotice: *got, mouche, ache*; ex.: *parigot – parisien*;
- largonji – procedeu prin care consoana sau grupul de consoane inițiale este înlocuit cu „l”, permutată la finalul cuvântului unde i se adaugă o terminație: *e, i, em*; Ex.: *oucher – loucherbem*;
- verlan – presupune permutarea silabelor unui cuvânt între ele; ex.: *chinois – noich*.

În ceea ce privește domeniul comparativ, vom pune în evidență funcțiile argoului, relația sa cu limba comună și tipologia argoului. Astfel, încă de la începuturile sale, argoul avea o funcție criptică, adică de limbaj secret. Ulterior, odată cu răspândirea din ce în ce mai vastă, argoul capătă alte două funcții: ludică (de joc) și identitară. Referindu-ne la relația argoului cu limba generală, putem spune că aceasta este una de simbioză, căci odată ce limbajul dat preia cuvinte, reguli, principii etc. din cadrul limbii generale, el creează cuvinte noi ce ulterior sunt acceptate de această limbă comună. În dependență de anumite particularități de limbaj, argoul prezintă mai multe tipuri, și anume: *argou comun, jargoane/argouri profesionale, jargon social, jargot* (cuvinte ce pierd orice valoare criptică) etc.

În concluzie, menționăm faptul că argoul rămâne a fi o sursă de exprimare de clasă, de vârstă, de meserie care se caracterizează printr-un limbaj specific, ce tinde să rămână mai mult sau mai puțin secret. Conștientizarea răspândirii sale din ce în ce mai largă ne determină să-l studiem din ce în ce mai mult pentru a-l putea aborda corect și adecvat în contextul actual.

Bibliografie:

1. SURDOT, M. Argot, jargon, jargot, In : *Langue Française*. 1991, vol.90, no. 90, p.13-27. ISSN: 0023-8368.
2. GUIRAUD, P. *L'argot*. Paris. PUF, 1956. ISSN: 1626-3162.
3. CALVET, J-L. L'argot comme variation diastatique, diatopique et diachronique (autour de Pierre Guiraud). In: *Langue Française*. 1991, vol.90, no.90, p.40-52. ISSN: 0023-8368.

*Recomandat
Ion GUȚU, dr., conf. univ.*

LE DOMAINE DE LA COMMUNAUTÉ DANS L'ENSEIGNEMENT/APPRENTISSAGE DU FRANÇAIS LANGUE ÉTRANGÈRE ET SES SPÉCIFICITÉS CURRICULAIRES AU CYCLE DU LYCÉE

Irina ARȘER, Facultatea de Limbi și Literaturi Străine

L'incompréhension d'autrui est une source très importante de l'incompréhension de soi. L'enseignement doit contribuer à une prise de conscience de l'humanité comme une communauté planétaire [1]. Dans ce contexte la mission des systèmes éducationnels européens change, ces systèmes auront besoin de promouvoir une politique du plurilinguisme comme une condition *sine qua non* de l'existence et de l'activité d'un Homo Europæus moderne, or, pratiquement toute communauté ethnoculturelle européenne est confrontée au problème du multiculturalisme et du multilinguisme [2, p. 254].

Mission que l'on peut réaliser, dans le cas de l'enseignement et apprentissage des langues étrangères, par le biais de la formation des compétences attitudinales, axiologiques et interculturelles. La première expérience qui a strictement délimité les domaines curriculaires et les compétences leurs correspondant, y compris celles attitudinales, a concerné l'élaboration du Curriculum de Français pour les Classes Bilingues, une première mondiale, où les concepteurs, inspirés par le Curriculum de Massachussets, ont mis en application les cinq domaines curriculaires ou les ainsi dits 5 C: *Communication, Culture, Comparaison, Connexion et Communauté*, qui en même temps ont été mis en concordance avec les quatre domaines du Cadre Européen Commun de Référence pour les Langues: *personnel, public, professionnel et éducationnel*. Cette performance a permis au Curriculum modernisé (2010) pour les langues étrangères d'être conçu conformément à la conception du système de l'éducation nationale avec concentration sur les compétences.

Il faut mentionner obligatoirement que l'étape du lycée élargit et agrandit l'aire domaniale du curriculum précédent du gymnase par le domaine de la *communauté* qui comporte plusieurs composantes permettant au professeur de réaliser l'insertion de la personnalité du lycéen à l'intérieur de la société d'accueil, par l'intermédiaire des simulations, des correspondances et des échanges scolaires réels, ou dans la société d'origine, par le biais de la participation aux activités des structures françaises et francophones présentes dans la république [3, p.27].

La conception curriculaire nationale pourrait être complétée, en ce qui concerne la formation des compétences attitudinales, en appliquant le modèle offert par le didacticien Jean-Claude Beacco qui comprend 5 composantes de base [4, p.115-119]. La *composante ethnoлингuistique* concerne l'acceptation des

normes communicatives de la société ou s'emploie la langue cible. Conformément à la *composante actionnelle* l'élève doit avoir la capacité à savoir agir au sein d'une communauté peu connue ou inconnue et gérer les surprises culturelles grâce aux attitudes telles que la curiosité, la bienveillance et la disposition à la découverte. La *composante relationnelle* vise la constitution et le renforcement d'attitudes positives comme la tolérance culturelle et constitue un lieu privilégié où les préjugés et les attitudes ethnocentristes peuvent être verbalisés et neutralisés. La *composante interprétative* concerne la capacité des apprenants à donner du sens aux sociétés qui ne leur sont pas familières. La *composante interculturelle* concerne la nécessité éducative de conduire les apprenants à des attitudes positives devant les valeurs et les comportements spécifiques pour la société cible qui peuvent activer des réactions d'ethnocentrisme, d'intolérance et de racisme latent [4]. Une des conclusions déduites de l'analyse comparative des manuels de français et d'anglais pour la dixième classe est que les activités et les textes proposés par les concepteurs contribuent à la formation des compétences attitudinales telles que la tolérance écologique et celle culturelle. Une autre conclusion relève le fait qu'à la différence du manuel de français le contenu du manuel d'anglais met en valeur la tolérance raciale, fait qui implique la nécessité d'une éventuelle adaptation des contenus du manuel de français aux nouveaux défis de la société française, vu le problème de l'inclusion sociale de la population d'origine musulmane et arabe dont elle est confrontée présentement.

Dans ce contexte il est indispensable de dire que l'efficacité d'une société, d'un pays et voire d'un continent est directement liée à la cohésion sociale et à la coexistence des langues et celle des peuples, vérité soulignée par J.C. Beacco lors d'une conférence internationale sur le plurilinguisme en Europe. Vu le fait que l'objectif central de la politique externe de notre pays est l'intégration européenne, l'intégration nationale-européenne de l'enseignement est un objectif implicite qui est réalisable par le biais d'une éducation humaniste et en même temps plurilingue, tout conformément à la politique linguistique éducative du Conseil de l'Europe.

Bibliographie:

1. [<http://www1.agora21.org/unesco/7savoirs/>, pages consultées le 5.03.13].
2. GUȚU, I. Les valeurs de l'éducation humaniste aux cours de français dans la vision du curriculum moderne. In : *La Francopolyphonie: L'interculturalité à travers la linguistique et la littérature*. Chișinău: ULIM, 2012, vol. 1, nr 7, p.253-261. ISSN 1857-1883.
3. GUȚU, I., COTELEA M., VORONIUC, S. et al. *Curriculum de Français pour les classes bilingues X-XIIe*. Chișinău: CEP USM, 2008. ISBN 978-9975-70-788-6.
4. BEACCO, J.C. *L'approche par compétences dans l'enseignement des langues*. Paris: Didier, 2007. ISBN 227805810X.

*Recomandat
Ion GUȚU, dr., conf. univ.*

APPROCHE PRAGMATIQUE EN TRADUCTION ADMINISTRATIVE

Ina CIOBAN, Facultatea de Limbi și Literaturi Străine

Les textes administratifs élaborés ou détenus par une administration (dossiers, rapports et études, comptes rendus et procès verbaux, statistiques, directives, instructions et circulaires, notes et réponses ministérielles, avis et décisions...) bénéficient d'un style et d'un langage spécifique.

La fonction du texte administratif est d'informer sur les problèmes d'intérêt général ou particulier. Le langage utilisé est exact, en suivant les formes de salutation et la formulation du contenu informatif appelé formes ou clichés spécifiques. Le texte administratif se divise en deux catégories : objectif et subjectif. Comme tout autre type de texte, il a un émetteur et un récepteur, un canal de transmission et un message. Dans le cas des lettres d'affaires, des testaments, des procurations et autres actes de notoriété, l'émetteur est une personne physique ou personne morale et a un caractère officiel. Dans le cas du texte administratif objectif, l'émetteur aborde le récepteur d'une manière générative, en passant le message désiré sans tenir compte de la réaction du récepteur.

Le texte subjectif formule le message d'une telle manière que le récepteur soit impressionné par le contenu de la lettre. Chaque texte administratif se caractérise par sa manière spécifique de la rédaction. Les lettres d'affaires, les testaments, les procurations et autres actes de notoriété ont une formulation prescrite par la loi, ont un en-tête, une formule d'introduction, un contenu, une formule de clôture, un nombre fixe de paragraphes. Il est très important de savoir qu'un texte administratif peut être utilisé comme preuve, grâce à l'estampille de l'émetteur, à l'en-tête, à la signature, au numéro d'enregistrement et à la date du document. L'absence d'un de ces éléments diminue l'autorité législative du document.

La traduction des textes administratifs pose des problèmes qui concernent les éléments sociaux, linguistiques, culturels, méthodologiques et notionnels qui interviennent dans ce domaine. Dans ce contexte, on relève les critères qu'on doit prendre en compte pour rédiger et traduire un texte administratif: bien évaluer l'objet de la communication: on s'interrogera sur le contexte global de la communication, sur les besoins d'information des usagers et sur le type de document à traduire. On doit déterminer le profil des usagers visés par le document; mettre l'utilisateur au centre de la communication administrative: les trois principes qui suivent sont d'ordre relationnel; ils concernent la relation directe entre l'administration et l'utilisateur – personnaliser la communication en s'adressant directement à l'utilisateur. Par exemple on utilisera le pronom *vous* pour désigner l'utilisateur et *nous* pour désigner le service administratif concerné. De même, le rédacteur emploiera

le pronom *nous*, éventuellement *je* dans le cas particulier d'une lettre. On pourra recourir à l'impératif ou à l'infinitif pour donner des consignes, des directives ou des recommandations à caractère général. À noter que l'impératif établit une relation plus personnalisée avec l'utilisateur: *faites-nous parvenir votre demande à l'adresse suivante...; joignez votre déclaration de revenus au formulaire ci-joint*; éviter les tournures impersonnelles ou stéréotypées; établir une relation de confiance avec l'utilisateur: recourir à un langage positif, adopter un ton respectueux, éviter un ton autoritaire et les expressions qui peuvent susciter de l'anxiété, s'adresser tant aux femmes qu'aux hommes; aller au-devant des besoins de l'utilisateur: commencer par une mise en contexte pour que l'utilisateur comprenne bien l'objet du document, décrire avec précision la situation de l'utilisateur, présenter le contexte général d'une loi ou d'une procédure; présenter sans détour ce que l'administration attend de l'utilisateur: exposer l'acte administratif de manière explicite et concise, expliquer les raisons de la demande, indiquer avec précision l'action attendue de la part de l'utilisateur, informer l'utilisateur des conséquences; respecter la forme et la structure du type d'écrit; éviter d'ajouter des éléments d'information en dehors du propos; privilégier des titres et des sous-titres courts; uniformiser la présentation visuelle; utiliser un vocabulaire simple, courant et précis; éviter le jargon administratif, technique et juridique; faciliter la compréhension des notions et des mots complexes; inscrire les sigles, acronymes et abréviations entre parenthèses; faire des phrases courtes et bien construites...

Pour déterminer des équivalences au niveau interlinguistique, le traducteur recourt aux procédés de traduction directe (littérale) et oblique (non littérale) proposés par J.P.Vinay et J.Darbelnet: l'emprunt: *apostille = apostilă*; le calque: *état civil = starea civilă; officier de l'état civil = ofițerul stării civile*; la traduction littérale, que Gémard appelle équivalence formelle, est la réexpression mot à mot du texte de départ dans la langue d'arrivée: *l'administrateur de l'entreprise = administratorul întreprinderii; fonctionnaire municipal = funcționar municipal*; l'équivalence: *de a elibera la cerere = pour servir et valoir de ce que de droit; bulletin de mariage = certificat de căsătorie; contrat de mariage = contract nuptial; événements relatifs à la filiation = date referitoare la filiație; acte de décès = certificat de deces*; l'amplification: *certifié conforme à l'original = copia este conform actului original* etc.

L'approche pragmatique joue un rôle essentiel dans la traduction des textes administratifs, car le processus de traduction n'est pas simplement la confrontation de deux langues, mais la confrontation de deux réalités.

*Recomandat
Angela GRĂDINARU, dr., conf. univ*

LA MÉTAPHORE DANS LE LANGAGE ÉCONOMIQUE

Larisa TANASIEVA, *Facultatea de Limbi și Literaturi Străine*

L'étude de la conjoncture économique est le but des observatoires publics et d'organismes privés qui analysent la situation de l'économie à courte ou à longue période. Ces études reposent sur l'analyse des données statistiques et des opinions et présentent un composant de diagnostic et un autre de prévision ou pronostic. Le diagnostic est une interprétation et une explication de la situation. La prévision peut se faire selon différentes techniques, mais chacune d'elles implique le choix d'hypothèses.

Alors qu'ils parlent, de la conjoncture économique, les économistes emploient une terminologie technique spécifique, un vocabulaire et un lexique économique, donnant lieu à des discours. Parmi ces différents discours, on peut établir quatre catégories des textes économiques : a) *le texte économique descriptif*; b) *le texte économique narratif*; c) *le texte économique explicatif*; d) *le texte économique téléologique*. Étudiant ces types de textes, nous avons constaté que parmi les traits qui les réunit, c'est l'emploi de la métaphore.

Lundmark affirme qu'«une métaphore est une projection conceptuelle, qui est un ensemble de correspondances entre éléments des deux domaines, où la source est une notion plus concrète et la cible est plus abstraite».

La métaphore remplit une fonction de médiation à un double niveau: dans un premier temps, elle sert de moyen pour formaliser une théorie, et dans un second temps, elle crée un pont entre le chercheur et le reste de la communauté, en permettant une meilleure compréhension de la théorie.

L'aspect principal d'une métaphore est «l'effet choc qu'elle produit sur le lecteur». Les expressions métaphoriques sont souvent loin de respecter les règles sémantiques d'une langue et sensiblement enracinées dans la culture de la communauté linguistique concernée.

Il y a plusieurs types de métaphores, mais nous avons repéré que dans les textes économiques on utilise plutôt de métaphore selon la **récatégorisation totale** – quand elle a pour centre un terme incompatible avec le contexte, et qui rompt la cohésion sémantique de l'énoncé, porte sur le Ca, et qu'elle est métaphore à **pivot nominal**:

une envolée des coûts de financement

La Consob – le gendarme de la Bourse italienne

Pas d'amélioration non plus sur le front du chômage

La récatégorisation est partielle – quand la métaphore porte sur le motif: un prédicat qui pourrait être attribué dans son sens propre à un Ca est attribué au Cé, le verbe étant souvent porteur d'un sémantisme dynamique, elle est l'une des formes de la personnification, donc métaphore à **pivot verbal**:

Le gouvernement reste de marbre au sujet de la fonction publique.

Le chômage *ne cesse de grimper* en zone euro.

La région *est plongée* dans une récession plus profonde.

Bien entendu, le traducteur s'efforcera, de restituer ou de maintenir en vie, dans le texte cible, l'effet de choc ressenti, visé ou obtenu dans le texte cible, l'effet de choc ressenti, visé et obtenu dans le texte source. Si cet effet ne peut pas être reproduit en raison de certains facteurs linguistiques ou culturels, comme l'inexistence d'une expérience culturelle ou d'associations possibles, cette métaphore sera considérée comme intraduisible.

Plusieurs choix se présentent alors au traducteur:

1. **La reprise à l'identique:**

L'expression métaphorique de la langue source peut être rendue par une expression métaphorique équivalente en langue cible. Le sens et l'image sont conservés.

Ex.: On ne peut plus rester dans cette *pagaille monétaire*. / Nu mai poate să rămână această *harababură monetară*.

La disparition de l'euro aurait *des effets "cataclysmiques"*. / *Consecințele căderii euro vor fi catastrofale*.

Les plans d'austérité peinent à *calmer les marchés*. / *Planurile de austeritate încearcă să calmeze piețele*.

2. **La substitution:**

L'expression métaphorique du texte source n'a pas d'équivalent direct en langue cible. L'image est rendue par une métaphore de sens comparable et induisant des associations du même ordre.

Ex.: *L'injection* de 600 milliards de dollars / *Infuzia* celor 600 de miliarde de dolari / *Pomparea* a încă 600 de miliarde de dolari.

3. **La paraphrase:**

La métaphore du texte source est rendue dans le texte cible par une expression non métaphorique: Facteurs de tensions qui menacent selon lui de *faire dérailler la fragile reprise économique*. / Factori de tensiune care amenință să afecteze fragila *relansare economică*. *Les pays à faible revenu/țările cu venituri mici*

4. **La compensation:**

Il s'agit de l'inversion du processus de traduction. Une expression non métaphorique du texte source sera rendue par une métaphore dans le texte cible: Se tem că dificultățile irlandeze *se vor extinde pe întreaga zonă euro*/ Inquiets d'un *risque de contagion* des difficultés irlandaises à toute la zone euro.

En conclusion, nous avons vu que la métaphore «offre au langage des possibilités d'économie en fournissant la formulation synthétique des éléments de signification». Chaque veine métaphorique doit être analysée avec le plus grand soin, et ses implications envisagées.

Recomandat

Angela GRĂDINARU, dr., conf. univ.

LA PROBLÉMATIQUE DE LA TRADUCTION DES EMPRUNTS LEXICAUX DANS LE DROIT COMMUNAUTAIRE

Ecaterina VASILACHE, Facultatea de Limbi și Literaturi Străine

L'internationalisation croissante due à la mondialisation commerciale et aux contacts entre Pays de l'Union européenne a provoqué le besoin d'accueillir de nombreux emprunts à d'autres langues qui ne cessent pas d'enrichir le vocabulaire de la langue, ce phénomène est perçue plus ou moins dans le langage communautaire, c'est-à-dire le domaine juridique. Deroy définit l'emprunt à une langue étrangère comme un élément étranger introduit dans une langue déterminée «en usage à un moment donné dans une société donnée (...) et défini par opposition à l'ensemble des éléments antérieurs» [1].

La traduction juridique possède des caractéristiques qui la distinguent d'autres formes de traduction, les concepts et la terminologie du droit, contrairement à ceux d'autres disciplines ne correspondent que partiellement d'une société à une autre. Le langage juridique étant l'une des langues de spécialité les plus complexes, sa traduction est par conséquent complexe elle aussi. La langue est le véhicule d'expression du droit, soumis à un grand nombre de règles sur les plans stylistique, syntaxique, sémantique et lexical qui sont fixées au sommet de la hiérarchie du système juridique. Il s'agit d'une langue dotée d'un caractère particulier que tous les usagers du domaine doivent respecter. La traduction juridique doit tenir compte des éléments qui constituent le tissu du droit. À l'instar d'un véritable tissu, le droit est composé d'éléments ayant des effets les uns sur les autres: le droit est un phénomène social véhiculé par une langue qui est, elle aussi, un phénomène social; le droit dicte la norme à l'aide d'une langue qui a été au préalable soumise à des normes que le droit a lui-même établies. Ce sont là des caractéristiques faisant de la traduction juridique une opération aux difficultés multiples.

Le jurilinguiste Jean-Claude Gémar établit une typologie des problèmes de la traduction juridique qui découlent des facteurs suivants : le caractère normatif ou contraignant du texte juridique, la diversité socio-politique des systèmes juridiques, les éléments conditionnant le problème de la documentation, la nécessité de suivre une approche pluridisciplinaire du droit – le traducteur juridique doit avoir reçu une double formation (juridique et linguistique) [2]. L'une des difficultés principales en traduction juridique provient de la diversité des systèmes juridiques. A l'égard du sujet abordé on peut donner comme titre d'exemples les situations suivantes: le terme *contrat* en français et *contract* en anglais, traduit en roumain par *contract*, la notion du *contrat* ne recouvre pas toujours la même réalité. Dans le droit français «le contrat est une convention par laquelle une ou plusieurs personnes s'obligent,

envers une ou plusieurs autres, à donner, à faire ou à ne pas faire quelque chose» (Code civ., art. 1101). Le contrat est défini dans le droit anglais comme «un accord de volontés donnant naissance à des obligations qui sont juridiquement obligatoires ou reconnues »

Le terme anglais *case law* se traduit en français comme *jurisprudence* et en roumain a comme équivalent *jurisprudență* et désignant «l'ensemble des décisions de justice qui précisent ou complètent les lois et les règlements», il ne faut pas les confondre parce que le terme anglais *jurisprudence* a le sens de «philosophie du droit», l'expression de *good faith and fair dealing* qui est traduit en français par *bonne foi* appartenant au domaine des contrats, n'a pas exactement la même signification en français et en anglais. Actuellement, il y a de nombreuses difficultés concernant la traduction et l'adaptation des termes du droit communautaire, des difficultés dues au fait que ces termes désignent des concepts nouveaux par exemple pour la société roumaine. Le terme *acquis communautaire* même n'est pas traduit en roumain, il est employé en roumain sous la forme de *acquis comunitar*. Parmi d'autres termes, traduits et adaptés en roumain par la voie de l'emprunt ou du calque nous signalons : roum. *angrosist* (fr. *grossiste*), roum. *detailist* (fr. *distributeur*), roum. *plata de penalități periodice* (angl. *periodic penalty payment*, trad. en fr. *astreinte*), roum. *piața relevantă* (angl. *relevant market*, trad. en fr. *marché en cause*), parfois mêmes des anglicismes, comme : roum. *how-know* (angl. *how-know*, trad. en fr. *savoir-faire*).

Traduire un texte de loi signifie transposer un produit dans une autre culture. Les traducteurs rencontrent de nombreuses difficultés liées à la traduction et l'adaptation des termes du droit communautaire, difficultés dues au fait que ces termes désignent des concepts nouveaux, de même on observe une incompatibilité d'un ou plusieurs systèmes juridiques. Les actes juridiques de l'Union européenne sont établis en plusieurs langues et le traducteur a la possibilité de s'appuyer sur plusieurs versions.

Références:

1. DEROY, L. *L'emprunt linguistique "Les Belles Lettres"*. Paris, 1956. 470 p.
2. GÉMAR, Jean-Claude. La traduction juridique et son enseignement. In: *Meta*, 1979, vol. 24, no.1, mars, p.35-63.
3. CHATILLON. *Droit des affaires internationales*. Paris: Vuibert, 1999, 2e édition.

*Recomandat
Angela GRĂDINARU, dr., conf. univ.*

LA PHRASÉOLOGIE TERMINOLOGIQUE DANS LES TEXTES SOCIO-POLITIQUES. PARTICULARITÉS DE TRADUCTION

Olga EDU, Facultatea de Limbi și Literaturi Străine

Le style socio-politique se construit d'une identité relativement spécifique à l'oral, lorsque les structures rhétoriques et persuasives se combinent avec les gestes, la mimique et avec des éléments sur-segmentales de l'énoncé linguistique (accent, intonation, pause).

Théoriquement, le fond lexical et les structures morphosyntaxiques du texte socio-politique respectent rigoureusement la langue littéraire, ce qui est nécessaire pour la formation du discours en s'appuyant sur les éléments fondamentaux de la culture politique et la culture linguistique. Dans la langue d'aujourd'hui, le discours parlementaire ou le discours qui se déroule pendant les débats syndicaux et politiques dans les réalisations les plus fréquentes, pauvre du point de vue de la culture politique, se trouvent dans un conflit permanent avec les normes de la langue littéraire.

Les textes socio-politiques écrits, élaborés (pas les transpositions à l'écrit de certains discours) se maintiennent à l'intérieur de la langue littéraire, où, sans arriver à une distinction claire, se situent plus proche du style officiel.

Le problème de la transformation herméneutique, considérée une «discipline universelle et philosophique» dans les années'60-70 du XX-ième siècle, a mis en évidence l'importance de l'analyse politique du langage politique. À la base de l'herméneutique se trouve la langue, puisque, comme le dit un de ses chercheurs, H.G. Gadamer, la liaison de l'individu avec le monde se fait par le biais de la linguistique, et la langue est un mode d'expression de la réalité et de l'existence humaine. Dans les dernières années, la science politique de l'Occident utilise plus fréquemment en tant que méthode d'analyse du langage politique l'analyse des concepts, une méthodologie très proche de l'herméneutique, qui suppose l'analyse concrète des significations, de l'étymologie, de l'évolution et de la fonctionnalité des concepts de différentes sphères et domaines de la connaissance politique, économique, religieuse, culturelle et sociale [1, p.462].

Le langage politique est lié dans la majorité des cas à la conscience sociale et au domaine sociale; c'est-à-dire avec le monde de la politique dans son ensemble, si l'on considère que la politique représente l'expression de l'image et des relations humaines.

D'une attention spéciale dans les texte socio-politiques sont les unités phraséologiques dont les sens ont besoin des précisions:

Ex. ***être aux commandes du pays*** = a se afla la cârma statului;

arriver au pouvoir = a veni la putere;

quitter la scène politique = a se retrage de pe scena politică;

être une bête politique = a fi un animal politic.

À l'exception de quelques cas, la traduction du français en roumain n'est pas problématique. Grâce à la grande ressemblance entre le français et le roumain, la majorité des unités phraséologiques en français gardent leurs sens et leurs formes en roumain, ayant dans ce cas l'exemple d'un calque:

Ex. ***faire campagne électorale*** = a face campanie electorală;

faire usage de la force = a face uz de forță;

coalition d'opposition = coaliție de opoziție.

On souligne qu'il est important de connaître la spécificité des locutions dans les deux langues de travail, car lors de la traduction en roumain on se heurte au besoin de savoir quel est l'équivalent de l'expression:

Ex. ***monter au créneau*** = a urca pe poziție, a fi în top;

faire des vagues = a trezi reacții;

appartenir à une écurie = a face parte dintr-un partid politic (pejorativ).

Ce qu'on peut encore constater est le fait que certaines unités phraséologiques françaises cessent de l'être en roumain. Ils se transforment en syntagmes explicatifs:

Ex. ***l'entre-deux-tours*** = perioada dintre primul și al doilea tur de alegeri la un scrutin cu două tururi de scrutin;

le président sortant = președinte al cărui mandat expiră;

l'équipe de campagne = partid al cărui lider candidează la alegeri.

La langue socio-politique est l'une des langues de spécialité les plus complexes. Ses éléments constitutifs sont, selon Gémard, le sens, la syntaxe, le lexique et le style, dont le premier serait « le plus impénétrable ».

Bibliographie:

1. CEBOTARI, S. Internaționalizarea limbajului politic. *Anale științifice ale USM, Seria Științe socioumanistice*, vol.II, Chișinău: CE USM, 2004, p.462- 466.
2. GORUNESCU, E. *Dicționar francez-român*. București: Teora, 2007.
3. IRIMIA, D. *Introducere în stilistică*. Iași: Polirom, 1999, p.279.

*Recomandat
Angela GRĂDINARU, dr., conf. univ.*

STYLISTIC PECULIARITIES OF ADVERTISEMENTS IN PRESS

Evghenia DAMASCHINA, Facultatea de Limbi și Literaturi Străine

Nowadays mass media is one of the most popular and principal features of the modern civilization. Mass media became topical and very popular. It is necessary for people and it is an integral part of human activity. Newspapers, television, radio, magazines and other forms of mass communications exist all over the world and they keep people permanently well informed in world events. We can say that it became already the style or the rule of our life. We already got used to purchase magazines and newspapers every day, to watch TV set every evening, to listen the radio every morning. We simply go and buy the newspaper in order to read it and to be informed.

The main goal of the work was **to study the style of advertising as a form of mass communication.**

And now we would like to present you some examples of using stylistic devices in advertisements to prove that the style has a great role in it, and that advertisement depends on the style, because it catches the attention of a potential buyer, makes believe it and finally buy the product.

The first advertisement will be by the firm Covergirl which distributes cosmetics. The slogan of this firm is “***Easy breezy beautiful Covergirl***”. So, we can see that there are many stylistic devices in this utterance. In the words ***easy*** and ***breezy*** the first stressed syllables form assonance. In the words ***breezy*** and ***beautiful*** the first consonants form **alliteration**. Also we can say that the adjectives ***easy breezy beautiful*** are **epithets**. Then we can find next text: “***Rough winter? Smooth answer!***”. So we definitely can say that it is **parallel construction**, ***rough*** is an **epithet**, while ***smooth*** is a **metaphorical epithet**, because only a thing that we can touch can be smooth, and the answer is an abstract noun, also we can find here **ellipsis**. There is the next utterance below: “***Ignite you beautiful!***”, we can find here an **ellipsis** and a **metaphor**. Thus, we have found 9 stylistic devices in 1 advertisement [1, p.1].

Analyzing the advertisement given by "Maybelline" we can find a great number of stylistic devices. The first that we see it is the constant slogan of this company: “***Maybe she's born with it. Maybe it's Maybelline***”. The beginning of the first sentence is repeated in the second sentence in the same place, and of course it is an **anaphora**. Then, “***Crisper, richer color from pure pigments. Creamier feel from nourishing honey nectar***”. The repeated suffix -er in the words ***crisper, richer*** forms **morphemic repetition**, also we can define them as the **epithets**, and **synonymic repetition**, because in this contest they have a slightly different meaning. The repeated consonant in first syllables of the words ***pure pigments*** form **alliteration**. Also syntactical structure of the first sentence is similar if compared it with the second, so it is

a **parallel construction**. Then the next sentence: “*Lipcolor so luscious, so stunning”.* *So* is repeated twice, it's a **repetition**. Adjectives *luscious and stunning* we can define as the **epithets**. Thus we have found 8 stylistic devices only in 1 advertisement [1, p.112].

A stylistically perfect advertisement is: “*Brilliant baubles, collectible cashmere, perfect presents*”. The author uses **parallel constructions**, as every part of the utterance is syntactically similar, and then in every part you can notice alliteration. It is sound [b] in the first part, it's sound [k] in the second, and as you have already guessed it's the sound [p] in the third. Also, *perfect* is an **epithet**. Thus, we have found 5 devices only in 1 sentence [2, p.17].

In the picture of tequila's advertisement you can read: “*Dress warm. Look hot*”. 2 sentences are syntactically identical, so it's a **parallel construction**. They both have **ellipsis**. Giving a definition to the words warm and hot, we'll notice that they both mean a definite high temperature, however hot has higher temperature than warm. Thus in it's used here a **climax**. Then, below the next statement is written: “*Some perfection is debatable. Some is not*”. This 2 part have very strong semantic ties, though they are separated by the full stop, this stylistic device is known as **attachment**. Also the first word *some* is repeated in the beginning of the second sentence forming an **anaphora**. Thus we have found 5 stylistic devices in 1 advertisement [2, p.65].

A perfect **parallel construction** and **ellipsis** is shown here: “*Start a business...buy a home...upgrade your wardrobe...travel the world...pay off your debt...donate to charity...*” Besides, you can see **alliteration** in words *business* and *buy*, *debt* and *donate*. **Aposiopesis** is used widely in this utterance [2, p.99].

As a result of our investigation we have come to the conclusion that today stylistics plays a big role, and there are a great number of stylistic devices that are used in advertisement. So, it proves that stylistics is very actual today and it penetrated in all kinds of human activity. Its practical use is very wide and we can find it everywhere, and an ordinary man who doesn't know this subject use a great number of them.

Bibliography:

1. COSMOPOLITAN, magazine, USA, December 2009.
2. ELLE, magazine, USA, March 2011.

*Recomandat
Svetlana CORCODEL, lector superior*

THE USAGE OF METAPHORS IN MAUGHAM'S AND O' HENRY'S SHORT STORIES

Irina VEPRIC, Facultatea de Limbi și Literaturi Străine

The current stage of linguistic thought is characterized by an increased interest of scientists to the problems connected with the **study of the text** as an independent unit and its **components**.

Among the components of major importance are found the **stylistic devices** which have a substantial effect on the creating of peculiar characteristics of authors' style and which provide the text with necessary emotional colouring, where metaphor occupies a prominent position, not only in stylistics.

In addition to **metaphors** being expressed linguistically, they can also be realized in many other ways. These non-linguistic ways include movies and acting, cartoons, drawings, sculptures, buildings, etc.

Metaphor as stylistic device is defined as understanding of one conceptual domain in terms of another (Simpson P., *Stylistics*).

Despite the fact that there are many works dedicated to the problem under discussion the present diploma paper provides not just a theoretical comprehensive study of the metaphor as a stylistic device, but also is devoted to it comparative analysis in the works of two short story writers, thus creating a complex review of its usage on the basis of different principles, grammatical and semantic one.

The basic purpose of this diploma paper is to realize a comparative study of metaphors in the short stories of W.S. Maugham and O' Henry's short stories.

The most productive source domains found in Maugham's short stories are Forces, Movement and Direction, Light and Darkness, Health and Illness, whereas O' Henry uses Heat and Cold, The Human Body, Forces and Health and Illness sources. The less productive common sources regarding Maugham are Cooking and Food, Money and Economic Transactions and The Human Body, but in O' Henry's stories these are Light and Darkness, Plants and Building and Construction sources.

In both cases 5 metaphors are not built on the list of the common source domains evidenced in Cobuild Metaphor Dictionary. They are expressed through words denoting spiritual identifier, the act of possession, processes specific to living beings and others.

The frequency of usage of verbal metaphors in Maugham's stories occupies the leading place, but in O' Henry's stories prevails the usage of nominative ones.

The number of adjective metaphors in both cases is nearly equal, being respectively 15 and 12.

The less numeric grammatical metaphors in Maugham's work are adverb, adage and prepositional ones, but in O' Henry's one these are adverb and adage ones.

O' Henry doesn't use prepositional metaphors.

THE EXPRESSIVENESS OF THE ENGLISH AND AMERICAN HUMOUR

Rodica GAVRILIȚĂ, *Facultatea de Litere*

Humour should be understood and appreciated shared as a sociocultural knowledge; a common code should exist between speaker and recipient. As humour is subjective, this is especially true for the humour of nations, the root of which is hiding in national or ethnic stereotypes, in close relationship with ethnic and national prejudices.

Research has shown that, when people are alone they rarely laugh, even though the same example of humour makes them do so in a room full of people. There is a strong social aspect to the way people respond to humour. Because it is important to sense other people responding to humour, ‘canned laughter’ is used for television or radio comedy.

The phrase *There is a time and a place for everything* is true of humour. It is not felt to be appropriate in certain situations, for example, if it is a distraction from serious matters. It is also difficult to take humour ‘cold’, because few people laugh first thing in the morning. The part of the joke that makes us laugh is called the *punch-line*.

One reason, many ill-informed Americans say that *Englishmen* have no sense of humour is because the English do not indulge so commonly as we in boisterous jocularity, exaggeration, surprise and burlesque. Thus, when it comes to making the British laugh, there is nothing more effective than a hearty insult or a good joke about something wholly inappropriate – like the war.

Americans are more “down the line.” They do not hide their hopes and fears. They applaud ambition and openly reward success. *Positive humour* is more common for Americans.

Some British jokes follow a set pattern: **Cross jokes** (*What do you get if you cross a stereo with a refrigerator? – Cool Music*); **knock-knock jokes**, **two line jokes** (*What did one elevator say to the other elevator? – I think I'm coming down with something!*)

The humour will often have the following elements:

- conflict between what is expected and what actually occurs in the joke;
- is caused by an ambiguity at some level of language;
- the punchline is surprising, it resolves the conflict.

Structural ambiguity can occur in the English language at various levels: phonological, graphical, morphological, lexical and at the syntactic level.

Phonology. Many jokes are based on the fact that there can be two possible interpretations of the same group of sounds (*What's black and white and red/read all over? A newspaper/ I'm on a seafood diet. I see food and I eat it.*)

Allusions in humour involve extra-linguistic knowledge, in other words, knowledge about the world. The listener needs to know the French

philosopher Descartes's statement *Cogito ergo sum* (I think, therefore I am) and also to understand what *Cogito ergo Boom* (Susan Sontag) means.

Graphology refers to the way in which the language is represented visually. Some examples of humour need to be seen rather than heard. Sometimes the appearance of letters and words can imitate their sense.

Acronyms are words formed from the initial letters of other words. (*I think there are too many TLA's. – What's a TLA? – A Three Letter Abbreviation.*)

Morphology refers to the way that individual words are formed. A morpheme is the smallest meaningful unit of sense. People's instinctive knowledge of the ways that morphemes are used to form meanings can be exploited in jokes which point out the possible ambiguities. (*What's a baby pig called? – A piglet – So what's a baby toy called? – A toilet.*)

Lexis. (*Have you heard the one about the woodpecker? – It's boring.*) A common source of puns is the lexicon of English, which is vast and has borrowed from a variety of language sources: Celtic, Germanic languages, Latin, French, Greek etc.

Syntax. Ambiguities often occur in headlines because they are abbreviated and occur before the context. Although such puns are often deliberately used to catch attention, they are sometimes unintentional. The ambiguity is easily resolved by rephrasing (*Squad Helps Dog Bite Victim; Man Eating Piranha Mistakenly Sold as Pet Fish; Juvenile Court to Try Shooting Defendant*).

Syntax and deixis. The next two jokes rely on the fact that *serve* is a ditransitive verb, i.e. you serve something to someone. As you can omit either the direct or indirect object, this can cause ambiguity (*Do you serve frogs' legs (meant as direct object) – We serve anyone who's able to pay. (understood as indirect object).*)

Deixis comes from a Greek word meaning *finger*. It describes the function of certain words in a language to point, or refer, to something. Pronouns like *it, he, she, they* are deictic terms, as you need the context in order to understand their reference. This feature of language is used to create ambiguity, as in the joke question: *The Mississippi is the longest river in the USA. Can you spell it? (IT spells 'it')*

Bibliography:

1. BBC Learning English. The FLATMATES. Language point: The language of jokes, 2005:
http://www.bbc.co.uk/worldservice/learningenglish/flatmates/episode22/language_point.shtml

*Recomandat
Irina GÎNCU, lector universitar*

HER AND HIS LANGUAGE TODAY IN MOLDOVA

Alisa FRUNZA, Facultatea de Limbi și Literaturi Străine

The role of genders in Moldovan society is worth to note, especially in terms of language, because language affects and is affected by the way people see the world. Russian and Romanian – both spoken in Moldova – have a great number of examples of natural *language differences*. These differences in their extreme form can take the appearance of *sexisms*, for example masculine pronoun is always chosen even when referring to both women and men. Thus the masculine pronoun is considered as *unmarked* (natural) form. Moreover there exists such phenomenon as “men’s language”, which is taken to be unmarked and status-oriented, and “women’s language” – *marked* (artificial) and relationship-oriented. *Language stereotyping* is another aspect of the matter, which is highly expressed in the profession’s names and modes of addressing. Stereotyping also deals with the statement “women talk more”, what is actually not true and according to the researches undertaken the amount of words said by women and men is almost the same, the context only differs. In contrast to this, another language feature should be mentioned – *neutral/unisex language* – so spread in the developed countries nowadays. There are many other interesting examples taken from our everyday life (often not observed and considered as norm) to be discussed.

Gender Linguistics is rather new science that appeared approximately in the second half on the 20th century. One of the first who started exploring this topic was **Robin Lakoff**, American scholar; her book “*Language and Woman’s Place*” raised a lot of important aspects of gender roles and how actually language can affect these particular roles.

Because of being so ‘young’ Gender Linguistics is not very studied in the context of Moldavian society, but is indeed of a great importance, especially taking into account Moldova’s goal joining European Union one day. As it was mentioned above, particular language characteristics, both good and bad, influence human behavior, life style and not only. Moreover, because of the fact that language reflects people’s life view, one can judge about the country condition according to the way language is used. Moldova is multi-cultural and multi-language developing country with a big potential, which should be channeled in the right way.

Bibliography:

1. FISHER, H. *The Natural Leadership Talents of Women*. San Francisco: Jossey-Bass. 2005. p.133-140.
2. HOLMES, J. *Women talk too much*. London: Penguin Books. 1998. p.41-50.
3. JACOBSON, C. *Some Notes on Gender-Neutral Language*. 1995. [Accesat 05.03.2013] Disponibil: <https://www2.stetson.edu/secure/history/hy10302/nongenderlang.html>

HISTORY OF MEDICAL LANGUAGE

Ana JURATU, Facultatea de Limbi și Literaturi Străine

The language of medicine offers intriguing challenges both to medical historians and to linguists. Classical scholars have analyzed the contents and language of the most ancient medical records in great detail, but the later development of medical terminology has received much less attention [1, p. 6]. After the analysis made we saw that the history of the medical language is divided into several stages, each having its own characteristics.

1. The Greek Era

The oldest written sources of western medicine are the Hippocratic writings from the 5th and 4th centuries BC, which cover all aspects of medicine at that time. This was the beginning of the Greek era of the language of medicine. Our Greek legacy comprises numerous names of diseases and symptoms, such as *catarrh* (downflow), or *dyspnoea* (bad breathing) [1, p.12].

At the beginning of the first century AD, when Greek was still the language of medicine in the Roman world, an important development took place. A Roman aristocrat, Aulus Cornelius Celsus, who wrote *De Medicina*, faced the difficulty that most Greek medical terms had no Latin equivalents, and the manner in which he solved this problem is of considerable interest from a linguistic point of view. First, he imported a few Greek terms directly, for instance, the Greek word *pylorus*, now *pylorus*. Secondly, he latinized Greek words, writing them with Latin letters and replacing Greek endings by Latin ones, for example *stomachus* and *brachium*. Thirdly, he translated Greek terms into Latin, such as *caecum* from Greek to *typhlon* (the blind) [2, p.9].

2. Medical Latin

At the time of the renaissance, when Greek was no longer widely understood, Greek works were translated into Latin, and the era of medical Latin began. Celsus' *De Medicina* appeared in print as early as 1478, and it was followed by Latin editions of Galen. During the subsequent centuries almost all important medical works were published in Latin, e.g. those by Vesalius, Harvey and Sydenham. Medical Latin continued to be ordinary Latin with the admixture of numerous Greek and Latin medical terms. Gradually, however, the national languages gained ground at the expense of Latin, and in Britain William Heberden's *Commentarii* was probably the last notable medical work to be written in Latin [2, p.26].

3. National Medical Languages

Then followed the era of the national medical languages, such as medical English, medical French, medical German, medical Italian and many others. The national medical languages had much in common since most of the

medical terms were derived from medical Latin, but there were systematic differences that still persist. In Germanic languages such as the German, Dutch and Scandinavian ones, anatomical terms and disease names are often imported directly with their correct Latin endings, e.g. *nervus musculocutaneus* and *ulcus ventriculi*, whereas the same terms in Romance languages are usually ‘naturalized’ according to the norms of each particular language, e.g. *le nerf musculo-cutané* and *ulcère gastrique* in French, and *il nervo musculocutaneo* and *ulcera gastrica* in Italian [3, p.43].

However, the national medical languages did not only import terms already found in medical Latin. Medical scientists continued to develop new concepts that had to be named, thus, they introduced, for instance, the terms *nephrectomy*, *ophthalmoscopy* and *erythrocyte* [3, p.44].

4. Medical English

Today English has become the language of choice at international conferences. We have entered the era of medical English, which resembles the era of medical Latin in that medical doctors have chosen a single language for international communication. Whereas in former times new medical terms were derived from classical Greek or Latin roots, now they are often, partly or wholly, composed of words borrowed from ordinary English, for example *screening* and *scanning*, and doctors from non-English-speaking countries now have the choice between importing these English terms directly and translating them into their own language. The term *bypass*, for instance, is accepted in German, Dutch, Scandinavian, Italian and Romanian, whereas the French, who do not favour anglicisms, translated it to *pontage* [1, p.47]. English acronyms such as AIDS, CT, MR and PCR present the difficulty that usually the initials no longer fit when the English term is translated, but as a rule such discrepancies are simply ignored. AIDS, for instance, is widely accepted and has almost become a noun in its own right, though in French and Spanish it is SIDA and in Russian SPID, reflecting the order of the equivalent words in these languages [4, p.42].

Bibliography:

1. SCARBOROUGH, J. *Medical Terminologies: Classical Origins*. Oklahoma, 1992;
2. STANFIELD, P. *Essential Medical Terminology*. London, 2000;
3. SAGER, J. *A Practical Course in Terminology Processing*. Amsterdam, 1990;
4. SUTCLIFFE, N. *Linguistic Differences between Legal and Medical Translation*. Brasilia, 2010.

Recomandat
Svetlana CORCODEL, lector superior

ADVERTISING ENGLISH

Anastasia DUBINSCHI, Facultatea de Limbi și Literaturi Străine

Advertising is a form of communication whose purpose is to inform potential customers about products and services and how to obtain and use them. Many advertisements are also designed to generate increased consumption of those products and services through the creation and reinforcement of brand image and brand loyalty. For these purposes advertisements often contain both factual information and persuasive messages. Every major medium is used to deliver these messages, including: television, radio, movies, magazines, newspapers, video games, the Internet, and billboards. Advertising is often placed by an advertising agency on behalf of a company.

Advertising is a way a company encourages people to buy goods, services and ideas, usually performed by a sponsor, and performed through a variety of media. They influence our identity by using things such as techniques, stereotypes and targeting our audience. Advertisers use techniques to grab people's attention. There are different types of advertising, which is why many products are advertised on television, although not all channels permit advertising. Billboards advertise products on city streets. Buses and taxis are often covered in adverts. Generally, advertising has to achieve such aims as attracting attention, arousing interest, stimulating desire, creating conviction and getting action. There are also some main functions, such as the marketing role which means helping companies sell their products or services; the educational role that is concerned on helping people learn about new products and services; the economic role which implies encouraging competition in product / service improvements and lower price; and the social role that helps to increase productivity and raise the standard of living.

We can mention some syntax characteristics of advertising English style. The first one is the general use of short sentence. Advertising English focuses on drawing attention of readers and tries its best to be clear. For example: *Coke adds life* or *It's your life, it's your store*. Advertising English uses short sentence because it is limited by the length of the article and its style. The second is the frequent use of imperative sentence. For the purpose of selling the goods, the imperative sentence can meet the demands with the effect of persuading somebody to do something. For instance: *Make this Sunday a fun day* or *Go ahead, compare*. As the above examples show, the use of imperative sentence is demanding, influencing and stimulating customers to take action. The third characteristic is the extensive use of elliptical sentence. Advertising English tends to use elliptical sentences because of the limited length of the article. Every advertisement needs to achieve the best effect within the limited time, space and cost. Therefore, the sentences with minor

importance will be simplified and deleted and convey as much information as possible. For example: *Safe, Easy, Quick & with Fun* or *Smooth, rich, rewarding*. The fourth is the frequent use of parallel phrase structure. Parallel structure of phrases sometimes can be more rallying and convincing, such as *To laugh. To love. To understand each other* or *In China. For China*. Such kind of advertising English with strong sense of rhythm is memorable and infectious, thus leaving deep impression. Phonological features are also very important. These are use of rhymes: *The flavour of a Quaver is never known to waver. (Quavers)* or *Grace, space, pace. (Jaguar)*; use of assonance (the repetition of the same vowel sounds in stressed syllables): *Gillette. The best a man can get.*; use of alliteration (the repetition of consonant sounds in initial position): *Don't dream it. Drive it* or *Functional. Fashionable. Formidable*.

Finally, advertising provides some lexical features as follows: preferring the familiar words to the unfamiliar, the concrete words to the abstract ones, preferring the simple words to the complex ones and the short words to the long ones. We can find adverts everywhere, which is the main factor why some regulations appear. Advertising is often strictly regulated, for instance in the *United Kingdom* it is illegal to advertise tobacco, except in the shop where it is sold and this is also restricted. In *France*, it is illegal to advertise alcohol. It is also illegal to advertise on some television channels, the BBC in the *United Kingdom* and RTE in the *Republic of Ireland* are not allowed to permit advertising. In conclusion, it is very important to know how to distinguish a good product and a good advert, so be aware of the quality of the product and not of its colourful advert.

Bibliography:

1. GEOFFREY, N. Leech. *English in advertising: a linguistic study of advertising in Great Britain*. London, 1972.
2. CRYSTAL, D. *Encyclopaedia of the English Language*. New York, 1995.
3. DYER, G. *Advertising as Communication*. London, 1995.
4. <http://www.ccjk.com/the-syntax-characteristics-of-advertising-english-style/>, visited on 19.03.13
5. http://www.welovead.com/en/bookshelf/details/100_most_awarded_adverts_of_2012, visited on 19.03.13

*Recomandat
Tamara MATEI, dr., conf. univ.*

TRADUCEREA CA PARTE COMPONENTĂ A ACHIZIȚIONĂRII COMPETENȚELOR LINGVISTICE ÎN CADRUL ȘCOLII

Alisa CEBOTARENCO, Facultatea de Limbi și Literaturi Străine

Conform stipulărilor în Cadrul European Comun de Referință pentru Limbile Străine (CECRLS), la baza evaluării stă comprehensiunea, iar aceasta, la rândul său, cuprinde anumite componente precum: *memoria, capacitățile de decodificare, precizarea, imaginația, referirea la trecut sau viitor* etc., care pot fi atribuite, de asemenea, și traducerii. Ce stă atunci la baza traducerii? Ar fi cazul să menționăm componentele psihofiziologice ale traducerii, care, odată cunoscute, ar putea schimba părerea celor care se opun traducerii ca metodă de studiu a limbii străine și ar accentua aportul acesteia la dezvoltarea multilaterală a copilului: componentele cognitive (memoria, percepția, atenția, emoția), componentele atitudinale (curiozitatea intelectuală, perseverența, spiritul critic, cunoștințele, motivația, încrederea) și abilitățile (creativitatea, raționamentul logic, analiza, sinteza). Pe lângă acestea, putem include și conceptul de „asociaționism”, instrument de logică indispensabil în cazul studierii limbilor străine.

Este bine-cunoscut faptul că textul reprezintă nucleul de bază atât al lecției, cât și al traducerii, iar CECRLS utilizează, ca activitate cu textul, *mediația*. Aceasta cuprinde atât traducerea scrisă, cât și cea orală (interpretarea). Există o gamă foarte variată de texte și de metode de traducere ale acestora, însă în cazul de față ne vom axa asupra a trei metode de traducere, utilizate în cadrul orelor de limbă străină, acestea fiind categorizate conform preferințelor utilizatorilor: profesorii preferă metoda gramaticală și textuală, pe când elevii, cea textuală și automată. Metodele gramaticală și textuală sunt bine-cunoscute, profesorul fiind acel care dirijează activitatea, oferind explicații pentru diverse structuri gramaticale și unități lexicale care trebuie învățate. Metoda automată însă nu este nimic altceva decât implicarea traducătorilor automatizați de pe internet, precum ar fi Google Translate. Deficiența acestora constă în multitudinea de erori ce survin în urma traducerii textelor integrale, deficiență pe care profesorul o poate utiliza în folosul său: ca orice traducător, elevul trebuie să parcurgă trei etape: citire, traducere, redactare. Odată ce elevul trece de primele două etape, el va trebui să o parcurgă pe a treia, și anume – să redacteze greșelile comise de traducătorul automat.

Curriculumul Național de limbi străine pentru ciclul gimnazial și liceal, compartimentul competențe comunicative scrise, stipulează pentru clasa a V-a activitatea de traducere sincronică de către fiecare elev a patru-cinci propoziții, iar în cadrul formării competențelor interlingvistice pentru aceeași clasă, este prevăzută studierea în plan comparativ a lexicului ambelor limbi: maternă și străină. Pentru formarea competențelor de comunicare orală în

clasa a VI-a se stipulează traducerea sincronică deja a unor secvențe textuale, iar în cadrul competențelor comunicative scrise și a celor pragmatice pentru clasele a IX, X se prevede respectiv traducerea bilingvă. La rândul său, P.Newmark semnaleză beneficiile utilizării traducerii la diferite etape de studiu, astfel încât: la etapa primară, traducerea facilitează înțelegerea și economisește timp; la etapa gimnazială, se utilizează pentru depistarea unor erori, iar în contexte variate, ca instrument al sinonimiei; la nivel liceal, se transformă în cea de-a cincea abilitate, pe lângă vorbire, audiere, scriere și citire. Mai mult ca atât, le dă imbold copiilor de a utiliza forme gramaticale și stilistice pe care aceștia, de regulă, evită să le utilizeze.

Influența propriu-zisă a traducerii în cadrul dezvoltării competențelor lingvistice ca: gramatica, ortografia și lexicul are loc nemijlocit prin intermediul exercițiului. În cadrul gramaticii se vor utiliza pe larg exerciții de asociere și contrast gramatical dintre sintaxa și tonica celor două limbi; în cazul lexicului, sunt mereu binevenite exerciții contrastive dintre vocabularul a cel puțin două limbi, și mai ales utilizarea „prienilor falși ai traducătorului”, care evaluează cunoștințele la capitolul interferență lingvistică; ortografia este perfecționată prin traduceri de poezii care dezvoltă simțul estetic al elevului de a păstra ritmul și atmosfera poeziei.

Și, nu în ultimul rând, putem remarca importanța traducerii într-un astfel de aspect al limbii, precum suprapunerea a două sau mai multor limbi. Studiind acest fenomen, am putea menționa că, în Republica Moldova, trecând pragul școlii, copiii deja cunosc cel puțin două limbi: româna și rusa. În viața cotidiană, este des întâlnită suprapunerea acestor două limbi, care de obicei duce la apariția creolei (amestecul dintre sistemul gramatical al unei limbi și vocabularul alteia).

În concluzie, am putea menționa că, în pofida faptului că se tinde să se atingă scopul de a gândi în limba străină, acest dar multora nu le este dat. Din aceste motive, elevii utilizează și vor utiliza și în continuare traducerea pentru a transmite gândurile în limba străină, și pentru a crea mai multe asocieri și a defini mai mulți termeni pentru o înțelegere mai clară a conținutului în limba străină.

Referințe:

1. Cadrul Comun de Referință pentru Limbi, *Învățare, Predare, Evaluare*. Consiliul European, 2001.
2. NEWMARK, P. *Translation for Language Teaching and Professional Purposes*. Philadelphia, 1991.
3. NIÑO, A. *La traducción automática en la clase de lengua extranjera...* Universitatea din Manchester, 2005.
4. CHIRLĂ, M. *El texto como núcleo didáctico básico en la estructura de la lección de lengua extranjera*. Chișinău: CEP USM, 2008.

*Recomandat
Mihail CHIRILĂ, dr., conf. univ.*

EQUIVALENCE IN TRANSLATING ECONOMIC TERMINOLOGY FROM ENGLISH INTO ROMANIAN

Ana COSTIUC, Facultatea Limbi și Literaturi Străine

Economy has a long history and it can be defined as the joint of economic systems of a country or other area; the labor, capital and land resources; and the manufacturing; production, trade, distribution, and consumption of goods and services of that area. We live in the era of globalization, when economy have increased its importance on the world's scale, when it impelled the appearance of a lot of economic terms and when good translators in this domain are more and more required. The language of economics is a variety of specialized languages with a commanding share in them, and it is conceived as a means of language. It is used by all groups of people working in different fields of national economy, such as management, marketing, accounting, in finance and banking, including trade. Economic translation is often a hazardous and dangerous process, full of hidden traps and it demands high responsibility on behalf of translator, ability to concentrate as well as thoroughness and accuracy. Language problems aroused from economic terminology are numerous and ample, the most complex one is to find the equivalence between the source and target languages.

Generally speaking, translators can choose from two methods of translating economic terminology, namely direct, or literal translation and oblique translation. In some translation tasks it may be possible to transpose the source language message element by element into the target language. But translators may notice gaps, or "lacunae", in the target language which must be filled by corresponding elements, so that the overall impression is the same for the two messages. In this case it is understood that more complex methods have to be used which at first may look unusual but which nevertheless can permit translators a strict control over the reliability of their work: these procedures are called oblique translation methods [1, p.83]. Economic terminology can be translated by means of:

Borrowing – to overcome a lacuna, usually a metalinguistic one (e.g. a new technical process, an unknown concept), borrowing is the simplest of all translation methods. For instance, in order to introduce the flavour of the source language culture into a translation, foreign terms may be used: *capital; market; business; agent; break-up; embargo; cartel* [3, p.112]. All these words and a lot of others are borrowed from English into Romanian economic layer and they received popularity and are widely used and recognized. Some well-established, mainly older borrowings are so widely used that they are no longer considered as such and have become a part of the respective target language lexicon. In Romanian such terms as *manager, meeting, microeconomic*, and so on are no longer considered to be borrowings.

Calque or “through-translation” as Newmark calls it, refers to the case where the translator imitates in his translation the structure or manner of expression of the source text. A calque is a special kind of borrowing whereby a language borrows an expression form of another, but then translates literally each of its elements [2,p.50]. These too, like borrowings, may have undergone a semantic change, turning them into “false friends”. For example “*part-time workers*” is translated as “*lucrători cu program de lucru parțial*” [3, p.115].

Literal Translation or word for word translation is the direct transfer of a source language text into a grammatically and idiomatically appropriate target language text in which the translators’ task is limited to observing the adherence to the linguistic servitudes of the target language. For example: *income – venit; demand – cerere; supply – ofertă; debt – datorie; exchange market – piață de schimb* [3, p.94]. It is most common when translating between two languages of the same family and even more so when they also share the same culture.

Transposition involves replacing one word class with another without changing the meaning of the message. From a stylistic point of view, the base and the transposed expression do not necessarily have the same value. Ex.: *fixed term contracts – contracte pe perioadă determinată* [3, p.68]. Translators must, therefore, choose to carry out a transposition if the translation thus obtained fits better into the utterance, or allows a particular nuance of style to be retained. Indeed, the transposed form is generally more literary in character.

Equivalence - We have repeatedly stressed that one and the same situation can be rendered by two texts using completely different stylistic and structural methods in such cases where dealing with the method which produces equivalent texts: *Labor market developments – Evoluții pe piața muncii, flexicurity requirements – cerințele flexicurității; Gross Domestic Product – produs intern brut* [3, p.128]. It is the most used method in the process of translation economic terminology because it demands precise and clear rendering from English into Romanian.

Thus, we can state that the above mentioned methods of translation are of utmost importance in the process of rendering economic terminology and the conclusion to which we have arrived is that it demands mostly direct procedures of translation.

Bibliography:

1. BELL, R. *Translation and Translating: Theory and Practice*. London: Longman, 1991.
2. NEWMARK, P. *A Textbook of Translation*. Prentice-Hall International, 1988.
3. *Theoretical and Applied Economics*. Asociația Generală a Economisților din România, 2011.

*Recomandat
Svetlana CORCODEL, lector superior*

GLOTODIDACTICA ȘI DIMENSIUNEA CURRICULARĂ ÎN FORMAREA COMPETENȚELOR SOCIOCULTURALE

Olga STAHI, Facultatea de Limbi și Literaturi Străine

În această lucrare, ne-am propus să abordăm tema ce ține de glotodidactică și de formarea competențelor socioculturale. Problema care s-a pus în evidență constă în explicitarea termenului de „glotodidactică” și cum competențele socioculturale evoluează pe parcursul activităților propuse în manuale, la nivelul A1, A2 și B1. Scopul lucrării ce urmează să fie realizat este studierea în profunzime a competențelor socioculturale, folosind curriculumul, și de a testa eficacitatea lor de aplicare în manuale.

Lucrarea noastră atacă termenul de glotodidactică sau de didactică a limbilor care reprezintă o disciplină ce analizează și implementează diferite metode de învățare a limbilor străine, tot aici se evidențiază caracteristicile generale ale glotodidacticii. Un alt moment care a fost propus este analiza termenului de „didactică”, semnificând disciplina ce are ca scop investigația de clasă a limbilor străine. Ceea ce o avantajează este faptul că didactica limbilor preia anumite date din lingvistică, filosofie, sociologie și psihologie pentru a-și atinge scopurile propuse. Istoria conceptului de didactică este dezvăluită pe parcursul acestui capitol. La fel, se pune accent pe raportul conflictual și puternic dintre lingvistică și didactică. Anume aceste două discipline permit a ridica anumite ambiguități și a da învățării limbilor un statut pe care îl merită cu adevărat. Didactica limbilor străine este considerată o artă ce a evoluat pe parcursul acestui secol. Un alt aspect ce se pune în evidență este diferența dintre cele trei noțiuni, așa ca franceza limbă maternă, franceza limbă străină și franceza limbă secundă, care sunt analizate din punctul de vedere al statutului de limbă și al didacticii.

În capitolul doi, încercăm să abordăm problema Cadrului European Comun de Referință (CECR), punctele slabe, perspectivele, avantajele și dezavantajele sale prezentate de Consiliul Europei. Anume aici se explică faptul că „elevul reprezintă un actor social care știe să-și mobilizeze competențele pentru a ajunge la un rezultat satisfăcător și care mai apoi îi ajută la dezvoltarea comunicării” [1, p.81]. Acest capitol expune importanța curriculumului național și bilingv [2, p.129] în care se includ tipurile de competențe generale și langajiere [1, p.15] și progresul competențelor socioculturale în diverse documente și manuale. În acest capitol este abordată și tema competențelor socioculturale la învățarea limbilor străine, unde se pune accentul pe „cunoașterea societății și culturii unei comunități care vorbește o limbă ca fiind aspectul de cunoaștere a unei întregi lumi” [1, p.82-83]. Aici este analizat specificul acestor competențe după opinia mai multor lingviști și conform curriculumului, inclusiv evaluarea competențelor socioculturale și progresul lor în diferite documente și manuale.

Un ultim compartiment aparține capitolului despre standardele de eficiență a învățării limbilor străine, anume aici se pune accent pe dezvoltarea personalității copiilor, educația acestora și chiar pregătirea lor pentru viață. Standardele reprezintă o resursă importantă ce orientează acțiunile educative în scopul sprijinirii și stimulării învățării. În ceea ce privește limbile străine, se poate menționa faptul că standardele de eficiență reprezintă „nivelul de cerințe instituționalizate pentru fiecare ciclu de formare școlară ce permit autorităților să măsoare nivelul de dezvoltare a competențelor lingvistice, culturale, metodologice, interdisciplinare și civice, corelate cu nivelul respectiv de formare a elevilor admiși la gimnaziu, liceu și la examenul de bacalaureat” [2, p.17]. Tot aici se analizează exemplele de standarde eficiente ale competențelor socioculturale.

Capitolul trei este consacrat analizei practice a cercetării, anume în acest capitol se demonstrează actualitatea și eficacitatea promovării și evaluării competențelor socioculturale în cadrul manualelor din republică. Am realizat o analiză a activităților textului, la nivel de debutanți, de gimnaziu și la nivel de liceu. Încercăm să sugerăm diverse recomandări pe baza activităților ce aparțin textelor. Eficacitatea se demonstrează prin aplicarea diverselor metode moderne, așa precum *conversația*, *expunerea*, *dialogul*, *jocul de rol*, *audierea*, *explicația*, diferite tehnici, strategii utilizate în manualele de franceză ale claselor a VIII-a și a III-a. Dar în privința metodelor de cercetare a competențelor mai mult sunt utilizate *metoda analizei și comparației*. Apoi după toate comparațiile, sugestiile și recomandările făcute pe baza activităților la nivelurile A1, A2 și B1 (CECRL), propunem o nouă unitate tematică la nivel de liceu cu titlul „Să salvăm patrimoniul nostru cultural”, remarcând activitatea celor trei cântărețe basarabence: Maria Drăgan, Maria Bieșu și Maria Cebotari, cu scopul de a promova și păstra valorile naționale prin intermediul activităților realizate la nivel de lexic cultural, gramatical, semantic.

Prin analiza detaliată, am constatat că datorită învățării limbii străine, elevii au posibilitatea să-și cultive competențele socioculturale care vizează formarea unei culturi, unui spirit, unor valori și chiar a unor competențe francofone. Chiar și experiența personală ne convinge pe parcursul acestei lucrări că apropierea competențelor socioculturale dezvoltă și îmbogățește limba și cultura elevilor, și anume – ele influențează personalitatea care formează și perfecționează concepția și viziunea asupra vieții.

Referințe:

1. *Cadre européen commun de référence pour les langues. Apprendre, enseigner, évaluer.* Conseil de l'Europe. Strasbourg: Les Editions Didier, 2001. ISBN 9782278050758.
2. GUȚU, I., COTELEA, M., VORONIUC, S. *Le Curriculum de Français pour les classes bilingues.* Chișinău: CEP USM. 2008. ISBN 978-9975-70-788-6.

*Recomandat
Ion GUTU, dr., conf. univ.*

THE PRACTICAL ASPECT OF POLITICAL CORRECTNESS

Alexandrina CORNIENCO, Facultatea de Limbi și Literaturi Străine

From time immemorial people from around the world were occupied with deciding the faith of a tribe, city country or even continent. For granted should be taken the fact that the political issues were the worries of the smartest and brightest minds of the age. The craft of oratory was always one of the most respected and valued skill in the world, since persuading people and drawing the limits of ones freedom without actually telling them that they are somehow constrained, takes a lot of judgment and even more learning. This paper is proposed to research only one aspect of the oratorical art- the political correctness.

The purpose of this study is to investigate the goal orientation through the prism of the practical aspect of political correctness in the public and political speeches of the Prime-Minister of the United Kingdom, Margaret Thatcher.

In the framework of this research the main attempt of the authors will be to analyze five speeches on different thematic, of the Prime-Minister of the United Kingdom Margaret Thatcher, to determine the principles of Political Correctness used in her speeches and to find out what was the real meaning which stood behind the politically correct shaped phrases and expressions used in the mentioned discourses. The best way to research those would be the qualitative analysis of the speeches. By “qualitative analysis” is meant that the question “Why and how the principles of political correctness were used in the discussed speeches?”, will be answered.

The hypothesis of this research is that the speeches of the illustrious politician, Margaret Thatcher, are written according to the principles of Political Correctness, hence have a hidden meaning.

Obviously, some limitations of the present paper will impede the flawlessness of this research, such as: in the framework of this study only five speeches will be analyzed, consequently the conclusions will be drawn also on the basis these five speeches, which might eventually turn out as misleading. Another limitation that should be mentioned, would be the fact that not all the speeches are taken from one and the same period of Margaret Thatcher’s governance, hence the objectivity of the study has to suffer.

The theoretical background of this paper is based on the following works: “Political Correctness: A History of Semantics and Culture” by Hughes and “Return to First Principles” by Hallberg will provide the general, basic information upon which the future assumptions and suppositions will be made. The other two books used in the framework of this study would be Browne and Conway’s “The Retreat of Reason: Political Correctness and the Corruption of Public Debate in Modern Britain” and Feldstein’s “Political

Correctness: For and Against” which give more specific examples and explanations of the principles of political correctness applied in practice. Furthermore, Browne and Conway’s book even give examples from the speeches of Margaret Thatcher, and express their opinions vis-à-vis certain ideas and interpretations.

Concerning the practical value of the present study, its results might be interesting to the students who study politics or to the linguists that are concerned with the issue of Political Correctness.

References:

1. BROWNE, A. and CONWAY, D. *The Retreat of Reason: Political Correctness and the Corruption of Public Debate in Modern Britain*. USA, North Carolina: Civitas, 2006.
2. FELDSTEIN, R. *Political Correctness: For and Against*. USA, Minnesota: University of Minnesota Press, 1997.
3. HALLBERG, B.J. *Return to First Principles*. USA, Indiana: Author House, 2010.
4. HUGHES, G. *Political Correctness: A History of Semantics and Culture*. UK, Borth: John Willey & Sons, 2011.

*Recomandat
Elena GHEORGHIȚĂ, dr., conf. univ.*

LINGUISTIC GENDER DISTINCTION AND ITS PECULIARITIES IN *LADY CHATTERLEY'S LOVER* BY D.H. LAWRENCE

Doinița PODUBNÎI, *Facultatea de Limbi și Literaturi Străine*

The notion of gender is a controversial one and persists from many centuries till nowadays. Gender differences are based on the concept of gender, which refers to socially defined differences between men and women. Thus, men and women communicate in different ways and about different things; this postulate is accepted as true by many people. Women use conversation basically to establish intimacy and relationship, while men use it to gain status. The best seen differences in communication between men and women are in listening, verbal and non-verbal communication. Most men do not listen to all words in a conversation and ask fewer questions. Women are more active and good listeners and more responsive in their verbal communication.

The present research will focus on the linguistic gender distinction and its peculiarities in *Lady Chatterley's Lover* by D.H. Lawrence.

Further on, the gender distinction and its peculiarities is an actual topic, is a nowadays subject of discussion. Several studies have shown that its occurrence in the context is absolutely needed in order to remove the misunderstandings and misconceptions. In this context, the researcher in this field, Paludi A.M., pointed out that men and women differ in their verbal communication: men seek status, speaking most often directly to the point, using no qualifiers and asking no tag questions. Women try avoiding direct and threatening communication. They usually use qualifiers and tag questions aiming to make softer what they have to say [cited from 3]. Robin Lakoff, an expert in the domain, mentioned that there are several stereotypes about women's speech that have percolated through from linguistic circles to the general public in comparison to the men's one: *Women are more indirect and polite than men; In conversation, women are more likely to be interrupted, less likely to introduce successful topics; Women's intonational contours display more variety than men's; Women use diminutives and euphemisms more than men* [1].

Furthermore, to notice the gender distinction and its peculiarities, as an example, from the novel, we take the discussion between Connie and Michaelis: *'But why are you such a lonely bird?'* Connie asked him; and again he looked at her, with his full, searching, hazel look. *'Some birds ARE that way,'* he replied. Then, with a touch of familiar irony: *'but, look here, what about yourself? Aren't you by way of being a lonely bird yourself?'* Connie, a little startled, thought about it for a few moments, and then she said: *'Only in a way! Not altogether, like you!' / 'Am I altogether a lonely*

bird?' he asked, with his queer grin of a smile, as if he had toothache; it was so wry, and his eyes were so perfectly unchangingly melancholy, or stoical, or disillusioned or afraid. 'Why?' she said, a little breathless, as she looked at him. 'You are, aren't you?'/ 'Oh, you're quite right!' he said, turning his head away, and looking sideways, downwards, with that strange immobility of an old race that is hardly here in our present day." [2, p. 33].

So, if taking into account the bulk of words used by Michaelis in comparison to Connie, we can notice that his speech tends to be competitive rather than collaborative, an ironical, impolite one and straight to the point: 'Some birds ARE that way'; 'but, look here, what about yourself? Aren't you by way of being a lonely bird yourself?' Michaelis feels so sure of him and tries to make Connie feel embarrassed and uncomfortable. Otherwise, Connie's discourse is a respectful and indirect: 'But why are you such a lonely bird?' She makes usage of words so carefully that gives you the impression that she is afraid to speak so as not to be misunderstood, she does it with hesitation, breathlessly, thinking before acting: 'Why?', 'You are, aren't you?'.

In conclusion, gender distinction and its peculiarities is different for men, as well as for women. Many researchers showed the considerable divergence between genders; and the above examples proved that, we noticed the impolite, competitive and ironical speech of the man and the careful, correct and indirect speech of the woman. This choice is much connected with the development of the society and the role of the man and woman in it.

Bibliography:

1. LAKOFF, R. *Language and Women's Place*. Cambridge University Press, 1975.
2. LAWRENCE, D.H. *Lady Chatterley's Lover*. Giuntina, England, 1928, p.33.
3. PALUDI, A.M. Psychology of Male and Female Communicative Activity. *Journal of Psychology*. Spain, 2011, vol. 10.

*Recomandat
Viorica LIFARI, dr., conf. univ.*

CIUMA de ALBERT CAMUS – O LECȚIE DE SOLIDARITATE UMANĂ

Dorina NACU, Facultatea de Limbi și Literaturi Străine

Citatul din Daniele Defoe, pe care Camus îl folosește ca epigraf la romanul său („*La fel de bine poți să înfățișezi un fel de întemnițare prin altul, după cum poți să înfățișezi orice alt lucru care există cu adevărat, prin ceva care nu există*”), conform interpretării general-acceptate, e o sugestie de a citi o narațiune fictivă prin analogie, ca pe o posibilă realitate istorică sau gândire filosofică. Este un punct de plecare în interpretarea romanului. Pe de altă parte, trebuie să pornim și de la premisa că romanul ca gen literar, – lucru observat de o serie de exegeți importanți ai acestuia –, este esențialmente o formă literară a căutării/explorării. „Orice formă artistică poate foarte bine să fie considerată, dacă nu ca un substrat al cunoașterii științifice, cel puțin ca o metaforă epistemologică”, observă în acest sens Umberto Eco [1, p.36]. În spatele unei ficțiuni romanești și a destinelor anumitor personaje, putem încerca să ne găsim propria „aventură” și o nouă înțelegere a condiției noastre existențiale. Se știe că „*Ciuma*”, dincolo de faptul că e o alegorie, e și o operă cu important substrat filosofic. În orașul Oran, localitate comercială fără arbori și porumbei, molima își vestește apariția printr-o invazie a șobolanilor, pentru ca apoi să apară tot mai multe victime umane. Când, în sfârșit, devine clar că este vorba de o epidemie de ciumă, iar numărul victimelor devine unul înspăimântător, în oraș e declarată carantina, urbea este izolată totalmente de restul lumii, orașenii devenind în acest fel niște exilați într-un topos al grotescului și absurdului existențial. Pe fundalul epidemiei, sunt înregistrate reacțiile oamenilor, care evoluează de la inițiala indiferență la panică și dorința firească de evadare, de la egoismul și disperarea în fața unui destin perceput ca fatal și absurd, la soluția solidarității umane. Pe acest fundal, este proiectată simultan evoluția unor personaje-conștiință: doctorul Bernard Rieux, Jean Tarrou, preotul Peneloux, jurnalistul Raymond Rambert, funcționarul municipal Cottard.

Romanul sec.XX a depășit categoric limitele rigide ale unor caracteristici definite, a rupt tiparele unor determinisme tipologice. Complexității interpretative pe care o presupune lectura marilor romane moderne, i se adaugă subiectivitatea care derivă din raportarea operei la experiența existențială individuală a cititorului. După ce, într-o primă etapă de abordare a romanului, am reușit să identificăm o serie de linii tematice și motive fundamentale, ne-am confruntat apoi cu o serie de probleme interpretative, în încercarea de a face legătură între aceste teme/motive și a le conecta la valoarea simbolică a personajelor operei. Întru confirmarea ipotezelor noastre,

ne-am propus să facem o analiză a informației semice a temelor/motivelor/ „rolurilor” personajelor, pentru a observa cum converg acestea la nivel semantic, dar și pentru a vedea în ce măsură rezultatele acestei analize se suprapun pe ipotezele noastre de lectură.

Pentru realizarea celor propuse mai sus am ales următoarele lexeme: la nivelul motivelor și al liniilor tematice – *libertatea, dragostea, moartea, timpul, exilul, fericirea, revolta, singurătatea, tragicul, absurdul, drama existențială, lupta, solidaritatea, voința, rezistența, șobolanul, ciuma (molima)*; la nivelul tipologiei personajelor: *medicul, preotul, jurnalistul, primarul*. Propunem în continuare o parte a rezultatelor la care am ajuns după efectuarea analizei semice a anumitor lexeme:

SOLIDARITATE: + înțelegere, + responsabilitate, + obligație, + comuniune, + sentiment, + conștiință, + empatie, + moralitate, + uman; **MEDIC/DOCTOR:** + vindecare, + cunoștințe, + înțelegere, + pacient, + maladie, + jurământ, + obligație, + calificare, + uman, + drept de exercitare, + moralitate, + comuniune, + luptător cu boala, - divin; **PREOT:** + divin, + spiritual, + obligație, + moralitate, + vindecare, + comuniune, + uman, + jurământ, + înțelegere, + conștiință, + empatie; **CIUMA:** + maladie, + infecție, + mizerie, + monstruos, + șobolan, + calamitate, + prăbușire, + ucigaș, + victimă, + moarte, + (-) uman (dezumanizare); **ȘOBOLAN:** + rozătoare, + pagubă, + maladie, + infecție, + dispreț, + dezgust, + lăcomie, + trădare, + veste proastă, - uman (+ dezumanizare).

Lexemele *medic, preot, solidaritate*, după cum se poate deduce, au în comun semele: + înțelegere, + obligație, + comuniune, + uman, + moralitate, + conștiință, + responsabilitate. Lexemele *ciuma* și *șobolan* au în comun următoarele seme: +/- uman (dezumanizare), + infecție, + maladie.

Analiza semică efectuată nu doar a confirmat ipotezele noastre interpretative, ci a relevat o serie de aspecte noi și a permis identificarea unui alt element esențial al condiției omului într-un regim totalitar: **dezumanizarea**. Personajele s-au dovedit a fi, în primul rând, personaje-conștiință, iar experiențele lor existențiale converg spre soluția solidarității umane, adică spre cea a abandonării egoismului întru depășirea destinului absurd.

Referințe:

1. ECO, U. *Opera deschisă*. București: Editura pentru Literatură Universală, 1969.

Recomandat

Radu MELNICIUC, dr., conf. univ.

METAFORA COGNITIVĂ ÎN LIMBAJUL POLITICIENILOR ITALIENI ȘI MOLDOVENI

Vasilița ROTARU, Facultatea de Limbi și Literaturi Străine

Termenul de „discurs politic” cuprinde o amplă gamă de posibilități pentru a folosi limbajul și datele de ordin politic, de la obișnuitele conversații la prezentări formale ale șefilor de stat și de guverne, de la articole jurnalistice la acte și legi ale Parlamentului, de la simple statistici în jurnale la analize complexe ale agențiilor guvernamentale. Din analiza studiilor dedicate limbajului politic, se conturează numeroase abordări științifice ale cercetărilor din domeniul respectiv [1]. În același timp, constatăm că mai puțină atenție s-a acordat studierii rolului metaforei cognitive în limbajul politic, fapt ce ne-a determinat să ne oprim în prezenta comunicare mai detaliat asupra acestui fenomen, focalizând studiul metaforei cognitive asupra analizei limbajului politicienilor italieni și moldoveni. Menționăm că, în mod tradițional, încă din antichitate metafora a fost interpretată drept o figură retorică, care reprezintă în fond, o problemă de stil și un aspect superficial al discursului [2]. Or, dincolo de a fi simple elemente ornamentale, metaforele reprezintă, pe de o parte, trăsături constitutive și creative a limbajului uman, iar pe de alta, funcționează, la nivel discursiv, în calitate de strategii argumentative și persuasive, în dependență de funcționalitatea culturală și specificul anumitor tipuri de text. Anume această ipoteză vine să dezvăluie o abordare diversă, din perspectiva cunoașterii, cea cu referință la limbajul politic.

Cercetătorii din domeniul științelor politice, analizând rolul metaforei constată, în general, prevalarea a două funcții de bază. Astfel, ei susțin că metaforele sunt utilizate pentru a provoca o reacție emotivă, afectiv puternică din partea auditoriului și anume, metaforele sunt cele care furnizează informația și cadrul directiv, necesare pentru comprehensiunea viziunii propuse prin intermediul discursului. De fapt, ei sunt cei care promovează conceptul de metaforă cognitivă. Specificăm că metafora cognitivă a fost studiată pe larg de cunoscuții lingviști George Lakoff și Mark Johnson în lucrarea *Metaphor we live by* [3] în care autorii tratează acest tip de metaforă drept o structură conceptuală care reflectă modul în care oamenii percep și înțeleg lumea înconjurătoare. Metaforele cognitive devin mijloace de verbalizare a experiențelor zilnice. Specific pentru metafora cognitivă este, în opinia lui Lakoff transferul de trăsături de la un domeniu sursă către un domeniu țintă. Astfel, de exemplu, metafora războiului poate trece foarte abil în orice domeniu, mai cu seamă în cel al politicului. Acest lucru poate fi ușor dedus atât din discursurile politicienilor italieni, cât și a celor moldoveni. Și unii și alții „luptă” pentru binele poporului, „se înarmează” cu date compromițătoare împotriva adversarului politic, activează pe „teren minat” etc., în final rezul-

tând că lupta politică este un adevărat „război”. Metaforele de acest gen sunt puternic înrădăcinate în istoria și cultura universală și, ca urmare, au un mare efect asupra publicului. Această constatare se confirmă și în prezenta temă abordată de noi. Or, atragem atenția din start asupra ipotezei existenței unor interferențe lingvistico-culturale în realitatea politică italiană și cea moldovenească datorită, pe de o parte, originii comune (latină) a acestor două popoare, iar pe de alta – universalității viziunii asupra lumii. Tradițiile culturale sunt mărturii vii în acest sens. De ex., pentru auditoriul italian, pasionat până la fanatism de fotbal, este eminentă valoarea persuasivă a metaforelor din acest domeniu-sursă. Astfel, în limbajul politic italian partidul este văzut ca o „echipă”, o lovitură strategică este echivalentă cu o „minge grea”, dacă e reușită, sau „minge ușoară” dacă a eșuat etc. În schimb, pentru politicienii moldoveni, pare a fi mai atractivă metafora cognitivă din domeniul culinar. Este plastic, în acest sens enunțul „*din aiștea nici măligă nu faci, nu tocmai coaliție...*”, exprimat de un lider politic moldovean cu referință la ineficacitatea unui anumit partid politic, membru al unei coaliții de guvern.

În baza celor expuse mai sus, constatăm incontestabilitatea valorii persuasive a metaforei cognitive în limbajul politic. În același timp, menționăm că abordarea cognitivă tratează discursul politic drept un produs al proceselor mentale individuale și colective. Este important că în analiza lingvistică a unui text politic să se identifice modul în care mijloacele alternative de referire la anumite entități pot produce sensuri diferite. Conform acestei abordări, metafora depășește limitele rolului său de figură de stil, devenind parte a conceptualizării umane. Mai mult decât atât, metaforele cognitive pot crea chiar o nouă realitate, iar dacă oamenii încep să acționeze în conformitate cu aceasta, vor facilita modificări de gândire și comportament, producând schimbări sociale și culturale semnificative.

Referințe:

1. CAZACU, L. *Compuse și analitisme metaforice îi italiana modernă*. Chișinău: CEP USM, 2011.
2. SOBRERO, A. *Introduzione all'italiano contemporaneo. Le variazioni e gli usi*. Roma-Bari: Editori Laterza, 1993.
3. LAKOFF, G., JOHNSON, M. *Metaphors We live by*. Chicago and London: The University of Chicago Press, 1980.

*Recomandat
Lidia CAZACU, dr., conf. univ.*

SINTAXA AFECTIVĂ ÎN TEXTUL POETIC

Ludmila CHERNIANU, *Facultatea de Limbi și Literaturi Străine*

Sintaxa afectivă joacă un rol foarte important în comunicare. Ea orientează înțelegerea, direcționează comunicarea, dar ea poate și s-o împiedice utilizând semne care să contrazică raționalitatea pe care discursul o susține. Putea expresivă a afectivității poate fi și trebuie analizată, întrucât mijloacele de exprimare afectivă sunt purtătoare de sens.

Sintaxa afectivă este totalitatea procedeelelor stilistice ale limbii literare care țin de topica propoziției și a frazei, ea constituie expunerea derivării expresiilor logice. Mai mulți lingviști au studiat acest subiect. Actualitatea studiului este determinată de faptul că sintaxa afectivă constituie o sursă inepuizabilă pentru transmiterea artistică a mesajului. Scopul cercetării este de a determina rolul sintaxei afective în exprimarea ideilor poezilor francezi. Obiectivele propuse pentru realizare sunt: să identificăm și să examinăm procedeele sintaxei afective, să clasificăm procedeele sintaxei afective, să analizăm procedeele sintaxei afective în poezia franceză.

Putem clasifica procedeele sintaxei afective în funcție de **scopul comunicativ**: întrebarea retorică, adresarea retorică; în funcție de **structură**: expresii prezentative, segmentare, elipsa, detașare, disjuncția; în funcție de **ordinea cuvintelor**: inversiunea stilistică.

Întrebarea retorică este o întrebare la care nu se așteaptă un răspuns, acesta fiind evident și cuprins sau sugerat în enunț.

Ma pauvre muse, hélas ! qu'as-tu donc ce matin?

Tes yeux creux sont peuplés de visions nocturnes... (*La muse malade*, Ch.Baudelaire)

Adresarea retorică este o întrerupere a expunerii în care vorbitorul adresează unui interlocutor (prezent sau absent) o afirmație sau exclamație.

Ô monstruosités pleurant leur vêtement!

Ô ridicules troncs! torses dignes des masques ! (*Correspondances*, Baudelaire)

Inversiunea constă în schimbarea ordinii cuvintelor în propoziție, pentru a pune în evidență un anumit termen:

▶ ordinea normativă S+P > inversiune stilistică P+S

Viene la nuit, sonne l'heure

Les jours s'en vont, je demeure. (*Le pont Mirabeau*, Apollinaire)

▶ ordinea normativă COD + C_{det}COD > inversiune stilistică C_{det}COD + COD

J'aime de vos longs yeux la lumière verdâtre. (*Chant d'automne*, Baudelaire)

Elipsa constă în suprimarea unei părți din enunț, pentru că aceasta se subînțelege sau pentru a nu repeta secvența:

*La musique souvent me prend comme une mer !
D'autres fois, calme plat, grand miroir
De mon désespoir ! (La Musique, Baudelaire)
Les mains cessent de prendre, les bras d'agir, les jambes de marcher.
(Fables, La Fontaine)*

Segmentarea este procedeul prin care fraza este întreruptă prin virgulă sau pauză și se pun în evidență unii termeni prin reluare sau deplasare.

*Ce voyageur ailé, Lui, naguère si beau, qu'il est comique et laid !
(L'Albatros, Baudelaire)*

Un alt procedeu este utilizarea **expresiilor prezentative**: *c'est ... qui/que; ce que ...; voilà que... etc.*

C'est le Diable qui tient les fils qui nous remuent !

Aux objets répugnants nous trouvons des appas (Au lecteur, Baudelaire)

C'est lui qui rajeunit les porteurs de béquilles

Et les rend gais et doux comme des jeunes filles (Le soleil, Baudelaire)

Detășarea este un procedeu prin care se deplasează termenii (de regulă complementele circumstanțiale) pentru a fi plasați la începutul frazei.

Pour être le dégoût de mon triste mari,

Et que je ne puis pas rejeter dans les flammes,

Comme un billet d'amour, ce monstre rabougri,

Je ferai rejaillir ta haine qui m'accable. (Bénédiction, Baudelaire)

Disjuncția constă în dezunirea sintagmelor pentru a insera termenul care urmează să fie evidențiat.

L'un agace son bec avec un brûle-gueule,

L'autre mime, en boitant, l'infirme qui volait ! (L'Albatros, Baudelaire)

În concluzie, putem spune că utilizarea unor procedee de sintaxă afectivă, constituie identitatea și originalitatea poezilor. În textele poezilor consultați, procedeele sintaxei afective exprimă plastic ideile și mesajele.

Bibliografie:

1. ARRIVÉ, M., GADET, F., GALMICHE, M. *La grammaire d'aujourd'hui. Guide alphabétique de linguistique française.* Paris, 1986.
2. BASMANOVA, A.G., TARASSOVA, A.N. *Syntaxe de la phrase française.* Moscou, 1986.
3. BAUDELAIRE, Ch. *Les fleurs du mal.* Paris, 1985.

*Recomandat
Viorica MOLOȘNIUC, dr., conf. univ.*

LITERE

INTEROGAȚIA RETORICĂ – SURSĂ DE EXPRESIVITATE

Doina SOLTAN, Facultatea de Litere

În comunicarea noastră, ne vom axa pe două noțiuni complexe: *interogația retorică și expresivitatea*. În literatura de specialitate, uneori se pune semn de egalitate între expresiv și afectiv, alteleori expresivitatea e sinonimă cu esteticul, sau se confundă cu suma mijloacelor de expresie ale limbajului poetic. Cercetătoarea Elena Slave menționează că expresivitatea este acel mod de exprimare care servește la comunicarea mai nuanțată a oricărui conținut afectiv, emoțional sau volitiv.

Interogativa, folosită ca mijloc retoric, face mai percutant contactul dintre mesaj și receptor, posedând o facultate deosebită de a contribui la realizarea unui plus de cunoaștere.

Mihai Șora, în studiul *Despre dialogul interior*, menționează că *atât întrebarea cât și răspunsul, cu întreaga lor complexitate de valori, sunt stări vitale ale unei ființe*.

Sabina Corniciuc, propune următoarea tipologie a interogațiilor retorice:

Interogația retorică propriu-zisă (IRP), în care schimbarea de construcție se produce între pozitiv și negativ: interogativa cu aspect pozitiv transmite informație semantică negativă, iar interogativa cu aspect negativ pune în valoare o afirmație sigură.

Un exemplu elocvent sunt și următoarele versuri: „*Au prezentul nu ni-i mare? N-o să-mi dea ce o să cer? / N-o să aflu într-ai noștri vreun falnic juvaer*” (Mihai Eminescu, *Scrisoarea III*)

În interogațiile evidențiate, autorul nu are de întrebat, nici de negat, o face doar formal, căci astfel se accentuează adevărul celor comunicate, acesta din urmă fiind sigur și neatacat.

Aceeași dimensiune a expresivității e potențată și în poezia lui Nichita Stănescu: „*Poem: Spune-mi, dacă te-aș prinde-ntr-o zi / și ți-aș săruta talpa piciorului, / nu-i așa că ai șchiopăta puțin, după aceea, / de teamă să nu-mi strivești sărutul?..*”

Interogația propriu-zisă ce a cuprins toată poezia lui Nichita Stănescu transmite, de fapt, emoțiile eului liric, dorința acestuia de a se convinge că încă este iubit și nu e dat uitării. Prin intermediul acestei interogații retorice se exprimă mai puternic, mai pregnant ideile și sentimentele eului liric, beneficiind de o mai mare expresivitate.

Interogațiile autoricești (IRA) sunt alcătuite după modelul întrebare-răspuns, lucru ușor explicabil prin faptul că autorul ca și cum ar iniția un dialog cu cititorii, pe care îl „reprezintă” tot el prin răspunsurile sale:

„Ce e amorul? / E un lung /Prilej pentru durere, / Căci mii de lacrimi nu-i ajung / Și tot mai multe cere”. (Mihai Eminescu, *Ce e amorul?*)

Întrebarea, de data aceasta, e doar un impuls, un pretext pentru comunicarea clară, neîntârziată a unui adevăr. Autorul se simte obligat să-și exprime explicit, onest atitudinea sa față de realitățile discutate.

Interogațiile meditative (IRM) se pretează caracteristicii date de Al.Robot: „întrebările cele mai frumoase sunt cele care rămân fără răspuns”. Autorul nu formulează întrebarea, pentru a include în chiar structura sa răspunsul (ca în cazul IRP), nu anexează nici o variantă de răspuns (ca în cazul IRA) și nici nu caută în persoana receptorului un potențial furnizor de informații.

Mărturie elocventă a setei de comunicare sunt următoarele versuri, intitulat sugestiv de D. Matcovschi *Întreabă-mă*:

„Întreabă-mă: de ce nu vin, / dar plec mereu? / Întreabă-mă: de ce suspin, / de ce mi-e greu? (...) / Întreabă-mă: din ură vin / sau din bluestem? / Întreabă-mă: de ce nu scriu, / de ce mai scriu? / Întreabă-mă, întreabă-mă, / întreabă-mă ceva... / Dar nu tăcea, dar nu tăcea, dar nu tăcea!”

După cum bine se vede, pentru poet nu există întrebări minore, iar pentru a evita „primejdia tăcerii”, aceasta echivalând, în alți termeni, cu tragedia incomunicabilității, toate întrebările își au rostul și rațiunea lor.

Reluarea anaforică a verbului *declarandi* – „a întreba” la imperativ (de 21 de ori) nu poate fi dată pe seama necesităților de ordin prosodic, ci este, mai degrabă, un procedeu de implicare directă, explicită a destinatarului în mesaj.

Poetul se declară împotriva „inflației verbale” (H.Wald) și încearcă să iasă din mrejele interiorizării pentru a-și împărtăși complexitatea stărilor de conștiință, experiența sa cognitivă, culturală și afectivă.

Preferința poezilor pentru structura interogativ-retorică nu e deloc întâmplătoare și se explică prin tendința de a stabili un contact între ideea poetului (mesajul) și cititor. Interogația, de fapt, este o provocare, la care apelează poezii pentru a spori expresivitatea versurilor.

La finele acestor gânduri, suntem în măsură să accentuăm că interogația este utilizată de către poeți, și nu numai, pentru a exterioriza un registru foarte amplu de idei, sentimente, atitudini și, firește, au o funcție, trădează o intenție și vizează un efect.

O concluzie generală ce se degajă din cele ilustrate mai sus este ca interogația, folosită ca modalitate retorică de propulsare a unui enunț, ce transmite informații în maniera expresivă, poate produce efecte stilistice și estetice irepetabile. În fața unei interogații formulate cu grijă nu știi ce să admiri: seninătatea formei, abundența fecundă a ideii sau a informațiilor transmise. Cu siguranță însă că valoarea ei expresivă poate fi măsurată în caratele unei lecturi eficiente, menite a schimba sistemul de valori ale cititorului.

*Recomandat
Sabina CORNICIUC, dr., conf. univ.*

OMENIA ÎN LIMBAJUL ROMÂNILOR

Ana CEBAN, *Facultatea de Litere*

Pornind de la afirmația lingvistului Humboldt că în fiecare limbă există o viziune particulară asupra lumii, ceea ce probează virtuțile creatoare ale cuvântului, puterea lui sacră, demiurgică [1, p.74], vom semnala că orice cuvânt reflectă specificul național, ca expresie a personalității colective manifestate în limba în care este rostit și pentru care este încărcat de semnificații.

Cultura românească impune în labirintul culturilor valori specifice, precum *neamul, adaptarea, frica de Dumnezeu, eclecticismul și spiritul frust*. Andra Șerbănescu descifrează polivalența noțiunii de *spirit frust* prin optica unor virtuți consacrate (dorul, omenia etc.), accentuând că „forma simplă a socializării individului care trăiește aproape de natură este la poporul român omenia” [2, p.16]. Ovid Densusianu, în eseu intitulat *Legea omeniei*, consideră, pe bună dreptate, acest concept ca „morală care supune mai mult decât ceea a religiilor”, iar „omenia nu a fost găsită la întâmplare și pusă în circulație de cărturari: a răsărit din adâncurile sufletului nostru și ... s-a fixat în limba noastră” [apud 3, p.6].

Noțiunea românească a omeniei este la fel de greu de definit ca și dorul. Ea ar putea fi inclusă în Dicționarul de simboluri intraductibile, aflat la etapă de pregătire la UNESCO. Subliniem că omenia nu e o noțiune livrescă și este dificil să-i găsim corespondente semantice.

Omenia românească înregistrează o serie de sensuri. După cum susține G.Racoveanu, „omenia este expresia verbală a unei noțiuni colective, ce a dat întotdeauna de lucru lexicografilor când au încercat să traducă cuvântul”, fiindcă a traduce cuvântul omenie prin ospitalitate, prin onestitate, prin onorabilitate, prin bunătate, pur și simplu prin umanitate înseamnă „a-l traduce în parte”.

Ne vom referi la seria de virtuți enumerate de Gh.Racoveanu [2, p.16]. Cercetătorul delimitează potențialul literaturii populare de a conserva plastic aceste trăsături, în diferite expresii și locuțiuni.

Iubirea de oaspeți, dar mai ales *iubirea de străini* caracterizează ospitalitatea românească: În casa românului, străinul, nu ai casei, primește ce e mai bun: *Când vine la tine străinul, întâmpină-l ca un părinte; Pe străin nu-l îndepărta de la casa ta înainte de a-l ospăta.*

Ținerea cuvântului dat este considerat semnul sigur al omeniei și poate fi desprins din cadrul proverbelor: *Vorba dacă a ieșit din gură, n-o mai poți ajunge nici cu armăsarul, nici cu ogarul; Ori taci, ori spune ceva mai bun decât tăcerea; Ține-ți limba-n gură ca-n temniță; Dumnezeu a dat omului două urechi și numai o limbă, ca mai mult să audă, decât să spună.*

Facerea de bine, componentă esențială a omeniei, este ilustrată de următoarele expresii: *Omul de omenie face binele și uită că l-a făcut; Când*

dăruiești, uită; când ți se dăruiește, nu uita în veac; Milostiv cu cel rău de ești, omenia cinstești.

Mărinimia se actualizează prin capacitatea de a ierta, aceasta înnobilând omul: Cel puternic când iartă, atunci puternic s-arată; Fă cu mărinimie cele mai mici lucruri și cu umilință lucrurile mari.

În sfera semantică a omeniei se regăsește spiritul dreptății: Ține-te de legea care te sfătuiește spre calea omenirii.

Dispoziția de jertfă se conturează în proverbul: Prietenul la nevoie se cunoaște.

Înfrânarea e reflectată în proverbul: Frâul când slăbește, în prăpastie te trânteste.

Modestia o identificăm în: Lauda de sine nu miroase a bine; Nu haina l-a făcut pe om, ci omul a făcut haina.

Onoarea este tendința încrederii în oameni. Astfel, omul de omenie nu-și pătează onoarea, chiar dacă în joc e viața lui: Luptă și nu fi niciodată mișel; mai bine să cazi luptând, decât să învingi prin înșelăciune.

Smerenia și orgoliul nu pot locui niciodată împreună. Românii afirmă: Cel smerit cu cel mândru nu se pot vedea unul pe altul, că unul se uită la pământ, altul la cer.

Credința în Dumnezeu este cununa tuturor virtuților omenești, întrucât omenia e dovedirea credinței, iar unde voiește Dumnezeu se biruiește rânduiala firii.

La finele acestei comunicări, putem afirma că prin valoarea imanentă supremă pe care poporul român o acordă omeniei, ca derivat de la cuvântul om, el manifestă umanismul său profund și prezent în toate stările sale sufletești, în toate atitudinile și în toată ființa sa.

Referințe:

1. RUSU, M. Puterea sacră a cuvântului. *Limba română*, nr. 1-3, 2006.
2. ȘERBĂNECU, A. *Cum gândesc și cum vorbesc ceilalți. Prin labirintul culturilor*. Iași: Polirom, 2007.
3. IROAIE, P. *Omenia românească*. București: Toronțiu, 1942.
4. RACOVEANU, G. *Omenia și frumusețea cea dintâi*. București: Predania, 2009.

*Recomandat
Sabina CORNICIUC, dr., conf. univ.*

HAZARDUL POEZESC STĂNESCIAN

Felicia CAPCANARI, Facultatea de Litere

Hazardul este imprevizibil, accidental, legat de principiul contingenței, acesta nefiind altceva decât semnul ignoranței noastre, potrivit cercetătoarei Irina Mavrodin în *Mâna care scrie...* A învinge hazardul și a sta sub semnul hazardului este un principiu de care scriitorul (tradiționalist sau modern) e arareori conștient, hazardul generând sau fiind generat de ludic. Examinat din acest punct de vedere, universul liric al lui N. Stănescu este marcat de interesul pentru un joc poetic fundamentat pe teoriile (inventate sau existente) ale creației: „Cuvintele fiind umbra structurii materiei, căutam întruna sursa ce a iluminat materia ca să lase o umbră atât de majestoasă, atât de semantică. Tendința către această sursă retrace uneori cuvintele prin materie, distrugând materia, către sursa inițială. Traversarea cuvintelor prin materie nu mai ține de cuvânt, ea s-ar putea numi chiar poezia”.

Constatăm că dispoziția ludică a poetului, are, simultan, două semnificații: una tragică provocată de refuzul *iraționalului* din inima lumii, și alta solară, instituită de plăcerea *copilărească* de a distruge regulile și convențiile de orice natură și de a reconstrui o altă lume și chiar o altă limbă („limba poezescă”). Cele două aspecte complementare susțin dualitatea atitudinii ludice care se desfășoară și se împlinește sub semnul „râsu’plâsului” sau, altfel spus, cel al tragediei vesele și, respectiv, cel al comediei tragice („șchiopătarea nu este un joc al mersului”, – menționa într-un interviu Nichita Stănescu).

Modalitățile de realizare a jocului – specifice poeziei lui Stănescu – pot fi grupate în trei categorii semnificative: jocul investit cu funcție de dedramatizare a realului; jocul în lume și jocul cu elementele din care este alcătuită lumea; jocul în cadrul căruia „jocul în lume” este convertit într-un joc livresc cu semnificantul și semnificatul cuvintelor sau într-un joc al poemului cu el însuși, al mișcării lui genetice. (cf. Ion Pop, *Nichita Stănescu. Spațiul și măștile poeziei.*) Jocul poetic se înrădăcează atât în discursurile folclorice de tip ludic („N-ai să vii și n-ai să morți / N-ai să șapte între sorți / N-ai să iarnă primăvară / N-ai să doamnă domnișoară” – *N-ai să vii*), cât și în experiențele cu valențe particulare ale manierismului și avangardismului. Plăcerea jocului de sorginte manieristă i-a oferit posibilitatea de a înnoi anumite tipare ale discursului poetic modern sau de a inventa altele și de a-și exprima într-o modalitate spectaculară sensibilitatea.

Dotat cu un extraordinar simț al limbii, Nichita Stănescu recrează neconținut limbajul, îl reinventează, investindu-l cu noi și noi puteri imaginative („pentru o mie de cântece am fost născut”), însă darul lui de a putea cânta e pedepsit aspru, fiindcă trebuie să simtă altfel și această putere a ființei creatoare îl face să resimtă acut singurătatea: „Să fii surd în mijlocul muzicii, ce

singurătate, / să fii orb în mijlocul luminii / ce singurătate, / dar să fii surd când liniștea e desăvârșită / și orb când nu este lumină, / o, singurătate a singurătății!”

Încercând să aplice acel „laser lingvistic” care să-l ducă spre esențele primordiale ale lucrurilor printre care abia poate merge fără să se lovească, N. Stănescu descoperă „necuvintele” pe care singur le definește astfel: „În structura unei poezii grupurile de cuvinte transportă un *ce* aparte, un supracuvânt, sau mai bine zis un *necuvânt*. Ca o ipoteză de lucru vom folosi termenul *necuvânt* – necuvinte pentru a indica elementele primordiale ale poeziei așa cum se nasc ele, nenouționale și ambigue.” El vede cuvinte cum alții văd idei și numește poezia „lacrima unui ochi neinventat.” Poetul însuși se vrea un cuvânt adormit pe limba cititorului. Intrigat de puterea de pătrundere a cuvintelor, poetul dorește să le învețe să se desfacă în silabe care să bată în ritmul inimii sale, și chiar desface cuvintele în litere și cântă, uimit și contrariat, litera A: „Ce ești tu A? / tu, cea mai omenească și / cea mai absurdă literă, / o, tu sunet glorios.”

Dar mai presus decât *cuvântul* stă *necuvântul*, acesta desemnând un conținut metaforic: cuvântul „piatră” poate denumi necuvântul „pasăre”, cuvântului „inimă” îi corespunde necuvântul „stea”. Necuvântul este, așadar, sensul poetic pe care îl capătă cuvântul prin folosirea sa într-un anumit context, făuritor firește de o stare poetică a celui care creează. Cu puteri miraculoase este investit prefixul NE, folosit în mod intenționat în poemul *Transparentele aripi*, din volumul *Oul și sfera*: „Este surd, este șchiop, / este nemâncat, este nebăut, / este netrebnic, este neghiob, / este nevăzut, este neauzit, / este negustat, este nepipăit”, dar **Cine?** La o întrebare firească, răspunsul ar putea fi chiar cuvântul-necuvântul.

Pendularea liricii lui Stănescu între polii contrariilor, „între da și nu, fierbinte și rece, altitudine și abisal, lumină și întuneric” duce înspre acea stare de „râsu-plânsu”, specifică universului său poezesc: „Ah, râsu', plânsu', / Ah, râsu', plânsu', / Mă bufnește când spun / Secunde vechi putrezind în secunda / De-acum” (**Necuvintele**, *Râsu', plânsu'*). Alternanța atitudinilor – cele grave și cele ludice, cele de tristețe și cele de fericire inexplicabilă – se circumscrie dramaticii inconsecvențe pricinuită de fundamentală dualitate a sufletului. Această oscilație afectează însăși atitudinea față de cuvinte: neîncrederea și încrederea patetică în virtuțile cuvintelor. Apelul la *necuvânt* este impus, așadar, de nemulțumirea poetului în ceea ce privește neputința cuvintelor de a sluji poezia ca stare a ființei.

Recomandat
Marin POSTU, dr., conf. univ.

IPOSTAZE ALE EULUI ÎN LIRICA EROTICĂ ARGHEZIANĂ

Anastasia BANCU, *Facultatea de Litere*

Poezia erotică argheziană a trecut aproape neobservată în istoriile literare, exegeții fiind atrași, îndeosebi, de studiul noii estetici pe care poetul o instituie în lirica românească și al temelor majore din creația acestuia: viața și moartea, trecerea și integrarea în circuitul cosmic, omul și divinitatea, sufletul și absolutul. Totuși considerăm că Tudor Arghezi interpretează surprinzător și tema dragostei, iar poezia circumscrisă acestei teme se integrează firesc în lirica meditativ-filozofică a poetului.

Poet de mare profunzime artistică, Tudor Arghezi creează un eu liric complex, ce adoptă, în funcție de tema abordată și atitudinile adoptate, diferite ipostaze poetice. De cele mai multe ori, în poezia erotică, eul liric arghezian se exprimă la persoana I, iar datorită acestui fapt, sporește autenticitatea experienței individuale, a viziunii, a sentimentelor și a gesturilor sale. Cele mai relevante ipostaze caracteristice eului arghezian se desprind din poeziile: *De-abia plecaseși*, *Morgenstimmung*, *Psalmul de taină*, *Despărțire* ș.a., unde el este ba un tânăr sfâșiat de contradicții, adică un *scindat* (poezia *De-abia plecaseși*), ba adoptă rolul de cântăreț al iubirii, adică ipostaza *eului orfic* (poezia *Morgenstimmung*), sau cel de călugăr cu suflet rătăcitor – *eul captiv* din *Psalmul de taină*. De asemenea, își asumă ipostaza bătrânului care nu mai ține cont de timp și încearcă permanent să găsească ceva, este vorba de *eul căutător* din poezia *Despărțire*. Atare ipostaze scot în relief diverse trăsături morale, intelectuale și psihice, ce îl individualizează pe eul liric arghezian. Nesiguranța tânărului îndrăgostit este exprimată poetic în poezia: *De-abia plecaseși*. Chiar dacă decizia fusese fermă: „*De-abia plecaseși. Te-am rugat să pleci*”, ca urmare a respingerii împlinirii, în scurt timp, eul liric începe să-și analizeze intenția, dezvăluind o dorință arzătoare, dureroasă și greu de înăbușit: „*Te urmăream de-a lungul molaticii poteci/ Pân-ai pierit, la capăt, prin trifoi./ Nu te-ai uitat o dată înapoi!*” Construind imagini ambigue, eul liric interpretează destrămarea cuplului drept consecință a unei comunicări ineficiente, a necorespunderii dintre gând și vorbă, cum se întâmplă, de cele mai multe ori, cu persoanele problematice și duale. Contradicțiile ce îl macină pe eul liric sugerează că destrămarea cuplului este efectul necorespunderii dintre gând și vorbă, ce determină divizarea lăuntrică. O parte a sufletului său voiește ca iubita să plece, iar cealaltă îi refuză plecarea: „*Voiam să pleci, voiam și să rămâi./ Ai ascultat de gândul cel dintâi*”.

În aceste versuri, se simte ezitarea eului liric de a recunoaște ceea ce vrea cu adevărat, iar, grav, nu este faptul că-i lipsește curajul de a-i împărtăși iubitei sentimentele sale, ci refuzul de a recunoaște dorințele și gândurile sale ascunse. Presupunem că acest chin cauzat de dragoste îi face plăcere și că îi

este mai comod să sufere din cauza unei iubiri nemărturisite, decât din cauza uneia neîmpărtașite.

Conceput ca o invocație, poemul *Psalmul de taină* începe exclamativ și, oarecum, grav: „*O, tu aceea de-altădată, ce te-ai pierdut din drumul lumii! / Care mi-ai pus pe suflet fruntea și-ai luat într-însul locul mumii*”. Versurile conturează imaginea iubitei, care devine subiect de meditație. Amintirea ei este vie, devenind o neliniștitoare obsesie. Rememorarea are intensitatea momentului prezent, nu a celui consumat, iar aceea de-altădată este, de fapt, cea de față, proiecție imaginară a stării de insatisfacție erotică. Evocarea celei dintâi nu-i decât evocarea celei din urmă, fără puțință de a înțelege unde invenția este mai spornică. Ruptura din *Psalmul de taină* va fi îndrumată, după această tristă încercare de restabilire a echilibrului, spre orizonturi unde umanul nu va ceda total influențelor dizolvate ale spiritului speculativ, dar va fi supus unor experiențe amare. Condamnat să trăiască o viață de prizonier, eul captiv, orbit de dragoste, nu se mai întreabă în ce constă rostul existenței sale pe pământ și se retrage într-o lume creată de el. Dramatismul acestei poezii constă în aceea că eul liric este condamnat să trăiască o poveste de dragoste neîmpărtașită: „*Ridică-ți din pământ urechea, în ora nopții, când te chem, / Ca să auzi, o! neuitată, neiertătorul meu blestem*”.

În *Morgenstimmung*, poetul este inspirat de personajul mitologic Orfeu și, pentru a dezvălui rosturile existenței omului pe pământ, adoptă ipostaza eului orfic, care își cântă dragostea, intrată, pe neprins de veste, în lăcașul ființei sale: „*Tu ți-ai strecurat cântecul în mine / Într-o după-amiază, când / Fereastră sufletului zăvorâtă bine / Se deschise-n vânt, / Fără să știu că te aud cântând*”. Eul liric concretizează atitudini mature față de iubire, pe o disociere caracterologică, deosebit de tăioasă: „*De ce ai cântat ? De ce te-am auzit ? / Tu te-ai duminat cu mine vaporos – / Nedespărțit – în bolți*”.

E lesne de observat, în această poezie, convergența femeii, a erosului și a cântecului, acestuia din urmă revenindu-i rolul de a înfăptui adânci transformări, de a schimba pasivul în activ. În viziunea eului liric, un cântec nu poate exprima complexitatea emoțiilor umane, dacă nu va spune și despre cele pierdute.

Așadar, am văzut că, adoptând diverse ipostaze poetice, eul liric arghezian formulează diverse puncte de vedere asupra iubirii, ele surprinzând prin originalitate, insolit și profunzime, ceea ce ne permite să-l apreciem pe T.Arghezi drept un inspirat filozof și cântăreț al dragostei.

*Recomandat
Carolina CĂRĂUȘ, lector superior*

MITUL LUI HYPERION LA EMINESCU ȘI HÖLDERLIN

Olga APOLONIC, *Facultatea de Litere*

Ca temperament și structură, dar și ca mijloace artistice, Eminescu se încadrează în marea familie a romanticilor europeni, o adevărată comunitate de spirite și de destine. Există numeroase asemănări între scriitorul român și ceilalți poeți romantici, atât la nivel conceptual și stilistic, cât și în ceea ce privește destinul lor tragic, dar formația culturală, precum și firea sa profund interiorizată l-au orientat, în special, spre romantismul german.

În cartea sa consacrată raporturilor lui Eminescu cu romantismul german, Zoe Dumitrescu-Bușulenga citează părerile prof. Dumitru Caracostea „că cea mai potrivită apropiere a lui Eminescu de poezia germană nu ar fi prin Lenau, ci prin Hölderlin” [1, p.115]. După ce enumeră mai multe poezii eminesciene care se învecinează cu ale lui Hölderlin, autoarea concluzionează: „În amândouă operele răsună, însă, dincolo de analogii ori deosebiri, timbrul mării poeziei, acela al vocii orfice, venind de departe, din străfunduri, și făcându-se auzită numai simțului interior, revelând semnificații tot mai de profunzime, pe măsura trecerii timpului. Poeți hyperionici, în spirit!” [ibidem].

Ca și Hölderlin, Eminescu a valorificat mitul lui *Hyperion*, mit de mare circulație în literatura romantică, pretext pentru configurarea condiției geniului. Autorul german conturează biografia exemplară a unui erou de geniu, printr-o imagine memorabilă (în a doua scrisoare din roman): fără glorie, singuratic, rătăcind într-o țară care este comparată cu un cimitir, locul morții și pierderea oricărei speranțe: *Mă întorc fără glorie și singur, și rătăcesc în țara mea ca un cimitir vast, sau, poate, e în așteptare pentru mine pumnalul vânătorului. Hyperionul* lui Hölderlin (un tânăr revoluționar grec care luptă pentru libertatea poporului său) întruchipează o condiție ontologică ce caracterizează întreaga națiune și pare să fie o marcă a destinului său: singurătatea și pribegia.

Ceea ce-l apropie pe *Hyperionul* lui Eminescu de cel al lui Hölderlin este idealul/aspirațiile de cunoaștere, predispoziția pentru acțiune și statutul solitar. Eroul romanului lui Hölderlin mărturisește singurătatea absolută a geniului care a fost bântuit de toate amintirile vremurilor, omenirii, stând la stranii încrucișări de drumuri. El tinde spre integralitate, încercând să se realizeze în acțiune, în prietenie și iubire, dar sfârșește în singurătate. *Adamas* lansează o profeție care îi prevestește lui *Hyperion* singurătatea: *Vei fi singur, iubitele, vei fi precum cocorul pe care frații l-au părăsit în anotimpul aspru, în vreme ce ei caută primăvara în țara îndepărtată.*

Și *Hyperionul* eminescian urmează traseul geniului romantic, care, după propria afirmație a autorului „nu poate fi fericit și nu poate ferici pe nimeni, nu are moarte, dar nici noroc”, *lumea* lui fiind cea a răcelii ancestrale și a

singurătății: ... *ci eu în lumea mea mă simt / nemuritor și rece*. Exista o ireductibilă antinomie: **noroc și moarte** pentru om, **nenoroc și nemurire** pentru *Hyperion*, nefericirea și nemurirea intrând în definiția condiției geniului, așa cum precizează *Demiurgul*: *Noi nu avem nici timp, nici loc / Și nu cunoaștem moarte*.

La Hölderlin, *Hyperion* trădează setea nepotolită a creatorului după lumină, după plenitudine, după tinerețe perpetuă a spiritului, iar în poemul eminescian, eroul întrușipează, din perspectivă celestă, aspirația celor de sus, a titanilor, spre lume, spre iubire, apăsați fiind de veșnicie și dorind eliberarea din lanțurile ei. El nu este însă eliminat din lumea lui uranică: se întrupează din neptunic (ca *inger*) și din plutonic (ca *demon*), pendulând mereu între pământ și cer. Iar Cătălina îi reproșează de fiecare dată tocmai *străinătatea* în raport cu lumea pământescă: *Străin la vorba și la port, / Lucești fără de viață. / Căci eu sunt vie / Tu ești mort / Și ochiul tău mă-ngheață*. Cu numele ascuns de *Hyperion*, denumind esența ființei sale cunoscută numai Demiurgului, eroul trăiește în absolut, sub semnul cunoașterii integrale, a creației la care Divinitatea îl asociază; iar în ipostaza *Luceafărului*, cu fața sa întoarsă spre pământ și vizibilă pământenilor, el dăruie lumină, stimulând dorința oamenilor (*Cătălina*) de cunoaștere superioară.

Abdicarea titanului *Hyperion* pentru o oră de iubire, ca răspuns la cererea fetei (*fii muritor ca mine*) îi este refuzată, ori, renunțarea la statutul său ar fi atras prăbușirea întregii ordini a Universului. Astfel, este relevantă drama geniului, plătită cu pururea însingurare, condiție cu care eroul se resemnează. Și în romanul lui Hölderlin se observă o înălțare într-un plan de ordin superior prin unirea eroului cu natura, care îi aduce liniște sufletească, chiar dacă izolarea îi anihilează calea realizării idealurilor.

Motivul lui *Hyperion* a fost folosit de ambii scriitori într-o contextură mitică, mai mult emblematică însă la Hölderlin, de substanță la Eminescu, *Hyperion* fiind, pentru unul, ca și pentru celălalt, un personaj în care „zeu” din ei și-a găsit imaginea arhetipală, satisfăcând setea de lumină, cunoaștere și nemurire. Dincolo de stabilirea oricăror analogii dintre operele celor doi autori, stă originalitatea valorificării mitului, dar și semnificațiile profunde cu care îl investesc, trădând forța artistică a celor doi mari romantici.

Bibliografie:

1. DUMITRESCU-BUȘULENGA, Zoe. *Eminescu și romantismul german*. București: Eminescu, 1986.

*Recomandat
Dorina ROTARI, magistrul, lector*

CREȘTINISMUL PRIN PRISMA CULTURII ANTICE ÎN *PEDAGOGUL* LUI CLEMENT ALEXANDRINUL

Liliana DOLGHIERU, *Facultatea de Litere*

Literatura creștină din primele veacuri a fost marginalizată sau chiar ruptă și izolată de cultura în care s-a dezvoltat și a înflorit. E vorba de faptul că mulți cercetători neagă apartenența creștinismului culturii antice. Pentru ei, odată cu religia nouă, apare și o nouă epocă, o nouă civilizație. Or, creștinismul, chiar dacă începe o nouă eră, nu vine să strice Legea culturii vechi, ci să o întărească și să-i dea o nouă direcție în dezvoltare.

Pedagogul lui Clement Alexandrinul (sec.II-III d.Chr.) este opera scrisă la intersecția dintre epoci. Ea împletește în sine tradiția păgână cu cea creștină.

Educat în stilul Academiei platoniciene, Clement a ajuns, în pelerinajul său prin lume, la Alexandria, „o nouă Atenă” [1, p.25], care reunea nenumărate curente și secte, religioase și filozofice. Această metropolă a lumii i-a găsit lui Clement adevăratul rost al vieții și l-a definit, în cele din urmă, legându-i numele de prima școală de filozofie creștină de aici, *Școala Catehetică din Alexandria*. Lucrarea *Pedagogul* a fost scrisă anume în cadrul acestei școli și pentru uzul acesteia. Plasând ca laitmotiv noțiunea clasică de Παιδαγωγός și identificând-o cu Λόγος-ul divin cel sfătuitor (υποθετικός) și cel mângâietor (θεραπευτικός), Clement, prin manualul său de conduită creștină, este sfătuitorul și mângâietorul lumesc al discipolilor botezați. Pe aceștia el îi numește παῖδες, copii [2, p.108] sau chiar prunci, νήπιοι, [2, p.118], persoane aflate la prima treaptă a vieții lor creștinești. Educația creștină cuprinde toate vârstele, toți însă trebuie să fie ca niște copii.

Părăsind păgânismul, Clement nu a înțeles să părăsească și bogata sa cultură. E suficient să răsfoim doar câteva pagini ale operei sale pentru a constata frecvența της σοφίας κοσμικής, „a înțelepciunii lumii” în text [2, p.145].

Homer, care a dominat întreaga cultură greacă și a cărui umbră gigantică se profila în imaginația micului grec încă din școala primară, a avut o influență tiranică asupra scrierilor clementine. O singură diferență există între *Iliada* homerică și cea a lui Clement. Ambele fiind manuale de comportament uman, una înfățișează modele de virtute eroică, pe când cealaltă caută să arate adevărata virtute a creștinului. Unul dintre cele mai frumoase pasaje inspirate din eposul homeric, practic o trăire a *Iliadei*, îl găsim în cartea a treia, capitolul al doilea, care tratează despre inutilitatea podoabelor. Pornind de la niște versuri ale lui Euripide despre Paris, ἀνθρὸς μὲν εἰμάτων στολή χρυσῶ τε λαμπρὸς „îmbrăcat într-o manta ce strălucea de aur” [2, p.202], care a răpit-o pe Elena, discipolul școlii clasice dă frâu liber cugetărilor sale. Care a fost cauza atâtor nenorociri? ἀνέτρπευε τὴν Ἑλλάδα ἢ βάρβαρος φιλοκοσμία καὶ ἡ ἀνδρόγυνος τρυφή „Iubirea de podoabe făcute de barbari și poftele unui bărbat afemeiat au distrus Elada!” [2, p.34].

Clement are deja în minte imaginea luptelor cumplite, a câmpiilor acoperite de morți. Puterea de imaginație e atât de mare și tabloul e atât de viu, încât lupta grecilor cu troienii se transformă, pentru Clement, într-un Infern pământesc. Ποι φύγωμεν, Ὅμηρε, καὶ στώμεν; „Unde să fugim, Homere; unde să ne oprim?” [2, p.36]. Acestea sunt singurele întrebări la care rapsodul grec nu poate da nici un răspuns. Căci el nu știe de Cuvântul divin, salvatorul oamenilor de toate relele. Ceea ce n-a știut să facă Homer, o va face creștinul Clement, va propovădui întregului său neam Noul și eternul Adevăr.

Clement Alexandrinul se încadrează în șirul primilor filozofi creștini. Și dacă întreaga antichitate e o dispersare a Adevărului prin diverse filozofii, la Platon găsește Clement Alexandrinul o mulțime de cioburi care se întâmplă să formeze pe alocuri silueta unei filozofii net creștine. Platon și Clement au valori aparent asemănătoare. De exemplu, ambii își doresc să contemple Dumnezeuirea sau Frumusețea Dumnezeirii. Zeus, mijlocitorul lui Platon și ceilalți zei sunt abandonați în favoarea Duhului Sfânt, unicul Mijlocitor pentru toți oamenii. Ceea ce se realiza, potrivit grecilor, de către mulțimea zeilor, în Creștinism revine doar Duhului Sfânt. Clement Alexandrinul e mult mai profund în acest sens decât Platon, căci și ființa Duhului Sfânt e mult mai adâncă decât cea a zeilor olimpici. Condiția în care putem contempla divinitatea este îndepărtarea de la noi a păcatelor, după Clement, sau starea noastră de curăție și nepătare, după Platon. Acestor condiții, la ambii filozofi, li se adaugă una la fel de necesară: să fim botezați în Duhul Sfânt la Clement și să fim în afara trupului, în care suntem închiși, pentru Platon. Dacă nivelele precedente se puteau suprapune într-o măsură oarecare, fiind apropiate ca sens și idee, aceste condiții sunt definitorii, diferențiind cele două filozofii și răsturnând toată asemănarea pe care am fi putut-o presupune anterior. Căci filozoful grec înalță contemplarea în zona acorporală, pe când creștinul Clement acordă șansă celor de pe pământ, aflați în trup. Trupul nu este închisoare pentru suflet, ci întruparea e calea desăvârșirii pentru ambele.

Clement Alexandrinul este un reprezentant creștin al lumii elenistice, care a știut să nu facă ruptură între două tradiții diferite, ci să le continue pe una din cealaltă. Strategia lui i-a ajutat să nu distrugă din temelie templul culturii păgâne, ci să-l acomodeze noii Biserici. Prin urmare, *Pedagogul* lui Clement Alexandrinul este imaginea de reconstruire a vechii lumi cu una nouă.

Referințe:

1. GHEORGHIU, I. *Climent Alexandrinul: Viața și operele sale*. București, 1900.
2. D'ALEXANDRIE, C. *Le Pedagogue*. Paris, 1965.

Recomandat
Elena JUNGHIETU, lector superior

ELEMENTE BALADEȘTI ÎN OPERA DRUȚIANĂ

Olga IONEL, *Facultatea de Litere*

Folclorul și literatura sunt *două stări artistice diferite*, două substanțe estetice și două sisteme poetice diverse. Între ele există atât contacte („împrumuturi” și utilizări), cât și continuitate și reciprocitate, în acest sens, putem să menționăm *balada*.

Balada cultă este o creație epică în versuri care prezintă întâmplări ieșite din comun și personaje aflate în împrejurări-limită. Această specie s-a dezvoltat în literatura cultă sub influența *baladei populare*, axând aceleași caracteristici ca și acestea (prezintă o întâmplare din trecut, are o acțiune simplă, personaje puține, iar epicul interferează cu liricul). Balada cultă se deosebește însă de cea populară prin faptul că este o creație individuală, de autor, prin dinamica desfășurării acțiunii, prin absența personajelor fantastice și prin prezența unor elemente simbolice.

„Baladele” lui Druță pot fi corelate nemijlocit cu *baladele populare*: cu baladele sociale și de moravuri, cu cele istorice și de dragoste. Nu în sensul că ele ar reproduce sau ar repeta subiecte folclorice. Ne referim la caracterul comparabil al problematicii, la rudenția ideatică-estetică principală a baladelor lui și a narațiunilor baladești. Anume în aceasta rezidă particularitatea capabilă să răspundă caracterului „specializat” al baladei ca gen. Însuși timpul și natura conflictelor, întruchiparea lor artistică așează „baladele” lui Druță alături de *Meșterul Manole*, *Miorița*, *Îndrăgostiții nefereciți* [1, p.163].

Una dintre baladele populare zguduitoare prin tulburătorul ei tragism este capodopera *Miorița*, care l-a inspirat pe Ion Druță în lucrarea *Toiagul păstoriei*, fiind o surprinzătoare inversare a genialei idei mioritice. O inversare pe cât de neașteptată, pe atât de firească. În lumina ca un apus de soare a Toiașului, nu mioarele sunt pândite de primejdia de a rămâne fără păstor, ci *păstorul* este rănit de teama rătăcirii lor, și nu păstorul va reînvia, ca mire cosmic, prin natura umană a spațiului natal, ci însuși spațiul natal va renaște prin moartea păstorului [2, p.209].

În accepția superioară a celebrei balade *Meșterul Manole* care glorifică jertfirea de sine pentru zidirea spirituală într-un frumos și dăinuire prin spirit, zidirea druțiană este, credem, împlinită. Iată cei patru pereți de zid ai ei: chipul visării și al dreptății reprezentată prin Onache Cărăbuș din *Povara bunătății noastre*, chipul eroic zugrăvit prin Horia din *Clopotnița*, chipul moral înfățișat prin Călin din *Sfânta sfintelor* și chipul spiritual întregit prin *Păstor*. În fiecare zid vom găsi jertfită câte o Ană, care se numesc: Vasiluța din *Casa mare*, mătușa Ruța din *Păsările tinereții noastre*, Veta din *Doina* și măicuța Ecaterina din *Biserica albă* – toate o vie expresie a sufletului nostru ce ne-a păstrat ca ființă națională de-a lungul veacurilor. Esența artistică a narațiunii este sugerată plenar de chiar însuși titlul primei părți a dialogului lui

Druță – *Balade de câmpie*. După cum a remarcat un critic, el, titlul, „scoate în relief principiul compozițional al creației” [3, p.300]. Nu e vorba aici doar de compoziție. E și mai important faptul că lucrarea se prezintă ca un lanț de tablouri, care posedă în adevăr conflicte cu un caracter *baladesc* de toată autenticitatea. Toate acestea sunt momente încordate, deseori tragice din viața particulară a eroilor, totodată nu numai din viața lui Cărăbuș și din cea a oamenilor săi apropiați, ci și din viața Ciuturii în întregime.

Elemente de baladă atestăm și în cartea de poezii propriu-zise, intitulată sugestiv și în duhul timpurilor răvășite de astăzi – *Îngerul supraviețuirii* (Mărturie și spovedanii). Substanța ei se constituie din două ample compartimente: unul, „*Îngerul supraviețuirii*”, un fel de curriculum vitae suplimentar, menit să înfățișeze – cu noi argumente probante – „nesfârșitul război” cu oamenii puterii de la Chișinău și Moscova întru promovarea propriilor opere. Al doilea compartiment, principalul, „*Flori de salcâm*” (p.117-413) se compune din „**balade creștinești**”, niște „comunicări” – convorbiri sacre cu Dumnezeu, „șoptite în ceas de mare tulburare a sufletului”, asupra treburilor lumești, asupra a tot ce este sau ar trebui să fie rostul existenței umane, al plugarului în plan universal. Într-adevăr, *baladele creștinești* druziene sunt îndelung trecute prin mirozna dulce-amăruie a florilor de salcâm, a aceluși copac singuratic (iată și simbolul scriitorului însuși), „veșnic stârpit de prin grădini, din fața caselor, de pe sub garduri, de nenorocirii mei pământeni, care habar n-aveau că-și stârpesc norocul”, – zice întristat autorul. Căci „sărmanul salcâm, el, chiar și în pădure e veșnic marginalizat de confracții săi, mai undeva pe la margini, pe-o coastă hleioasă de deal, într-o răpă afurisită, că, las, va prinde rădăcini, va merge bine și acolo...” Și „merge bine!” [4, p.3].

Discursul prozelor druziene este unul eminent liric, de factură accentuat poetică și poetizantă (poetizarea reprezentând o tendință esteticostilistică), generator de stări tensionate, dramatice, molipsitoare, precum și de o tonalitate și atmosferă baladescă plină de viață.

Referințe:

1. GRAȚAC, V. Romanul și folclorul. În: *Opera lui Ion Druță: univers artistic, spiritual, filozofic*. Vol.I: Exegeze critice asupra operei: monografie colectivă. Chișinău: CEP USM, 2004.
2. VIERU, Gr. O tulburătoare baladă modernă În: *Opera lui Ion Druță: univers artistic, spiritual, filozofic*. Vol.II: Exegeze critice asupra operei: monografie colectivă. Chișinău: CEP USM, 2004.
3. БОРИЦАГОВСКИЙ, А. Мир увиденный заново. Послесловие. В: *Друцэ И. Время нашей доброты*. Москва: Известия, 1968.
4. DOLGAN, M. Ion Druță, poetul, sau semnificația baladelor lui creștine. *Literatura și arta*, 2006, nr.12.

Recomandat
Nicanor ȚURCANU, lector superior

TERMINOLOGIE BIBLICĂ ȘI PATRISTICĂ ÎN MANUALELE DE RELIGIE

Liliana CREȚU, Facultatea de Litere

Educația creștină și-a demonstrat în timp rolul său benefic în formarea unei personalități oneste, acesta fiind argumentul major în revenirea la predarea *Religiei* în școlile din republică. Reintroducerea religiei ca disciplină de învățământ impune necesitatea elaborării manualelor, a lucrărilor de metodică a predării religiei, a ghidurilor pentru profesori, care să răspundă cerințelor învățământului modern și să se integreze coerent în Curriculum-ul național. În anul 2012 au văzut lumina tiparului manualele de religie creștin-ortodoxă pentru clasele I-VI. Manualele au fost elaborate conform curriculum-ului disciplinar avizat de Ministerul Educației. În acest studiu, vom prezenta etimologia și semnificația unor termeni biblici și patristici, studiați la orele de religie.

RELIGIE. Atât în rândurile filosofilor, teologilor, cât și ale Sfinților Părinți nu există o părere unică în ceea ce privește proveniența cuvântului *religie*, dar comun este originea lui latină [2, p.21-22]. Să urmărim cele mai răspândite opinii referitoare la proveniența cuvântului *religie*.

1. Vestitul orator Cicero Marcus Tullius (106-43 î.Hr.) presupune că *religie* se deduce din *re-legere*, ceea ce înseamnă „*a reciti, a medita, a reflecta, a cinsti*”, *a venera*. De aici și esența religiei – după Cicero, constă în „*reflecția și venerarea forțelor divine, superioare*”. Însă această părere nu definește pe deplin sensul termenului *religie*, deoarece venerarea divinității este doar o caracteristică a religiei, nu însă și esența ei.

2. Altă părere aparține vestitului filosof creștin Lucius Caecilius Lactanțius (260-325). Acesta deduce termenul *religie* din verbul latin *re-ligare*, ceea ce înseamnă „a lega din nou sau a lega reciproc”, de aceea și esența religiei Lactanțius o vede în „unirea omului cu Dumnezeu”. Această sugestie ne descoperă o nouă calitate a religiei „de unire a omului cu Dumnezeu”, legătură care se produce în adâncul tainic ale sufletului omenesc.

3. Marele scriitor creștin din Occident Aurelius Augustinus (354-430), susține că termenul *religie* derivă din verbul latin *re-eligere*, ceea ce înseamnă „a alege din nou”, deci esența religiei, conform opiniei sale ar fi aceea de a-L alege din nou pe Dumnezeu, sau de a uni omul cu Dumnezeu.

Așadar, din cele expuse mai sus despre etimologia conceptului *religie*, deducem unele atribute ce caracterizează religia:

- de cunoaștere a divinului;
- de cinstire a divinului;
- de legare sau relegare a omului cu Dumnezeu.

Începând cu Fericitul Augustin, noțiunea de *religio* devine legătura făpturii cu adevăratul Creator prin iluminare sau prin cunoaștere lăuntrică. Odată cu venirea Domnului Iisus Hristos pe lume, se materializează legătura omului

cu Dumnezeu. *Astfel religia creștină reprezintă întregul conținut al credinței revelat de către Dumnezeu omului de la creare și până la mântuirea deplină în Iisus Hristos, dar și legătura liberă și conștientă între Dumnezeu și om, legătură care se manifestă prin cunoașterea divinului, prin cult și morală.* În cadrul sistemului de învățământ, *Religia* este disciplina care are drept scop conducerea elevilor spre *cunoașterea* lui Dumnezeu.

CHIP. Omul nu se poate defini în originea și în vocația sa ultimă decât în relație cu Dumnezeu, Făcătorul cerului și al pământului. Din *Sfânta Scriptură*, aflăm că omul este creat după „*chipul și asemănarea lui Dumnezeu*” (Facere 1, 26). Termenul *chip* derivă din grecescul *eikon*; latinescul *imago*= *imagine, icoană, chip* [1, p.92]. Omul este imaginea în care se reflectă ființa personală, liberă și de comuniune a lui Dumnezeu. Sfinții Părinți susțin că măreția omului constă în faptul că este chipul Celui Care l-a creat: „*Nu cerul a fost creat chip al lui Dumnezeu, nici luna, nici soarele, nici frumusețea stelelor, nimic din ceea ce vedem în creație, ci numai tu ai fost constituit chip (gr.=apeihoneisma) al naturii care este dincolo de orice minte, asemănare (gr.=omoioma) a frumuseții incoruptibile, amprentă (gr.=apotupoma) a Dumnezeirii celei adevărate, vas al vieții celei fericite, pecete a Luminii celei adevărate, spre Care având privirile ațintite devii ceea ce Ea este și vei imita, prin strălucirea propriei tale curății, pe Cel care Se reflectă deja în tine*” (Sfântul Grigore de Nyssa). Expresia *după chipul* desemnează darurile cu care l-a înzestrat Dumnezeu pe om, astfel încât acesta să devină chip al Lui. Aceste daruri sunt: mintea rațională, conștiința, libertatea, dragostea și setea de Dumnezeu, toate cele care-l fac pe om superior mediului. Așadar, toate care-l fac pe om personalitate sunt darurile *chipului*.

PĂCAT. Termenul *păcat* provine din latinescul *peccatum*: actul de ruptură a comuniunii dintre om și Dumnezeu. În ascetica ortodoxă păcatul este comparat cu „boala care atrage moartea”. De aceea și mântuirea este înțeleasă ca tămăduire-vindecare a omului. *Păcatul* este înțeles ca robie a libertății: „*Adevărat vă spun, oricine săvârșește păcat este rob*” (Ioan 8, 34). Păcatul e inițiat de voința omului sub ispitirea răului, dar nu îi este congenital.

PORUNCĂ. DEX-ul definește termenul **poruncă**= dispoziție (orală sau scrisă) dată de către o autoritate sau de către o persoană cu autoritate și care trebuie executată întocmai; ordin, decizie, hotărâre. Sfinții Părinți ne descoperă alte semnificații mult mai profunde ale termenului *poruncă*. Originea și modelul omului nu sunt din această lume. De aceea omul găsește în poruncă **modul de a ajunge la Dumnezeu**. Porunca exprimă și voința lui Dumnezeu. Prin poruncă Dumnezeu recomandă abținerea de la ceea ce nu ne aparține și nici nu ne va fi util, dacă am deține tot ceea ce ne dorim. **Este semnul prin care Dumnezeu invită omul să trăiască în ambianța binelui și să rămână în afara răului.**

Referințe:

1. BRIA, I. *Dicționar de teologie ortodoxa*. București, 1994.
2. FUȘTEI, N. *Creștinismul pe înțelesul tuturor*. Chișinău, 2008.

*Recomandat
Alexandra GHERASIM, dr., conf.univ.*

CORELAȚII SINTAGMATICE ÎN REALIZAREA LIMBAJULUI POZITIV

Ana CEAPĂ, Facultatea de Litere

Creșterea explozivă a interesului pentru comunicare, în general, și pentru o comunicare eficientă, în particular, într-o societate modernă vizează, în mod implicit, un limbaj pozitiv, exteriorizarea gândurilor pozitive. Dale Carnegie spunea că există patru căi, și numai patru, prin care putem avea contact cu lumea. Suntem evaluați și clasificați în funcție de ceea ce facem, cum arătăm, ce anume spunem și cum o spunem.

Despre energia cuvântului, ce poate vitaminiza sau otrăvi interlocutorul, filosoful român Andrei Pleșu remarcă: „cuvântul nu e un fenomen derivat al vieții și al inteligenței: e, dimpotrivă, sursa amândurora, ritmul lor de întreținere, pe scurt, suflarea lor”. Cuvântul nu e doar semnificativ, ci edificator și fortifiant; el poate comunica incomunicabilul.

În procesul comunicării contează nu doar *ce* spui, dar și *cum* spui. Prin *ce* vom desemna conținuturile ce trebuie transmise de către instanța emițătoare spre cea receptoare, iar prin *cum* – modalitățile, felul în care vom „îmbrăca” aceste conținuturi pentru eficientizarea comunicării.

Trebuie să recunoaștem că eșecul personal, falimentul, depresia și alte probleme mărunte se datorează, în mare parte, factorilor de natură comunicațională. Se consideră că elementul-cheie în gândirea pozitivă constă în a îndrepta comunicarea cu sine însuși spre succes, și nu spre eșec; astfel, atunci când ne confruntăm cu o situație dificilă, trebuie să ne spunem „voi face acest lucru”, în loc de „voi încerca să fac acest lucru”. După cum afirmă dr. Ken Blanchard și dr. Norman Vincent Peale în *The Power of Ethical Management* (Forța managementului etic), „A încerca este doar un mod zgomotos de a nu face ceva”. Când vă luați un angajament ferm, aveți mai multe șanse să treceți la acțiune.

Pentru a fi suficient de convingători, vom prelua mai multe exemple, cu structuri diferite, cu intenții diferite. Cei care folosesc limbajul pozitiv îi apreciază pe cei care merită, îi laudă pe cei care reușesc, sărbătorească fiecare eveniment pozitiv din viața lor, le fac complimente oamenilor și le spun că s-au descurcat bine, mai ales atunci când aceștia nu se așteaptă.

Sunt foarte puține lucruri pe care o persoană nu le poate face, de aceea expresii ca „nu pot”, „nu-mi reușește niciodată”, „nu sunt capabilă”, „nu am cunoștințe suficiente” ar trebui să fie eliminate din vocabular și să fie substituite prin „n-am mai făcut asta, dar mă străduiesc”, „voi depune eforturi câte se cer”, „voi studia suplimentar informația”, „ceea ce nu am studiat, voi recupera muncind mai mult”. Utilizarea excesivă a formulărilor negative, a negației prompte „NU”, a pronomelor negative: „*nimeni*”, „*nimic*”, „*niciunul*” în limba română e semnalată și de Bruno Medicina, un italian rezident în

România și cunoscut expert în comunicare. În această ordine de idei, credem că am avea numai de câștigat, înlocuind *Nu vă supărați*, ca modalitate curentă de a atrage atenția, prin *Fiți amabil*; *Nicio problemă*, prin *Totul este în regulă*, *Nu este departe*, prin *Este aproape*, *Nu aveți de ales*, prin *Este singura posibilitate* etc.

Conceptul *vocabular transformațional*, lansat de Anthony Robbins, tocmai vizează înlocuirea treptată a cuvintelor ce descriu emoțiile într-o manieră negativă cu altele pozitive, iar rezultatele acestor transformări vor fi benefice și pentru modul în care gândim, simțim și ne comportăm.

Raportul dintre cuvintele ce induc emoții negative față de cele care descriu emoții pozitive, în limba română, este de 3:1. Ceea ce nu înseamnă că echivalentele lor pozitive lipsesc totalmente. Formulele negative alcătuite din verbul *Trebuie să...*, *Ești obligat să...* pot fi ușor înlocuite de: *Ne-ar face plăcere să...*, *Poți să renunți, dar...* Spre exemplu: *Iată ce va trebui să faci...*, înlocuim prin *Te invit să alegi abordarea cea mai potrivită pentru tine*; *Trebuie să mergi acolo urgent – și-aș recomanda să mergi acolo, e doar în favoarea ta*.

Se întâmplă, de multe ori, să ne asumăm sarcini și corvezi pe care nu dorim cu adevărat să ni le asumăm. Prin urmare, de obicei, muncim fără trageră de inimă, ne simțim prost și ne pare rău că am acceptat. Dacă aceasta simțim cu adevărat, este mult mai bine să spunem **nu**. În loc să spunem: *Știi, nu prea am timp să te ajut, dar să văd, poate găsesc o oră sau două pentru tine*, vom spune: *Nu, îmi pare rău. Ar fi mai bine să ceri ajutorul cuiva care se poate implica deplin*. Decât să spunem: *Nu prea vreau, dar cred că o să accept*, vom pleda pentru formularea: *Nu. Apreciez că m-ai întrebat. În cazurile date, negația este, pe cât se poate de „pozitivă”*.

Când e vorba de un eșec, vom încerca să aflăm totuși ce lecții avem de învățat din urma acestuia și cum putem progresa pe baza experienței trăite. Astfel, vom utiliza formule pozitive și aici, vom substitui: *Am dat greș*, prin *Iată ce am de învățat*; *Sunt un ratat*, prin *Îmi voi schimba strategiile de lucru chiar de azi*, *Vă înșelați*, prin *Aveți dreptate, dar...*, *Nu mai este mult...*, prin *Este aproape gata*. Cea mai pregnantă caracteristică a oamenilor care folosesc forța limbajului pozitiv este aceea că proiectează așteptări pozitive, atât în ceea ce-i privește, cât și în privința celorlalți.

Bibliografice:

1. WALTHER, George R. *Influența limbajului pozitiv*. București, 2008.
2. PLEȘU, A. *Limba păsărilor*. București: Humanitas, 1997.
3. PRUTIANU, Șt. *Antrenamentul abilităților de comunicare*. Vol.I. Iași: Polirom, 2004.

*Recomandat
Alexandra GHERASIM, dr., conf.univ.*

TENDINȚE ÎN EVOLUȚIA TERMINOLOGIEI SFINTEI LITURGHII

Oleg DOLGHIERU, Facultatea de Litere

Limbajul religios prezintă un interes deosebit pentru cercetătorii care își propun să examineze detaliat lexicul limbii române. Așa cum Sfânta Liturghie anacronizează și adună credința și credincioșii din toate timpurile și din diverse lumi, la fel și limbajul religios, analizat din perspectiva structurii, constituite în procesul evoluției limbii, este eterogen, înglobând în sine atât un lexic viu, de oralitate cotidiană, cât și unul patriarhal, pătruns de credință, înduhovnicit de-a lungul secolelor. Simbioza dintre vechi și sfânt, pe de o parte, viu și explicit, pe de altă parte, este nota definitorie a terminologiei liturgice. Terminologia în cauză a fost concepută în Ierusalim, după Pogorârea Sfântului Duh la sărbătoarea Cincizecimii și s-a răspândit odată cu Biserica în toată lumea creștină. Unitățile limbajului liturgic au suferit modificări, îmbogățindu-se și cizelându-se pe parcursul dezvoltării lor în timp și spațiu. Dacă Biblia a fost și este cartea care aduce Cuvântul lui Dumnezeu ființei umane, Liturghia este răspunsul omului dat lui Dumnezeu. Rugăciunile cuprinse în *Liturghier* nu sunt altceva decât evlavia dintotdeauna a creștinilor, adresată lui Dumnezeu și condensată în cuvânt.

Cartea care cuprinde slujba Sfintei Liturghii poartă, în limbajul curent bisericesc, denumirea de *Liturghier*. Ea ar putea fi considerată cartea ce reprezintă modelul de limbă în care Biserica îi vorbește lui Dumnezeu pentru a-I aduce omagiul ei de laudă și de mulțumire, precum și dorințele și cererile credincioșilor. „Prin acest limbaj sfânt, Biserica se roagă cu Fiul lui Dumnezeu și prin El, iar la rândul Său El însuși se roagă cu noi, pentru noi și în noi” [1, p.12]. Pe parcursul anilor, au apărut diverse ediții ale *Liturghierului* cu mici intervenții vizând redactarea, dar până astăzi nu au fost evitate unele inadvertențe de stil etc., așa cum socotesc cercetătorii lingviști din domeniu, care au reformulat unii termeni din *Liturghier*. S-a semnalat o neconcordanță conotativă referitoare la folosirea în *Liturghier* a lexemului *nerușinat* în formule ca: „...sfârșit nerușinat”, „cu față nerușinată”, „credință nerușinată”, „Folositoare nerușinată”, propunându-se expresii de genul: „Sfârșit creștinesc vieții noastre, fără durere, *cinstit*” ori „...fă să ne fie împărțășirea spre credință *neclătinată*...”; „Ocrotitoare ...neînfruntată”. În cadrul Sfintei Liturghii se atestă un număr considerabil de structuri eliptice, cu sens confuz, mai ales pentru persoanele puțin familiarizate cu limbajul bisericesc. Drept exemplu poate servi o formulă înrădăcinată în limbajul liturgic, „Sfintele Sfinților” [2, p.173], pe care preotul o rostește înainte de împărțășirea credincioșilor. Sintagma relevantă sugerează că Sfintele Daruri se dau numai *celor sfinți*, adică celor care s-au pregătit în chip deosebit și sunt vrednici să le primească. Cuvântul „sfinți” comportă sensul pe care îl avea în creștinismul primar, când toți credincioșii se numeau sfinți (lat.*sancti*) [1, p.328]. Struc-

tura eliptică ce inserează două substantive din aceeași familie lexicală, unul la cazul nominativ, iar celălalt la cazul dativ, nu este caracteristică limbii române, dar acest lucru nu-i scade din valoare, ci, din contra, o umple de taina pe care doar un creștin adevărat o poate percepe.

Enunțurile cu ajutorul cărora se formulează cererile ecteniilor păstrează topica limbilor clasice, cele din care a fost tradusă Sfânta Liturghie (greacă, slavă). Plasarea predicatului la final de enunț este cea mai concludentă dovadă în acest sens. Aducem drept exemplu îndemnurile: „Iară și iară cu pace, Domnului *să ne rugăm*” [2, p.128], „Cu frică de Dumnezeu cu credință și cu dragoste *să vă apropiați*” [2, p.181].

Dicționarul explicativ al limbii române definește termenul de *arhaism* drept „cuvânt, expresie, construcție etc. arhaică” și cel de *arhaic*, „1. Adj. Care aparține unor vremuri extrem de îndepărtate din trecut. ♦ (Despre cuvinte, expresii, construcții etc.) Foarte vechi, ieșit de mult din uz”. Pe de altă parte, tot mai des întâlnim păreri ale lingviștilor de notorietate potrivit cărora limbajul religios este unul arhaizant sau chiar arhaic, păreri care fie contrazic definițiile din dicționar, fie se opun existenței cuvintelor în limbajul viu al Bisericii Ortodoxe. Lexicul liturgic va prefera întotdeauna structura „Maica Domnului” (și nu „Mama Domnului”) și „pururea Fecioară” (nu „pururi”), ea fiind „mai cinstită decât Heruvimii” (și nu „mai venerată” sau „mai prețuită”); Acești termeni sunt perfect înțeleși, în măsura în care sensul acestora este disociat pe fundalul limbajului liturgic.

În fiecare duminică, la Biserică, suntem părtași ai Învierii Domnului. Pentru a retrăi jertfa lui Hristos, limbajul liturgic are menirea de a ne transfera în atemporalitate, unde se adună laolaltă trecutul cu prezentul. Trecutul se materializează în lexicul arhaizant, iar prezentul, în limbajul cotidian, înnoindu-se la cerințele timpului prezent. Neologismele nu-și vor face loc chiar atât de ușor în lexicul religios, pentru că, chiar dacă prin definiție între arhaisme și cuvintele noi ce denumesc aceeași noțiune se stabilesc relații de sinonimie, ultimele nu pot cuprinde întreaga arie semantică a arhaismului respectiv, determinată, în mare măsură, de caracterul sistemic al registrului stilistic liturgic. De aceea problema arhaismelor, când vorbim de limbajul religios, este relativă. Ele nu vor putea fi aduse niciodată în pas cu rigorile lingvistice ale limbajului uzual, deoarece acestea fac diferența stilistică între texte. Dobândim știința cea adevărată și înțelegerea tuturor cuvintelor, atunci când Îl purtăm întru noi pe Hristos, Cuvântul.

Referințe:

1. VINTILESCU, P. *Liturghierul explicat*. București: Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, 1972.
2. *Liturghier*. Orhei, 2007.

Recomandat
Emilia OGLINDĂ, dr., conf.univ.

VALORI STILISTICE ȘI PRAGMATICE ALE ORALITĂȚII ÎN PUBLICISTICĂ

Elena TCACI, Facultatea de Litere

Cercetătoarea I. Condrea precizează în *Curs de stilistică*: „Stilul colocvial, familiar își lărgeste tot mai mult aria de circulație scrisă, în special în ultimii ani, ca reacție și ca opoziție față de formele rigide ale textelor oficiale din perioada sovietică și ca o manifestare a libertății de exprimare și a dorinței de a părăsi canoanele oficiale ale textului scris în favoarea unei comunicări mai familiare și mai apropiate de limbajul vorbitorilor simpli” [1, p.89].

„Stilul jurnalistic actual preia numeroase elemente din oralitate, fixând în scris forme populare și argotice” [1, p.90]. „Oralitatea se manifestă atât în plan ortografic (în înregistrarea accidentelor fonetice, a pronunției dialectale sau inculte), cât și la nivel lexical, sintactic, pragmatic” [1, p.90].

❖ *Conștientizând faptul că se află între două focuri, Filat manevrează abil barca „Moldova”, **mâtâțucă** cât o coajă de răsărită.*

(<http://saptamina.md/pub/2012/12/rinocerul-iese-la-pascut.html>)

Diminutivele reprezintă o caracteristică pregnantă a oralității printre care și varierea afectivă a unor forme adjectivale regionale pentru „mititel” (mic). În acest exemplu, autorul Viorel Mihail a utilizat cuvântul „mâtâțel”, relevând o atitudine de susținere, de îngăduință față de personajul vizat printr-o pronunție regională a diminutivului.

❖ *Vi-i rușine să vă lăudați finanțatorul?! – **Ei, na!** Dar să mâncați banii lui Plahotniuc nu vi-i rușine?*

(<http://saptamina.md/pub/2013/02/tobosarii-si-identitatea.html>)

„Interjecțiile constituie o categorie lexicală specifică limbajului oral prin chiar natura lor de expresie lingvistică spontană unor stări afective sau volitive” [2, p.98]. În contextul dat, interjecția „na” exprimă o stare de nemulțumire, de indignare chiar.

❖ *La invitația lui Vlad Filat, ne-a vizitat țara nu un **terchea-berchea**, dar chiar Președintele Comisiei Europene, domnul Barroso. Nici dumnealui nu vine cu mâinile goale, a venit cu 50 de milioane de euro pentru agricultură și cu încă 100 de milioane de euro pentru școli.*

(saptamina.md, V. Mihail, Rinocerul iese la pascut, 14.12.12)

Térchea-bérchea – calificativ dat unui om neserios, care nu e bun de nimic. Aici utilizarea acestuia redă un contrast semantic, anulând orice intenție de a minimaliza valoarea personalității anunțate în text.

❖ *Nu mai spun că **au ciordit** până și Monitorul Oficial, ca să aibă unde-și publica tezele de doctorat.*

(gandul.info, 13.07.12, ora 18:48, Lelia Munteanu
Scrisoare către președintele Burkiniei Faso)

A ciordi: a fura lucruri mărunte: a șterpeli. Argoul folosit, iarăși, induce senzația unei stări deplorabile, create de USL, făcându-se aluzie, totodată, și la furtul intelectual (plagiatul lui Victor Ponta), o mostră de bădăranie și trivialitate pentru politica românească.

❖ *În casa noastră, noi suntem stăpâni, dacă vrem, dăruim toți pereții, chiar și pe ăia de rezistență. Să nu ne mai dea nouă lecții tușa Merkel, că nu ea votează la referendum, ci poporul.*

(Popohrrrul...gandul.info, 11.07.2012 19:42)

Textul prezintă o imitare a discursului unui politician din tabăra USL, care încearcă să se distanțeze de proiectele europene ce nu convin unor grupuri de interese în politica de la București. Prin utilizarea apelativului „tușa”, autorul articolului ia în zeflema brava, ironizează declarațiile păguboase pentru România ale politicianului.

❖ *Triste zile ai ajuns mata, domnule președinte, dacă te lași mutat dintr-un loc în altul ca un pachet la poștă.*

(<http://saptamina.md/pub/2013/02/trei-intr-o-barca-doi-presedinti-si-un-lider-de-partid.html>)

Scoase din contextul lingvistic propriu, condiționat de contextul social în care se desfășoară comunicarea lingvistică și intrând în contrast cu contextul în care sunt întrebuințate, pronumele de politețe devin purtătoare ale compoentei afective a planului semantic al enunțului. În acest exemplu, pronumele de politețe „mata” îl substituie pe „dumneavoastră” pentru a marca ironia.

❖ *Vladimir Voronin, care ieri s-a scăpat cu vorba, credeți că azi nu înțelege că ceea ce a pornit Filat e un lucru bun pentru țară?*

(<http://saptamina.md/pub/2013/03/voronin-dau-foc-la-tara-si-plec-la-moscova.html>)

Expresie : *a se scapa cu vorba* – a face (din imprudență) o indiscreție. Este vorba despre ex-președintele Republicii Moldova, Vladimir Voronin, care a recunoscut, în cadrul unei conferințe de presă, că Vasile Tarlev a acționat la indicațiile lui. Dezvăluirea a fost făcută în timp ce comenta plecarea deputatului Ion Ceban din fracțiunea PCRM. Expresiile frazeologice transpun o stare, un sentiment de complicitate cu cititorul, inducându-i-se ideea că cel care-i vorbește este „de-ai noștri”.

Întrucât limbajul oral este mai aproape de înțelegerea poporului, și impactul utilizării acestuia este major.

Referințe:

1. CONDREA, I. *Curs de stilistică*. Chișinău: CEP USM, 2008. 198 p.
2. IRIMIA, D. *Introducere în stilistică*. Iași: Polirom, 1999. 278 p.

*Recomandat
Viorica MOLEA, dr., conf.univ.*

REGIONALISMELE ETNOGRAFICE ÎN GRAIUL SATULUI VALEA PERJEI

Iulia GHERȚA, *Facultatea de Litere*

Cercetarea graiurilor teritoriale presupune mai multe aspecte, unul dintre acestea este cel sociologic. Dar pentru a analiza lexicul dialectal, este nevoie de cunoașterea profundă a istoriei purtătorilor graiului studiat.

Cercetarea vocabularului regional este strâns legată de etnolingvistică. Ea își propune să examineze raporturile dintre limbă, societate și cultură, evidențindu-se, pe această cale, funcția limbii de a organiza și reprezenta universul la nivelul unei anumite specificități regionale (geografice) și de a construi, pe aceste baze, o viziune originală asupra lumii. Lingvistica etnografică „studiază contextul fizic și cultural al unei comunități de limbi.

Așadar, cercetarea lingvistică rămâne a fi actuală deoarece ajută la îmbogățirea vocabularului, punând în circulație un material nou – al raportului dintre limbă și cultură. Studiarea acestui domeniu este importantă se impune necesitatea înmagazinării termenilor regionali în atlase lingvistice și dicționare, mai ales în cazul în care populația unor localități (cazul s.Valea Perjei), este alcătuită din două sau mai multe etnii.

S.Valea Perjei, Taraclia, este populat în mare parte de bulgari, într-un număr redus de moldoveni/români și în număr mic de alte etnii ca găgăuzi, ucraineni, ruși ș.a. Contactele directe dintre etnii fac să atestăm „amestecul dintre limbi”, ceea ce presupune, în primul rând, „influența asupra unei limbi din partea alteia, fie deloc înrudită, fie înrudită din naștere[...], dar și influența unui dialect asupra altuia folosit pe același teritoriu lingvistic unificat prin legături continue, chiar și atunci când diferența dintre cele două dialecte nu este chiar așa de mare, pentru a împiedica comprehensiunea indivizilor care le vorbesc” (Hermann Paul).

Noi vom reflecta influența limbii române asupra limbii bulgare și vice-versa. Tot H.Paul afirmă: „O influență culturală intensă din partea altui popor este însoțită, întotdeauna, de o afluență puternică de cuvinte străine”. Pentru a demonstra acest fapt propunem niște date concrete din istoria s.Valea Perjei.

Primii bulgari, în număr de 19, s-au așezat cu traiul pe teritoriul satului în anul 1790. Aflați în mediul românesc, au împrumutat de la români un număr impunător de termeni uzuali precum: **denumiri de locuri de pe moșia satului:** *Râpa lui Volodea, Valea Marin, Andronic*; **denumiri de mâncăruri:** *mămăligă, învârtită*; **denumiri de obiecte:** *casă, masă, bordei, hârleț, lopată*; **denumiri de obiceiuri:** *boambele* – ritual de pregătire și ardere în seara de lăsatul săcului a unor „boambe”; *la rachiu dulce* – petrecere care se face după nuntă; **denumiri din alte domenii:** *burduhos, țap, pantaloni*.

După cum afirmă Ioan Lobiuc, „împrumuturile lexicale soliciță modificarea veșmântului lor fonetic, căci acestea nu pot afecta prea mult regulile

fonetice ale limbii receptoare, ceea ce duce la frecvente «compromisuri fonetice»”. Astfel cuvintele următoare se schimbă în plan fonetic atunci când sunt pronunțate în limba bulgară: *casă* – *cășta*, *furculiță* – *fărculița*, *învârtită* – *vartuta*, *bordei* – *burdel*, *păpușoi* (*porumb*) – *pușoi*.

Începând cu anii '70 ai sec.XX apar primele înregistrări de căsătorii interetnice. Odată cu aceasta s-a remarcat și influența vădită a limbilor uneia asupra alteia. Pe lângă împrumuturile din limba română s-au produs și împrumuturi din cea bulgară ca, spre exemplu, ale cuvintelor: *băcliță* – vas confecționat din lemn, având o formă rotundă predestinat pentru vin; este ornamentat și înfrumusețat de coroană de brad ce simbolizează cununia și de flori roșii ce simbolizează dragostea, folosit în seara logodnei. Fiecare oaspete prezent la logodnă trebuie să guste din vin; *cavarma* produs alimentar din carne de oaie, care supus fierberii cu adaos de sare și de piper negru și roșu, se lasă să se răcorească, până capătă o masă foarte consistentă; *milina* – tip de plăcintă care se pregătește o dată în an, la 14 ianuarie, preparată din făină, ou, ulei, sare și brânză. Ceea ce o deosebește sunt bucățelele de hârtie cu inscripții de tipul: *mașină*, *carte*, *sapă*, *ciocan*, *stilou*, care se pun în aluat, și semnifică ocupația persoanei date pentru anul care vine.

Termenii – *ghizlomele* „plăcințele mici și rotunde cu ou și cu miere; *curban* zeamă limpede din carne de oaie”; *bahur* „cârnaț de casă, care se face din amestecul organelor interne ale porcilor”, au un triplu împrumut, fiind preluate mai întâi de către găgăuzi din limba turcă, apoi de către bulgari din limba găgăuză și mai târziu de către moldoveni din limba bulgară.

Limba română a fost mai puțin influențată de cea bulgară. Și este evident că bulgarii, venind în Moldova, au acceptat condițiile și legile convenite aici. Probabil influența ar fi fost mai mare dacă limba română nu ar fi fost supusă rusificării de la 1812 încoace.

De fapt, împrumuturile realizate par deja a fi niște norme, ceea ce ne permite să constatăm deplina acceptare a împrumutului, deoarece „simțul lingvistic” nu reacționează ca la un fenomen străin.

Putem presupune că influența s-a realizat și din cauza că și limba română, și cea bulgară fac parte dintr-o „uniune lingvistică”, ideea fiind propusă de către Al.Rosetti: „Limbile balcanice, și anume: albaneza, bulgara, neogreaca și româna [...] fără a fi înrudite între ele, constituie, prin conviețuirea seculară a popoarelor care le vorbesc, o «uniune lingvistică»”.

În concluzie, cercetările dialectologice prezintă interes pentru o cunoaștere mai profundă a limbii naționale. Lexicul regional – o bogată și importantă sursă de studiere a istoriei limbii și a culturii neamului nostru. E necesară colectarea materialului regional și înmagazinarea lui în diferite tipuri de dicționare.

Recomandat
Mihail PURICE, dr., prof. univ.

CHIȘINĂUL ÎN LITERATURA PAȘOPTISTĂ: ÎNTRE UTOPIE ȘI DISTOPIE

Malvina POPESCU, Facultatea de Litere

Orașul este spațiul literar, în care se contopesc ficțiunea și realitatea, este un teritoriu la răscrucea imaginației, fiindcă nu în zadar scriitorii pașoptiști, firește și ceilalți, construiesc orașe. Aceștia le creează, le configurează și le remodelează, carte după carte și an după an, în imaginarul colectiv. Maria Zambrano, filosof spaniol, consideră că „unui oraș fără scriitori îi lipsește esența citadină, rămânând doar un complex conglomerat, care se poate schimba, transmuta ori se face nevăzut, fără să i se remarce lipsa.

Pentru a exemplifica cele enunțate mai sus, ne vom referi la orașul Chișinău, care e și spațiu literar, în care se proiectează imaginea trecutului și prezentului. Să scrii despre Chișinău nu este atât de ușor. E chiar foarte dificil să prezinți un oraș, trecut prin sabie, tensiune, confruntări, un oraș care, prin decizia istoriei, a ajuns capitală. Totuși, „dincolo de orașul marilor clădiri, dincolo de celebrele conace și vile pe care le înalță oamenii bogați ai Moldovei, există un alt Chișinău, nevăzut, neuzit, dar intuit de acei care iubesc trecutul [...] Există un Chișinău care a rămas doar în pozele fotografice, iar dincolo de acele poze, există o istorie cu oameni, cu sentimente, cu trecut și viitor” [1, p.15]. Acest Chișinău este reprezentat de pașoptiști, într-o epocă remarcabilă prin tradiție și prin detaliile pe care le aduce.

O descriere detaliată a orașului Chișinău o atestăm în nuvela ***O alergare de cai*** de Costache Negruzzi. De la început observăm un tablou al epocii, informații despre preocupările administrației, remarcăm vestimentația *de contrabandă* a damelor, un vizitiu exotic, un mixaj ruso-moldovenesc în echiparea *atelaajului*. Cităm o secvență de la începutul textului:

Tot orașul Chișinăului se adunase ca să privească alergarea de cai [...].

Galeria era tixită de dame frumoase, frumoșele și mai slutișoare, toate cu deosebite capele și mode de contrabandă, pentru că Odesa, fiind port franc, se însărcinează a îmbrăca pe chișineence; și e curios a le vedea pe toate cu toalete răcoroase și frumoase și stofele englezești și franțeze cum foșnesc trecând cu despreț pe sub barba vamișilor, care le privesc strâmbându-se și strângând din umeri.

Astfel, în baza acestui fragment, putem caracteriza stilul lui Costache Negruzzi ca „natură cumpătată și discretă, stăpân pe această disciplină interioară care îl împiedică să se destăinuiească prea abundent și care, în locul expresiei patetice a propriilor sentimente, preferă observația exactă a realității exterioare, însuflețită uneori prin comentariul său ironic” [3, p.46]. Chișinăul lui Negruzzi revine printr-un joc narativ, fiindcă descrierea a ceea ce am numi astăzi hipodrom, se face pe un ton neutru, nuvela debutând prin acea expresie impersonală.

Orașul Chișinău se află între utopie și distopie. Distopia este relevantă de trecutul istoric, care se caracteriza prin prezența uneia din formele de guvernare autoritariste sau totalitare, de menționat perioada controlului rusesc. La hotarul dintre spațiul imaginat și geografia reală, orașul, descris de pașoptist, cuprinde caracteristica de utopie. Imaginea Chișinăului e înțeleasă nu ca o formă de agrement, ci ca un ritual declanșator de visare. În ediția cărții coordonată de Colombo *Utopie și distopie*, citim că: „utopia este *proiectul* istoric al societății libere și umaniste, iar distopia e un *model* al societății perverse, construit prin diverse procedee, precum întoarcerea pe dos a idealului comun nutrit de cele mai multe societăți și scoaterea în prim-plan a zonelor viciate ale acestora” [2, p.11]. Dacă ar fi să exemplificăm ideile expuse de Colombo prin prisma operei lui Negruzzi, atunci un exemplu elocvent ar fi *Scrisoarea a VII-a (Calipso)*. În conținutul acestei scrisori, realitatea socială este mult mai diversă și complexă decât cea surprinsă în nuvelă, din motiv că realitatea existentă sau virtuală este contradictorie: *...în vara anului 1822 ne-am dus la Chișinău... Era curios a videa cineva atunci capitala Beserabiei, atât de deșertă și de tăcută, cât se făcuse de vie și de zgomotoasă. Plină de o lume de oameni care trăiau de azi pe mâine, care nu știau de se vor mai înturna la vetrele lor, acești oameni, mulțămiiți că și-au scăpat zilele, se deprinseră cu ideea că n-o să mai găsească în urmă decât cenușă, și, neavând ce face altă, hotărâra a amorți suferința prin vesela petrecere, care cel puțin îi făcea a uita nenorocirea.* Această scrisoare descrie Chișinăul în 1822. Este o societate alcătuită nu numai din basarabeni, dar și din emigranți. Orașul are o altă imagine, mai sumbră, fără acele clase sociale pe care le semnalăm în nuvela *O alergare de cai*. Este de nerecunoscut, *tăcut*, dar care totuși deține amintirile vii, aceeași arhitectură, aceleași pietre, străzi largi. Prima jumătate a sec.XIX a însemnat pentru Chișinău începutul unui proces ireversibil de urbanizare, care a marcat evoluția sa de la un târg neînsemnat la un oraș în adevăratul sens al cuvântului. Statutul de capitală i-a schimbat or. Chișinău atât aspectul arhitectural, cât și cel etnic, după cum descrie contemporanul Zucker: „Murdarul evreu, polonez, elegantul rus, țăranul moldovean și armeanul negustor, grecul, cazacul un grup de țărani bulgari și o bandă de țărani nomazi, fruntașul polon și boierul – toți merg unul lângă altul pe străzile Chișinăului, fiecare în costumul său original, fiecare vorbind limba lui și păstrându-și obiceiurile”.

Referințe:

1. COLESNIC, I. *Chișinăul din amintire*. Chișinău: Grafema Libris, SRL, 2011.
2. COLOMBO, A. *Utopia e distopia*. Bari: Edizioni Dedalo, 1993.
3. VIANU, T. *Arta prozatorilor români*. Chișinău: Hyperion, 1991.

*Recomandat
Adriana CAZACU, dr., conf.univ.*

TERMINOLOGIA VESTIMENTARĂ ÎN LIMBAJUL RELIGIOS

Lilia SCUTARI, *Facultatea de Litere*

Studiul lexicului religios a suscitat, de-a lungul timpului, interesul cercetătorilor din variate domenii, motivați fiind, în primul rând, de importanța limbajului religios în cursul istoriei limbii române, dar și de multiplele posibilități de abordare, care conduc la cercetări originale.

Separarea dintre cele două variante ale limbii române a determinat constituirea limbajului „bisericesc” ca un limbaj, nu doar special, ci și specializat, cu trăsături aparte – evidențiate și analizate în cursul istoriei limbii – și cu o terminologie specifică.

Rodica Zafiu consideră, pe bună dreptate, că cercetarea terminologiei de origine biblică reprezintă un studiu deosebit de interesant, punând mult mai acut problema raportului *conservatorism și inovație* sau între respectarea *dogmei și deschiderea spre modernitate*, decât alte stiluri de specialitate.

În ultima vreme, se constată o creștere a interesului pentru studierea limbajului de cult creștin din punct de vedere strict lingvistic.

Cercetătoarea Elena Voicilaș, făcând o incursiune în terminologie din perspectivă „externă” și „internă”, a ajuns la concluzia că *terminologia religioasă internă* poate fi definită ca studiu științific preocupat de comunicarea strict specializată în domeniul religios.

Acad. N.Corlăteanu consideră că terminologia ecleziastică română, „limba vechilor cazanii”, este pe deplin constituită pe material lingvistic greco-latin și slav adaptat la sistemul lingvistic român.

Vestimentația preoțească este un simbol al misiunii bisericesti prin care se predică religia atât în timpul slujbei, cât și în legăturile sociale. Întrebuințarea veșmintelor în Biserica creștină este foarte veche, încă din timpul apostolilor, Fiecare slujitor al bisericii își are elementele vestimentare specifice tagmei, ierarhiei, sărbătorii și acestea trebuie respectate cu strictețe: *Nimeni dintre cei ce se numără în cler să nu se îmbrace în haina nepotrivită tagmei sale, nici când stă în oraș, nici pe cale mergând, ci să întrebuițeze îmbrăcămintea care este destinată pentru cei ce se numără în cler* (Sinodul al IV-lea Ecumenic).

Deosebim două tipuri de veșminte: **clericale** și **monastice**. Clerul ortodox poartă două tipuri de veșminte: *liturgice* și *neliturgice*. Cele neliturgice reprezintă îmbrăcămintea zilnică a clerului, iar la slujbă se poartă sub veșmintele liturgice.

Veșmintele neliturgice sunt: *anteriul, rasa, crucea pectorală, scufia*.

Veșmintele liturgice sunt repartizate în trei categorii:

pentru treapta de **diacon**: *stiharul, mânecuțele și orarul*; pentru cea de **preot**: *stiharul, epitrahilul, brâul, mânecuțele și felonul*; pentru cea de **arhiepiscop**: *stiharul, epitrahilul, brâul, mânecuțele, bedernița sau epigonatul, sacosul și omoforul*, la săvârșirea serviciilor liturgice arhiepiscopul mai poartă: *mantia, crucea, engolpionul, mitra, toiașul arhiepiscopesc, dicherul și tricherul*.

Veșmintele monastice se compun din: *anteriul sau dulama, brăul sau pieptarul, rasa, scufia (culion, potcap), camilafca și mantia.*

Anteriul – haină lungă purtată de preoții ortodocși, caftan, în trecut haină fastuoasă bărbătească, la început era tipică pentru boieri sau domni, apoi a ajuns comună printre țărani. Astăzi desemnează numai hainele lungi preotești. Acest termen este de origine turcă, după numele poetului arabic Antar (sec.VI) care purta această haină. În terminologia religioasă termenul anterior are următoarele sinonime: *sutană, reverandă sau caftan.*

Rasă – este un veșmânt lung, de postav, se încheie chiar pe mijloc, are deschizături largi la mâneci și se poartă peste reverandă.

Crucea pectorală – în practica românească, este o distincție dată de un episcop unui preot înălțat la rangul de *stavrofor* (purtător de cruce).

Scufia – acoperământ plat (stil grecesc) pentru cap, cu marginile moi, căciuliță rotundă, de culoare neagră, pe care o poartă călugărițele.

Stihar – veșmânt lung și larg purtat de diaconi, preoți și arhieriei în timpul serviciului religios, din greacă *stiharion*. Este cel dintâi veșmânt sfințit pentru slujbă. La început se confecționa din lână și era de culoare albă, astăzi se confecționează din material de culoare galbenă și roșie. Denumirea de *stihar* derivă se la verbul grecesc *crtiza* care înseamnă a umbla cu tact și cu măsură. În cultul divin, stiharul nu se folosește decât la oficierea liturghiei, cu excepția stiharului diaconesc, care trebuie îmbrăcat ori de câte ori diaconul slujește, acesta fiind mai gros și mai ornamentat decât cel preotesc.

Orarul – veșmânt bisericesc în formă de fâșie lungă de lână, mătase sau bumbac, pe care îl poartă pe umăr diaconul în timpul slujbei religioase și care simbolizează aripile îngerilor. Termenul *orar* provine slavonă *orari*, lat. *orarium*.

Epitrahilul – cel mai întrebuințat și important veșmânt liturgic, în formă de fâșie lungă de stofă, mătase etc., pe care sunt brodate motive religioase, purtat de preoți când oficiază slujbele; *patrafir*. Termenul provine din greacă *epitrahilion* și simbolizează jugul slujirii lui Hristos și darul Sfântului Duh.

Felonul – veșmânt bisericesc de forma unei pelerine scurte, fără mâneci, pe care preotul îl îmbracă peste celelalte veșminte când oficiază slujba și care simbolizează hlamida roșie cu care a fost îmbrăcat Iisus în curtea lui Pilat. Din slavonă *felonu*, acest veșmânt era o haină obișnuită la evrei, greci și romani.

Sacosul (ngr) – veșmânt arhieresc de mătase, ornamentat cu broderii și pietre scumpe, cu mâneci, lung până la genunchi, care se poartă peste stihar, simbolizează hlamida batjocorii lui Hristos. Sub brațe se închide și se deschide pe fiecare parte cu câte șase clopoței, în total 12 clopoței. Este cunoscut și sub numele de *dalmatică* (tunică romană tivită pe margini cu purpură).

Mantia – este un veșmânt lung și larg, fără mâneci, care se poartă ca o pelerină, partea din spate fiind mai lungă, târându-se pe pământ. Este de culoare purpurie, are cusături în formă de valuri sau de râuri.

Pieptarul – este un veșmânt scurt, fără mâneci, purtat peste anterior. Acesta poate fi purtat și de către preoții căsătoriți, dar de regulă aceștia nu îl poartă. Monahii îl poartă tot timpul.

*Recomandat
Alexandra GHERASIM, dr., conf. univ.*

PARADOXUL LINGVISTIC – JOC ÎNTRE PLAUZIBIL ȘI CERT

Dorina LIVIȚCHI, *Facultatea de Litere*

Noțiunea de *paradox* și *paradoxal* a invadat în ultimele decenii toate domeniile de activitate, toate domeniile științei și ale artei, devenind un fenomen complex ce se situează în inima acțiunii și a gândirii umane.

Definit, în accepție generală, ca un enunț contradictoriu și, în același timp, demonstrabil, paradoxul, datorită ariei extinse de utilizare, are mai multe definiții și poate fi interpretat din diverse perspective (lingvistice și filozofice).

Cercetătorul Marcus Solomon face distincție între *paradoxul logic* (se referă la nivelul sintactic), *semantic* (se referă la sensul cuvântului) și *pragmatic* (se referă la realitățile sociale).

Enunțul *S-a bucurat de viață și a murit* este normal, dar *A murit și s-a bucurat de viață* este un paradox semantic; iar enunțul *Maria a făcut un copil și s-a măritat* reprezintă o incompatibilitate pragmatică, deoarece privește un anumit statut social [3, p.30].

Paradoxurile pot apărea atunci când se amestecă: fenomenele probabiliste cu cele deterministe, ambiguul cu univocul, coerentul cu incoerentul, variabilul cu constantul, globalul cu localul, plauzibilul cu certul, inefabilul cu explicabilul, obscurul cu clarul, generalul cu particularul etc. [3, p.34].

Paradoxul, ca procedeu lingvistic, apare drept un mecanism central în opera lui Eugen Ionescu – promotorul paradoxului în teatru. Teoretician al avangardei, E.Ionescu se impune ca unul dintre marii creatori ai teatrului absurdului, care a spart tiparele convenționale în dramaturgia română și universală, creația sa fiind o expresie a adversității sale împotriva regimurilor totalitare.

Supranumit de critică *omul paradoxului*, Eugen Ionescu a reînnoit antecedentele literare și filozofice și a dat naștere unei concepții teatrale noi.

Citând afirmația criticului literar Ion Ilea, cercetătoarea A.Frnuză menționa cu referire la Eugen Ionescu: „Îi plăcea să coexiste în tumult și contradicții, de unde culegea paradoxul pe care-l cultiva, în raporturile cu oamenii, cu cartea, cu fenomenul cultural” [1, p.42]. Din afirmația criticului, putem înțelege că sursa paradoxului ionescian a fost tumultul, viața și contradicția, gemenele existenței, iar paradoxul propriu-zis fiind laitmotivul dramaturgiei sale în care și prin care a creat.

Numeroase exemple de paradox putem găsi în piesa *Cântăreața cheală* de Eugen Ionescu, piesă ce constituie un adevărat model de delir verbal, un furnizor de nonsensuri și aberații interminabile. Piesa prezintă un viu interes pentru cercetările de ordin lingvistic datorită violenței atacului împotriva teatrului verbal și logic, lansat, paradoxal, cu mijloace verbale și logice. Referindu-se la piesă, criticul Mircea Ghițulescu afirma următoarele: „Celebră prin automatismele de limbaj, ca expresie a „alienării”, cum spuneau existențialiștii, prin uniformizarea reacțiilor ca semn al lipsei de identitate, textul

este, în principiu, incomprehensibil și fără sens, tocmai pentru că autorul face din nonsens o imagine a lumii” [2, p.178].

În continuare, ne vom referi la valențele stilistice ale paradoxului lingvistic (semantic, după Solomon Marcus), care este cel mai productiv în această piesă ionesciană, fiind o expresie neașteptată a jocului dintre plauzibil și cert.

Exemple de paradoxuri lingvistice extrase din piesa *Cântăreța cheală*:

• *(Dl și dna Smith despre moartea lui Bobby Watson) A murit acum doi ani... Adu-ți aminte, am fost la înmormântarea lui acum un an jumătate... E mai bine de trei ani de când s-a vorbit despre decesul său...Bietul Bobby, trecuseră patru ani de când murise și tot mai era cald. Un adevărat cadavru viu.*

Prin utilizarea mijloacelor lingvistice de suprapunere a două sensuri contradictorii, adică prin amestecarea verosimilului cu neverosimilul, autorul reușește să exprime absurditatea avalanșei verbale enunțate de către personaje, desființează sistemul cronotopic al mesajului, obținând efectul de comic și producându-le cititorilor nedumerire și uimire față de faptele evocate.

• *(Dl Smith) Nu pricep un lucru. De ce în ziar, la rubrica de stare civilă, se trece întotdeauna vârsta persoanelor decedate și niciodată vârsta nou-născuților?*

Replica dlui Smith creează în text efectul de paradoxalitate datorită contradicției apărute dintre adevărat și fals și datorită amestecării dintre logic și absurd.

• *(Dna Smith) Bună seara, dragi prieteni! Iertați-ne că v-am făcut să așteptați atâta. Ne-am gândit că trebuie să vă acordăm onorurile la care aveți tot dreptul și, imediat ce-am aflat că binevoiiți să ne faceți plăcerea de-a veni neanunțați, ne-am grăbit să ne îmbrăcăm în hainele de gală.*

Analizând exemplele extrase, potențialul stilistic și efectele produse de către acestea, putem afirma că paradoxul reprezintă un procedeu fundamental în opera lui Eugen Ionescu, fiind generator de sensuri imprevizibile, surprinzătoare, un catalizator al comicului și al absurdului. Utilizarea paradoxurilor îi permite autorului să creeze o nouă imagine a universului, să elimine falsul limbaj teatral și să-l purifice.

Teatrul paradoxului, creat de geniul ionescian, devine o coexistență a contradicțiilor, oferindu-ne un adevărat *spectaculum mundi*.

Referințe:

1. FRUNZĂ, A. Eugen Ionescu: Teatrul paradoxalului. *Revistă de lingvistică și știință literară*, 1997, nr.1. p.41- 46.
2. GHITULESCU, M. Ionescu și sensul nonsensului. <http://icfi.ulim.md/wp-content/uploads/2011/01/M.Ghitulescu.pdf>, accesat la 11.01.13.
3. SOLOMON, M. *Paradoxul*. București: Albatros, 1984, 182 p.

*Recomandat
Alexandra GHERASIM, dr., conf. univ.*

ПРАКТИКА РЕДАКТИРОВАНИЯ И ПРОФЕССИОНАЛЬНОЕ САМООПРЕДЕЛЕНИЕ

Роксана ВИТКОВСКАЯ, филологический факультет

Данное исследование является завершающим этапом курса лекций по стилистике и культуре русского языка и речи. Суть работы заключалась в выявлении, определении, классификации и исправлении ошибок, встречающихся в устной и письменной речи, с целью их дальнейшего предотвращения как в повседневной, так и в профессиональной деятельности.

Так как больше всего ошибок было зафиксировано при просмотре телепередач и чтении периодических Интернет – изданий, остановимся подробнее на данных источниках.

Телевидение и Интернет являются в настоящее время основными источниками информации, поэтому очень важно, чтобы эта информация была качественной не только с точки зрения её содержания, но и с точки зрения её формального преподнесения. Невозможно работать над сохранением и улучшением языка и речи в обществе, если не уделять должного внимания тому, что слушает и читает это общество. Рассмотрим некоторые примеры ошибок, зафиксированных при просмотре одного из самых популярных ток – шоу «Пусть говорят», а также при прочтении статей на сайте «Комсомольской правды в Молдове»:

- *Из-за этого началось всё (неправильное ударение)*
- *У коров все дойки порвались (несоответствие слова литературной норме)*
- *Я не боюсь (неправильно выбран постфикс страдательного глагола)*
- *[у] мае (неправильное произношение)*
- *Давайте выпустим сюда еще одну соседку (неправильный выбор синонима из синонимического ряда)*
- *У меня ребенка маленькая (неправильный род существительного и как следствие – ошибка в согласовании)*
- *Спассти не можно было (неправильный выбор предикатива, неудачное неологизирование)*
- *Там находились два несовершеннолетних детей (неправильное сочетание существительного с числительным)*
- *Ну, бежи! (неправильная форма глагола в повелительном наклонении)*
- *Выгул собаки, могуцей принести вред человеку (неудачное неологизирование)*
- *Жили в одной селе (неправильное согласование)*
- *Бабушка ноги как не тягала, так и не тягает (неправильный выбор синонима из синонимического ряда)*
- *А вы говорите, жить стало лучше и длиннее (неправильный выбор синонима из синонимического ряда).*

Выводы (общие по практике и частные по аспекту функционирования РЯ в СМИ):

I. Мы как носители русского языка и филологи ответственны за его сохранение в обществе, и данная практика помогает нам выполнять эту миссию.

II. Наибольшее количество ошибок, выявленных за период проведения практики, зафиксировано в сфере СМИ.

III. Основная доля ошибок в данной сфере СМИ приходится на неправильное ударение и произношение, далее следуют ошибки в управлении (неправильный выбор предлога) и согласовании (незнание рода имен существительных, неправильное склонение). Немало ошибок встречается и на лексическом уровне.

IV. Главным редакторам телевидения и газет как людям, ответственным в силу своего призвания за качество русского языка и русской речи, необходимо уделять больше внимания правильности поставляемой в массы информации. Во-первых, штат редколлегий должен состоять из образованных и грамотных профессионалов. Во-вторых, заботиться нужно не только о прибыли своего информационного агентства, но и об уровне культуры населения. В-третьих, не следует забывать об ответственности тех лиц, кто тем или иным образом влияет на общественное развитие и массовое сознание.

V. Необходимо усилить контроль за редактированием Интернет – изданий как основных источников информации.

*Recomandat
Natalia DONȚU, dr., conf.univ.*

ЯПОНСКИЕ СКАЗКИ С РУССКОЙ ДУШОЙ

Галина ГЛАВЧЕВА, филологический факультет

Издавна считалось, что сказки связаны с магией. Во многих сказках четко прослеживается линия ритуалов земледелия и присутствие земледельческих богов. В старину сказки рассказывали с целью угождения богам. И ожидалось, что те, в свою очередь, будут снисходительны и обеспечат людям хороший урожай, богатый улов или удачную охоту. Сказка готовит человека с малых лет к взрослой жизни. В легкой, ненавязчивой и игровой форме она служит нам учителем и наставником.

Недавно я пришла к выводу что русские и японские сказки – как сестры-близнецы. Так считает и известный японский профессор Ёсикадзу Накамура. В связи со 175-летием со дня рождения А.Н. Афанасьева, Накамура выступил со сравнительным анализом русских и японских

сказок, обратив особое внимание на творчество видного русского фольклориста. Чтобы показать различие в психологии обоих народов, лучше всего обратиться к устной словесности. В японских старинных сказках перед нами предстает уникальный плод, взращенный на вековых традициях, устоях, и, конечно, на любви. Лев Толстой был первым в России, кто заинтересовался художественной и морально-этической значимостью японских сказок. До этого времени сказки Японии были непопулярны, и тем более не были переведены на русский язык. Лет десять тому назад Накамура перевел на японский язык знаменитый сборник русских сказок, составленный А.Н. Афанасьевым в середине XIX века. Японским читателям хорошо знакомы многие Иваны, например, Иван-царевич, разные Иванушки-дурачки, их злой антагонист Баба Яга, миленькая Снегурочка и т. д. и т. п.

Есикадзу Накамура, переводя афанасьевские сказки, подчеркивал, что неоднократно обращал внимание на сходства и различия между сказками русского и японского народов. Действительно, между ними немало общего: почти всегда в конце одерживают верх добрые силы и хорошие качества (доброта, благородство, храбрость, находчивость и главное – любовь).

На самом ли деле русские и японские сказки связаны родственными отношениями? Имеем ли мы право называть их сестрами-близнецами? В ходе проведения своего скромного исследования, я обнаружила довольно занимательные моменты. Способы смазывания русских и японцев отличаются. Сказке каждого народа присущи собственные выражения. Что касается начала сказки, называемого фольклористами «зачинном», то русские сказки почти всегда начинаются со слов «жил-был» или «жили-были». Японские же сказители открывают свою сказку словом «мукаси», т. е. «в старину» или «давным-давно», «глубоко-глубоко в горах» и т.д. Как известно, у каждого народа цифры имеют символический смысл. Для японских сказок характерна числовая символичность, впрочем, так же, как и для русских. В сказках и русских, и японцев числам «три» и «девять» придается особое, мистическое значение.

Больше всего для переводчиков затруднительны выражения, не имеющие соответствующих параллелей, прямых или косвенных, в их родном языке. Для меня почти головоломкой стала фраза «за тридевять земель, в тридевятом царстве, в тридесятом государстве». Что это такое? И такие, устойчивые формулы, как «долго ли, коротко ли», «близко ли, далеко ли», «скоро ли, коротко ли», тоже невозможно точно перевести не только на японский язык, но и на какой-либо другой. Думается, что самая большая разница или одно из самых существенных отличий в характере русских и японцев обнаруживается в сказках в отношении к пространству. В популярных японских сказках дальность и длитель-

ность пути героев выражается так: «далеко отсюда», «в далекую страну», «перешел гору, перешел другую», «из восточной страны в западную» и т. п. Японцы довольно часто, даже в волшебных сказках, называют реальные места. Вряд ли удастся найти русскую сказку, в которой какая-либо деревня, село или город были бы обозначены. Обычно в русских сказках место действия определяется следующими словами: «в далеком царстве, в далеком государстве», «за далекими морями» и т. д. В японском фольклоре все более конкретизировано, особенно в более позднем фольклоре, с целью заставить слушателя или читателя поверить в достоверность той или иной сказки. Герои русских сказок живут в одном государстве, а едут в другое государство «по долам, по горам, по зеленым лугам», «едут месяц, другой, третий». Они нисколько не страшатся больших расстояний, в противоположность японцам. Японцы предпочитают в сказках конкретное и точное абстрактному и неопределенному, а русские увлекаются неопределенным, неограниченным в пространстве и во времени. Судите по названию сказки «Поди туда – не знаю куда, принеси то – не знаю что». Откуда такие различия в народном характере? Япония – крошечная страна, а Россия – большая, государство-гигант. Это географический факт. Но этого мало для объяснения таких существенных различий. Ответ кроется в характере, в душе русских, воспитанных из века в век необъятной природой.

В японских сказках несколько мотивов, определяющих сюжет: оплата за благодеяние, наказание за нарушение табу или за другой проступок. В роли злого начала могут предстать как злые фантастические существа, так и пороки народа в лице несправедливых князей, жадных богачей, жестоких самураев, и т. д. Как и в русских сказках превыше всего ценятся любовь и доброта. Обычно в конце сказки мечты героев исполняются, ведь сказка – это мир чудес, в котором нет ограничений, мир невысказанных превращений.

Хотя разные народы говорят на разных языках, но понятия добра и зла одинаковые. На мой взгляд, в русских сказках – русский дух, русское раздолье, а в японских таится японская загадка, манящая своей таинственностью. Главное – помнить о том, что сказка – ложь, да в ней намек, добрым молодцам урок!

Recomandat
Vladimir CERNELIOV, dr., conf.univ.

FERICIREA ÎN CONCEPȚIA LUI OSCAR WILDE ȘI ION DRUȚĂ

Cristina CEBAN, *Facultatea de Litere*

Fericirea umană a apărut în repetate rânduri drept cea mai de preț dintre toate căutările omenești. Este subiectul principal al gândirii filosofice, psihologice și teologice.

Fericirea este o noțiune care implică subiectivitatea emoției și a experienței. În aceasta inexcitabilitatea, punctul de tangență în definiere constituie faptul că fericirea reprezintă un ideal urmărit, fără nici o explicație, de fiecare persoană în parte, fie de la cel mai înverșunat pesimist până la optimistul cel mai pur, fie de la omul cel mai simplu până la cel mai învățat dintre filosofi.

Din perspectivă teologică, fericirea îmbracă interpretări profunde. Dacă nu am suferi, nu am ști ce înseamnă fericirea. Ne-am aliena dacă am avea numai bucurii. Dumnezeu a creat omul pentru a-l face părtaș la propria sa fericire. Omul se desăvârșește și cunoaște această fericire, doar atunci când se decide să răspundă chemării la mântuire. Biserica ne învață că fericirea divină, cea adevărată, este mai presus de cele lumești. Înlăturând perspectiva mărginită și opacă a fericirii materiale, avem prilejul să descoperim o fericire veșnică. Sfinții Părinți ne încredințează de faptul că fericirea cea adevărată nu trebuie să o căutăm în această viață vremelnică.

Mulți scriitori în operele lor au propus o definiție pentru conceptul de fericire, dar puțini au reușit aceasta pe deplin. Scriitorul irlandez Oscar Wilde explică fericirea prin prisma meditațiilor amar-ironice: *Dascălul de înțelepciune* (*The teacher of wisdom*), *Făcătorul de bine* (*The doer of good*), *Artistul* (*The artist*). Poemele sale în proză concentrează reversul lumesc din parabola misterului iubirii divine. În *Dascălul de înțelepciune*, conceptul de fericire este redat prin intermediul personajului său, ce simțea o fericire enormă, deoarece cunoștea aproape la perfecție făptura lui Dumnezeu. Odată ce a început să povestească și altora despre această, el se simțea nefericit, sufletul sau se simțea pustiit: „Dumnezeu te-a umplut cu adâncă cunoaștere, iar tu ai dat această cunoaștere celorlalți. Perla cea mai scumpă ai împărțit-o, iar veșmintele fără seamăn le-ai sfâșiat” [1, p.17]. În concepția lui Wilde, dăruind, oferi ceva din ceea ce îți aparține. Autorul consideră că omul trebuie să-și lase în posesia sa intimă fericirea, împrăștiind acest sentiment îl devalorizezi. Eroul central s-a izolat de lume. Dacă îl întreba cineva despre Dumnezeu el prefera să nu răspundă, deoarece cu fiecare răspuns cunoștințele sale se împuținau. Astfel el se depărta de Dumnezeu devenind nefericit de vidul interior. Atunci când hoțul din pustiul i-a cerut aceste cunoștințe, el era pe cale să-și dea viața numai să nu vorbească despre Dumnezeu.

O altă opinie antitetice este cea a scriitorului Ion Druță. Prozatorul consideră că pentru a fi fericit și împlinit, trebuie să jertfești ce ai mai scump, la fel cum ne învață biblia: *Fericiți sunt cei milostivi, că aceia se vor milui.*

În scrierea *Papuci pentru Tatăl cel ceresc*, Ion Druță ne explică esența fericirii într-o manieră diferită de cea a lui Oscar Wilde, ne îndeamnă prin intermediul fetiței pe nume Mărioara să fim blânzi și milostivi și din puținul care-l avem să ne împărțim și cu alții: „Cine-l ajută pe sărman, îi dă lui Dumnezeu pe datorie. Ajut-o pe sora ta, dacă vrei să fii cu adevărat fiica Tatălui ceresc”.

Iosif poreclit „Cel bun” este o întruchipare a bunătății, un exemplu de milostenie. Prin fapta sa a fericit mai multe persoane: a salvat de la înec vrăbiuța ce se scufunda în spuma mării (sufletul Marioarei), a făcut-o fericită pe colega sa, poreclită Cotozoaga, ce a primit în dar papucii și pe Dumnezeu, prin faptul că a salvat un suflet și a bucurat inima unui orfan.

Iosif zicea: „Nu știu câtu-s de bun. Dar trăiesc cu frica lui Dumnezeu, caut să nu obișduiesc pe nimeni, ajut și eu pe unde pot...” [2, p.130], iată de aici se naște adevărata fericire, în primul rând, orice lucru trebuie făcut din plăcere și numai așa capeți satisfacție, fericire adevărată. Rugăciunea fiind una dintre modalitățile esențiale de exprimare a sentimentului religios, o mărturie a gradului de interiorizare a creștinismului. Starea de rugăciune este prezentă în operă ca modalitate de a primi fericire sufletească, har divin [3]. Odată ce rugăciunea a fost spusă cu inima curată și credință, ea a ajuns la Dumnezeu, în schimb el ne trimite o liniște sufletească, o adevărată fericire.

Opiniile celor doi scriitori sunt atât de diferite, Oscar Wilde ne învață să nu împărțim ceea ce avem, că în așa mod pierdem comoara sufletului și suntem nefericiți. Nu putem afirma că scriitorul irlandez promovează egoismul. Considerăm că evidențiază o altă latură a sufletului, mai puțin analizat, dar prezent în maximele latine: *Margaritas ante porcos*. Oferind din modalitatea sa de percepere a fericirii, Oscar Wilde relevă această trădare a unui empirism, ce nu poți să-l oferi unei persoane care nu percepe sacrificiu, nu înțelege comoara sufletului celui care oferă.

Ion Druță ne îndeamnă spre dăruire de sine, căci numai așa, spune el, poți cu adevărat fi fericit. Analizând lucrările lui Ion Druță, sesizăm că personajele centrale devin mai puternice, grație înțelegerii fericirii, ele devin păstrătoare de această lumină sacră a fericirii fie prin *Clopotniță*, fie prin *Biserica albă*, fie prin *Toiagul păstoriei*. Deși au trăit în timpuri și spații diferite, ambii autori, în esență, ne conduc spre drumul fericirii, dar pe căi diferite.

Referințe:

1. WILDE, O. *Poems in prose. Poeme în proză*. Pitești: Paralela 45, 2009.
2. DRUȚĂ, I. *Povestea furnicii*. Chișinău: Știința, 1996, p.130.
3. MIRON, P. *Receptarea biblică și universul spiritual la Ion Druță*. Chișinău: Litteratura artistică, 1990.

Recomandat
Victoria FONARI, dr., conf.univ.

MODALITĂȚILE DE REALIZARE A PSIHOLOGISMULUI ÎN NOVELA *MALUL DE PIATRĂ* DE ION DRUȚĂ

Alina SOROCHINA, *Facultatea de Litere*

Cercetătorii problemei au demonstrat existența a trei procedee fundamentale de realizare artistică a psihologismului în textul literar. Astfel, cercetătorul I. Strahov [1, p. 4] relevă două aspecte:

1) *Forma directă* – transfigurarea artistică a caracterelor „din interior”. Se realizează prin intermediul monologului interior, a mișcării gândurilor, stărilor, fluxul memoriei. Procedeu direct de transfigurare a psihologiei unui personaj este unul esențial pentru literatură, deoarece posedă mai multe mijloace de redare a lumii interioare a omului. În așa mod, procesele gândirii sunt imprimare direct.

2) *Forma indirectă, mai este numită și formă exterioară*, se caracterizează prin transfigurarea artistică a particularităților psihologice, utilizând particularitățile expresive ale limbajului personajului, o importanță majoră au și gesturile, mimica personajului, peisajul, detaliul artistic etc.

Forma indirectă de creare a psihologismului unei opere literare are capacitatea de redare mai profundă, de caracterizare a lumii interioare a personajelor.

A treia formă de realizare artistică a psihologismului este *numirea concretă de către autor și personaj a proceselor psihice*.

În nuvela *Malul de piatră* [2] se manifestă toate trei modalități de transfigurare artistică a psihologismului personajelor. Incipitul este constituit din propoziții scurte. Domină o atmosferă calmă, însă elementul nopții vine să sugereze urmarea unui eveniment ce va perturba cursul normal al vieții personajelor: „S-a întors noaptea, pe la trei. A încercat ușurel să deschidă ușa, dar era încuiată. A venit la fereastră, a bătut de câteva ori, dar nu i s-a răspuns”. Prin racordarea stării interioare a personajului cu atmosfera exterioară este evidențiată starea de neliniște a personajului. „A mai așteptat o vreme, a rostit cu glas de copil obijduit: Tată!” Prin modalitatea directă se evidențiază starea psihologică perturbată a personajului cauzată de sentimentul vinei. Un rol important în evidențierea stării psihologice a personajului și a creării unei atmosfere încordate îl are repetiția conjuncției „dar”. Personajul nu știe deocamdată cine este, nu vede nici o ieșire din situația în care se află, orice încercare este văzută a fi inutilă,

Naratorul transfigurează artistic emoțiile ambelor – mama și fiica – ce se revarsă în afară: „Tac amândouă, cătând spre lăcioara din ungher, unde stă întins Ichim cu firul de mohor uitat în colțul buzelor. Pe urmă tac în trei – ele două, împreună cu firul de mohor. O tăcere grea cum nu se mai află”. Tăcerea devine un detaliu psihologic care evidențiază starea încordată a familiei, tatăl fiind caracterizat metonimic prin firul de mohor. Nimeni nu știe cu ce să înceapă, cum să spună adevărul, ca să nu-l supere pe tată.

Ion Druță raportează lumea interioară a personajelor sale la lumea exterioară. Cercetătorul, Anatol Gavrilov afirmă în acest sens: „Natura este în proza lui Ion Druță o imensă oglindă, în care eroul își vede gândurile și sentimentele sale parcă obiectualizate. Emoțiile eroului se revarsă în afară, și, reflectându-se parcă de la natură, se întorc în conștiința eroului ca o caracteristică „obiectivă” a lucrurilor înconjurătoare. Încărcătura psihologică a peisajului se datorește măiestriei cu care scriitorul creează prisma subiectivă a eroului ” [3, p.93]. Un exemplu concludent în acest context este următoarea situație: „Se zice că ziua bună o poți cunoaște de dimineață, dar încep a-și pierde tâlcul vorbele bătrânești. Cu toate că se încinse peste sat o dimineață senină și caldă, deodată a venit un vânt rece și a prins a aduna pe cer despicături grele de nouri”. Metafora „despicăturile grele de nouri” constituie elemente exterioare care sugerează starea deprimată a personajelor.

Starea psihologică a fiicei lui Ichim se proiectează în lumea exterioară, căci, simțindu-se vinovată, ea are un mers specific: „Frumoasă și sprintenă, într-o bluză ungiurească de lână subțire, ea pășea ușurel în pantofi cu tocuri înalte, iar în urma ei venea, ca o umbră, lelea Anica – venea amărâtă, venea fericită, venea îngrijorată cum nu se mai poate. Ochii ei căpriei rugau lumea din jur să fie cât mai îngăduitoare cu domnișoara asta frumoasă(...)”. Printr-o modalitate directă de realizare artistică a psihologismului, naratorul ne transfigurează în lumea interioară a personajelor sale. În așa mod, înțelegem că în sufletul fiicei domină sentimentul vinei, căci i-a dezamăgit pe părinții ei. Mama este însă dominată de frică față de viitorul fiicei sale. Acest sentiment al vinei este cauza unor acțiuni inconștiente pe care le face personajul, gestul trădează starea: „Sânduță, feciorul Marinei, s-a apropiat, și-a culcat capul pe genunchii ei. Studenta s-a plecat peste el și – parte vinovată, parte nedreptățită, mângâia, fără a-și da seama, creștetul lui Sânduță”. Mângâierea pe cap a lui Sânduță relevă faptul că fata se află într-o stare încordată, iar gestul nu este decât un mijloc de apărare a fetei.

În concluzie, am putea menționa faptul că Ion Druță ne introduce rareori direct în lumea personajelor sale. El preferă să sugereze mișcările stărilor sufletești, să ne facă să ghicim ceea ce se petrece în sufletul și în mintea personajelor sale. Modalitățile de creare a psihologismului sunt: visul, gestul, mimica, descrierea naturii, dialogul ș.a.

Referințe:

1. СТРАХОВ, И. *Психологический анализ в литературном творчестве*. Саратов: Изд. Саратовского университета, 1973.
2. DRUȚĂ, I. *Pomul de la răscruce. Scițe, nuvele, povestiri*. Chișinău: Universul, 2003, p.155-168.
3. GAVRILOV, A. *Reflecții asupra romanului*. Chișinău: Literatura artistică, 1994.

*Recomandat
Victoria FONARI, dr., conf.univ.*

DUMITRU CRUDU – ÎNTRE JURNALIST ȘI ROMANCIER ÎN *OAMENI DIN CHIȘINĂU*

Diana UNGUREANU, Facultatea de Litere

Pe Dumitru Crudu ne-am deprins să-l vedem ca pe un jurnalist productiv, ca pe un scriitor, dar mai puțin, probabil, ca pe un artist. În calitatea sa de scriitor, se manifestă ca *inițiator al curentului literar fracturismul* [3, p.154]. Totuși, ultima categorie – cea artistică, este definitorie pentru stilul său de scriere, atât în literatură, cât și în publicistică. În cazul de față, ne vom axa pe dominantă literară, unde linia artistică este mai accentuată, iar în acest sens am luat drept model recentul roman *Oameni din Chișinău*. În acest context, ținem să relevăm că scriitura lui D.Crudu se înscrie perfect în actualitate, tratând evenimente și contexte contemporane, nefiind în totalitate studiat, ceea ce ne permite să aducem în prim-plan unele investigații personale care nu au fost sondate de critică până la moment. În cercetare am ținut cont de recenzii din revistele de specialitate.

Jurnalistul și scriitorul Dumitru Crudu vine din formația artistică a observatorului social, adică el sondează evenimentele sociale și le transformă în evenimente de artă, altfel faptele din prima categorie ar fi rămas la o simplă relatare, în cazul de față, a unor proteste din 7 aprilie 2009 (specificăm că data nu este stipulată în roman). Dezvoltând această ipoteză, sesizăm că observatorul social – locuitorul orașului Chișinău – este tentat să creeze mai mult decât o simplă relatare, în acest sens, el se înarmează cu dalta și ciocanul literar, cu paleta de culori stilistice, și începe să modeleze lutul social în cuvânt, să-i nuanțeze gama de trăiri și să-i confere sonoritate artistică. Astfel, omul artistic reconstruiește realitatea.

Din titlu atestăm o asemănare izbitoare cu volumul lui James Joyce *Oameni din Dublin*. Structura celor două opere este și ea apropiată. Acest moment a fost analizat de cercetătorul Mircea V. Ciobanu într-un articol recent, unde precizează următoarele: „*Titlul e o parafrază (explicită, autorul va juca titlul în unul din textele de referință) după „Oameni din Dublin” de James Joyce. Cartea dublinezului este model pentru Crudu: autorul se detașează de cele povestite, lăsând personajele să se producă*” [2 p.18]. Există certitudinea că scriitorul nostru a citit opera lui Joyce (titlu fiind inclus în povestirea „A doua zi”), aceasta reprezentând, în ultimă instanță, un reper al romanului, dar nu și un model urmat cu fidelitate. Compoziția romanelor autorilor în cauză amintește niște vitralii beletristice, fiind încheiate din mai multe povestiri-componente.

În procesul de asamblare a romanului, legătura dintre povestiri se amortează pe contul unui glissando al personajelor dintr-o coardă epică în alta, toate fiind unite într-o singură gamă – cea a protestelor din 7 aprilie. Plăsmuirea personajelor se face în două straturi: exterior – fizicul lor este modelat ca niște vase de lut, și psihic – gândirea și acțiunile sunt refăcute după tehnica

colajului, din mai multe povestiri în care apar personajele, de exemplu *blondina* Natașa: „...dar fata mi-a arătat numai de cât spatele, și eu am putut constata că spatele ei era deosebit de grațios” [1, p.5], „una dintre cele mai bune vorbitoare de rusă din Chișinău” [1, p.17], „tare sclifosită și tâfnoasă mai era...” [1, p.48]. Deși personajele valsează printre povestiri, fiecare arie narativă se desfășoară într-un tempo de crescendo literar, pe un ritm tot mai sacadat. Toată partitura românească se realizează într-o suită polifonică de peisaje urbane, amplasate, printr-un metisaj literar, pe diverse decoruri schematizate în stampă, după gravura realității. Personajele sunt realizate printr-un altorelief epic în raport cu decorurile în care apar.

Atmosfera este acordată după registrul evenimentelor tensionate și se păstrează în aceeași gamă pe tot parcursul operei. Astfel, Chișinăul este pictat într-un stil expresiv, schițat într-un cronotop ușor deformat după tempoul desfășurării mișcărilor epice. Or, Dumitru Crudu reușește cu virtuozitate să prindă axul mișcării și să creeze dinamism continuu.

Fluiditatea discursului conferă flexibilitate, fiind destul de permisiv. De o parte sunt pigmentate fără nici o remușcare „perle” din tot diapazonul nuanțelor stilistice ale vulgarității: ruisme (*podesa, caziol, țuțer, șpil* etc.), argouri (*bidoane, balcoane, lăptărie, jigărită, babetă, paiște, coblizan* etc.), dialectisme (*boșorog, janghinos, bobalâc, learcă* etc.), de altă parte, sunt folosite o mulțime de neologisme și cuvinte livrești (*frenetic, anost, lenitiv, animozitate, altier, ravisant* etc.). În acest context, limbajul este pictat în culori tari, vii, contrastante, încât orice disonanță stilistică este prilej de improvizare a unor acorduri destul de armonioase și firești.

Conchidem că iluzia deformării și destructurării are un diapazon redus, dat fiind faptul că autorul pledează pentru obiectivitate maximă, astfel armonizând toate disonanțele și rezonanțele stilistico-artistice într-un diapazon bine-conturat al registrului veridicității. Personajele glisează dintr-un tablou epic în altul, nuanțând tot mai multe culori afective și psihologice. Naturalitatea este vopsea discursivă fundamentală, astfel că atmosfera iese din surdină și pare, la un moment dat, să țipe rebel pe portativ, dar scriitorul reușește să mențină această linie prozaică în mezzoforte. Lectura romanului poate fi comparată cu o galerie de artă, în care sunt expuse mai multe tablouri ce vin să se completeze și să formeze un ansamblu unitar.

Referințe:

1. CRUDU, D. *Oameni din Chișinău*. București: Tracus Arte, 2011.
2. CIOBANU, M. Proza și poezia lui Dumitru Crudu. Cel adevărat. *Semn*. 2011, nr.4 (56), p.18-21.
3. *Dicționarul scriitorilor români din Basarabia 1812-2006*. Chișinău: Prut Internațional, 2007.

*Recomandat
Victoria FONARI, dr., conf.univ.*

VALORI ETICO-SOCIALE ALE PERSONAJELOR DIN DRAMELE *PREȘEDINTELE ȘI TATA DE DUMITRU MATCOVSCHI*

Aurica ZAPOROJAN, Facultatea de Litere

Dramaturgul Dumitru Matcovschi a îmbogățit repertoriul teatral național din Moldova, în special în anii '70-'80 ai sec.XX. Diferite ca problematică, mesaj, conflict și mod de realizare, montarea pieselor sale *Președintele* (1976), *Cântec de leagăn pentru bunici* (1977), *Tata* (1979), *Pomul vieții* (1980) ș.a au constituit un act de cultură și o reușită a dramaturgiei din acea perioadă. Canoanele artistice ale speciei dramei au fost respectate de autor, deși, după cum a menționat critica literară și cea teatrală [1], în piesele lui D.Matcovschi realitatea concretă, tipizarea, ca mod de expresie realist, se îmbină cu elementul simbolic, teatrul său, mai ales realizarea spectacolului după piesele sale, fiind numit teatru mito-poetic.

O dramă scrisă pe tema satului este *Președintele* (1975), în care se observă tentativa de a umaniza și glorifica pe un președinte din anii ce au urmat cumplitelor vremi ale foametei. Azi menirea piesei – de a relata prin mijloace artistice despre consolidarea colhozurilor în Moldova – ne-ar părea ciudată, dar în contextul istoriei și al vieții imediate de după război au existat și colhozuri, și președinți de colhoz care stăpâneau sate și destine omenești. Compozițional, drama este alcătuită din două acte care, la o citire atentă, par autonome unul de celălalt, deși linia de subiect este comună pentru ambele.

În majoritatea pieselor lui Dumitru Matcovschi atestăm un conflict acut între personajele din aceeași familie ori din același sat, însă datorită unor asemenea conflicte, putem deduce că societatea era, de fapt, una dezbinată, bazată pe semivalori. Or, societatea este o familie mare, care, pentru a prospera, are nevoie de armonie și bună înțelegere între membrii săi, ceea ce nu exista în viața de zi cu zi a personajelor lui Matcovschi.

Acțiunea din drama *Președintele* se desfășoară în iarna anului 1957, iar personajul principal, președintele Serghei, venit de peste Nistru, este înconjurat de o aură de mister. Ilarion, brigadierul din sat, vehiculează ideea că președintele este un venetic. Dacă am face abstracție de colhoz, am avea în față cea mai autentică dramă a unui sat și a unor oameni care nu înțeleg de ce nimeni din consătenii lor nu este vrednic de a fi președinte și trebuie să-l accepte pe un cineva venit din altă parte.

Motivul luptei dintre frați, cu implicații din balada *Miorița*, apare în drama lui D.Matcovschi abia schițat, dar numai la o citire atentă se poate sesiza că aceasta este lupta pentru putere dintre președintele venit și localnicul Ilarion. În acest context, Dumitru Matcovschi se dovedește a fi un novator al explorării tematicii rurale, el transfigurând artistic probleme sociale și morale și nu s-a temut să rostească niște adevăruri, pe care alții nu au avut curajul să le aștearnă pe hârtie. Ne convingem și azi că lupta pentru putere ne urmărește ca un blestem și nu rareori ne pomenim în rolul lui Ilarion, întrebându-ne:

„De ce altul și nu eu?”. Astfel încât personajul lui D.Matcovschi capătă valențe social-istorice și morale, rămânând, în acest sens, actual.

Președintele, ca personaj al acțiunii dramatice, apare doar în finalul piesei. Este adus în brațe – aproape mort – și nu mai poate fi salvat, un aspect asemănător cu personajul druțian din *Păsările tinereții noastre*. Pe parcursul desfășurării acțiunii se discută în contradictoriu despre modul lui de a conduce satul și, în cele din urmă, ajungem să-l simpatizăm pe acest tânăr, prin mijlocirea căruia autorul și apoi regizorul transmit valori morale, precum cinstea, sentimentul datoriei ș.a. În acest context, un rol anume îi revine motivului mioritic al maicii bătrâne, prin intermediul căruia se accentuează relația dintre mamă și fiu, se introduce elementul liric-dramatic în desfășurarea acțiunii și este caracterizat mai amplu personajul – președintele. El pledează pentru curățenia morală a omului, luptă contra bețiilor și scandalurilor unor săteni, iar altora, carieriști din fire, căuta să le îndrepte cusururile.

În drama *Tata* (1979) este prezentat ca fundal al acțiunii același sat, doar că de data aceasta denumirea lui este precizată, iar acțiunea are loc în anii '70.

În acțiunea piesei *Tata* nu se afișează un conflict deschis, fățiș, ci unul psihologic-social. Personajele devin astfel purtătorii unei acțiuni directe, evidențiind sensul adânc al dramei pierderii valorilor morale și sociale. Personajul principal, Lisandru, este prezentat în încercarea de a depăși condiția singurătății, un aspect specific din societate la acel timp. Anume din cauza solitudinii Lisandru începe să trăiască mai ales cu amintirile, cu imaginea prietenilor morți cândva. Una din aceste fantome ale trecutului este Imanuil-Păcală, personaj cu afinități din etosul popular, o întruchipare a geniului hăzos și bun al poporului, fără de care nu poate fi conceput nici eterna trecere peste năpaste și nici nemoartea râsului și a voioșiei sale.

Funcția artistică a personajului Imanuil, poreclit Păcală, este de a demonstra soarta generației care a cunoscut în viața ei și traiul în două țări diferite, și luptele pe front, și condițiile existenței, mai ales cele sufletești, după război. Piesa finalizează cu un cântec ce transmite în ansamblu tragedia tuturor personajelor, acest cântec este durerea mistuitoare strigată cu glas tare, o durere a dragostei neîmpărtășite și a disperării.

Astfel, piesele lui D.Matcovschi prezintă țăranul în ambianța lui firească, cu problemele, grijile și aspirațiile lui, autorul conturând cu măiestrie subtilitățile sufletești ale personajelor. Ne convingem, totodată, că unele probleme abordate de autor în anii '70-'80 rămân și azi caracteristice cotidianului rural.

Referințe:

1. GRAMA, S. *Dramaturgia autohtonă din anii 1960-1970 pe scena teatrelor din Moldova*. Chișinău: Lumina, 2010, p.103-107.
2. TĂZLĂUANU, V. *Măsura de prezență*. Chișinău: Hyperion, 1991, p.44-45.

*Recomandat
Ana GHILAȘ, dr., conf.univ.*

ARTE POETICE ÎN LIRICA IRINEI NECHIT

Angela LANGA, *Facultatea de Litere*

Reprezentantă a generației '80, Irina Nechit propune o poezie postmodernistă, în care coexistă elemente ale cotidianului, atitudini desentimentalizate și simboluri ale liricii feminine.

Artele poetice ale autoarei aduc în lumină esența acestui tip de poezie, îi stabilesc trăsăturile principale. Irina Nechit încearcă să-și definească propria poezie, configurându-i conținutul imagistic prin intermediul unui eu liric impersonal, în ipostază de creator, ajutat de „o cameră de luat vederi” [1].

În textele de *ars poetica* din volumul de debut *Șarpele mă recunoaște*, autoarea valorifică simboluri biblice, legate de cunoașterea prin creație. Personajul liric din emblematica poezie *Fumul învăluie femeia*, așezat „sub Pomul Cunoașterii,/ încă verde și/ de mii de ori mai stufos/ decât era/ cu mii de ani/ în urmă,” are certitudinea blagiană că prin *lumina sa sporește a lumii taină*, se percepe drept o iminentă verigă din lanțul cunoașterii. Abia intrat în câmpul poeziei, eul liric al autoarei se delimitează de confrăți printr-un „zid fumuriu”, ce „sfârșește în paradis”. Motto-ul „Dacă începi ceva,/ ai grijă/ să-ți închei socotelile singur” face dovada mobilizării interioare a personajului, care se arată sigur de sine.

Între femeie și șarpe („stăpânul femeilor, arhetip fundamental legat de izvoarele vieții și ale imaginației” [2]) s-a făcut o înțelegere. În consecință, femeia a avut atingere de primele cuvinte, șoptite de șarpe. De atunci, prin veacuri „Femeia vorbește mult/ pentru a uita spusele șarpelui”. Prin urmare, cuvântul este, întâi de toate, apanajul femeii. Ea deține arta potrivirii lui. Intertextul biblic, subiacent liricii Irinei Nechit, sugerează ideea că femeia are ceva de spus în poezie.

Raportul femeie–șarpe–poezie este reluat în *Șarpele mă recunoaște* prin imaginea metonimică șarpe–poezie („Versuri foșnesc prin rămuriș”). Intenția personificatoare, evidentă în versul „Poezia mușcă dintr-un măr,” creează impresia identificării eului liric feminin cu poezia. Ea devine principiu de viață, ispită, dar este și ispitită. Critica literară a remarcat că Irina Nechit este poeta ce „se insinuează în vocile ființei și lucrurilor care populează sfera existențialului ei”[7]. În timp ce naratologii vorbesc despre decesul autorului, și în spațiul liricii autorul trece pe planul secund, lăsând tot mai mult loc poeziei, care parcă se face cu sine și de la sine. În concepția unui imaginar pliat pe arhetipuri, poezia Irinei Nechit își naște autoarea: „Și târându-se prin foșnete, mă naște”.

Concluzia-poantă de la sfârșitul poemului („Șarpele mă recunoaște”) situează, neașteptat, poezia în seria textelor cu mesaj. Ca un amfritron al creatorilor, șarpele îl binecuvântează pe noul poet, îi recunoaște și-i apreciază eforturile, îi confirmă statutul. Versurile sugerează și mișcarea ondulată, circu-

lară a șarpelui. Se conturează o sferă care închide în interiorul ei componentele poezie–autor, asemeni unui lanț trofic. Este vorba de cercul-aură, cercul protector care împiedică poezia să se dezintegreze. Semnificativă este imaginea cercului care se naște din sine, la fel ca eul liric, născut de propria operă.

Poemul *Aviz la redacție* face parte, de asemenea, din textele de *ars poetica*. Aici ni se revelează esența poeziei postmoderniste: „Vi se permite orice:/ să vă chirciți în fotoliu/ și să vă ardeți unghiile în scrumieră,/ să vărsați cafeaua pe articolul de fond/ ori să vă împiedicați de luciul parchetului/ muștrând secretara/ pentru costumul său insuportabil”. Poezia consemnează cele „mai irelevante fapte, obiecte din câmpul de percepție, ocupații casnice, activități monotone de peste zi” [5] – consecință a refuzului „temelor înalte” [5]. Autoarea cultivă o poezie a cotidianului, a prozaicului, face poezie din rutina zilnică, din incidente și banalități. Poezia devine „spectacol regizat de eu”-ul liric [1], spectacol al unei vieți simple și nepretențioase. Fiecare text pare o întâmplare biografică, relatată amănunțit.

Se distinge în poezia Irinei Nechit „imperativul abandonării filonului sentimentalizant-melancolic” [5], specific optzeciștilor basarabeni: „Și dacă mai suportați mirosul/ de sânge dizolvat în cerneală,/ puneți degetul pe rană/ sau punctual pe „i”/ Numai să nu miroșiți a lacrimi,/ să nu izbucniți în răs./ Metaforele sunt interzise,/ bocetul (în scris și oral) - / i n t e r z i s i !”. Rostirea directă, nemascată a adevărului cadrează cu paradigma optzecismului românesc. Nota personală a liricii I.Nechit este dată de concizia stilului, de sobrietatea limbajului, de luciditatea eului rostitor. Invocând poemul *Mirosul de sânge*, criticul timișorean Adrian D. Rachieru afirmă că „stările nu ating acea intensitate bolnăvicioasă” [6], iar personajul liric își asumă izgonirea din poezie a lamentațiilor, a bucuriilor gesticulate spectaculos.

Autoarea cultivă cu atenție o poezie tranzitivă, în care se renunță la aluzie, la sensuri ermetizate. O poezie delicată care captivează „citorul prin sonorități insolite”, iar „versul are forța unei formule magice”, deoarece „versurile nu se fac cu idei, ci cu cuvinte” [3]. Exactitatea rostirii este condiția *sine qua non* a scriiturii Irinei Nechit. Poezia exclude *accesoriile verbale*. Se stabilește un nou raport între emoția trăită și exprimarea ei, observându-se „o dereglare a simțurilor, dar o reglare a limbajului” [5]. Limbajul poetic trebuie să fie o haină materială a gândirii, nu a simțirii. Forța sentimentului cedează în fața judecății lucide. Aceasta este o trăsătură definitorie pentru creația Irinei Nechit. „Schimbarea regimului termic” [4] o singularizează pe autoare în contextul literar basarabean, căci „(dacă axa poetelor de pe Bâc este înclinată – cu două-trei excepții – spre Polul Sud al Inimii, Irina Nechit tinde către Polul Nord al Gândirii)”, afirmă poetul Emilian Galaicu-Păun [4]. Pe bună dreptate, artele poetice ale Irinei Nechit se pliază pe dimensiunile esențiale ale paradigmei postmoderniste: caracter insolit, lucid, cerebral. Versurile anunță o sensibilitate poetică originală, care va excela în volumele următoare.

Referințe:

1. BÎLICI, L. Eul liric impersonal în lirica contemporană. *Analele Științifice ale USM, Seria Științe Filologice*, 2005, p.76-81.
2. CHEVALIER, J.; GHEERBRANT, A. *Dicționar de simboluri*. București: Artemis, vol.3. P-Z, p.308-312.
3. FRIEDRICH, H. *Structura liricii moderne*. București: Univers, p.140-143.
4. GALAICU-PĂUN, Em. *Poezia de după Poezie*. Chișinău: Cartier, 2012, p.137.
5. LEAHU, N. *Poezia generației '80*. Chișinău: Cartier, 2012, p.114-145.
6. RACHERU, A.D. Poezi din Basarabia în arcadia interbelică (III). Irina Nechit: între suferință și așteptare. *Convorbiri Literare*, 2009, nr.12(168), p.69-70.
7. ȘLEAHTIȚCHI, M. *Cerc deschis. Literatura română din Basarabia în postcomunism*. Iași: Timpul, 2007, p.138.

Recomandat

Maria ȘLEAHTIȚCHI, dr., conf.univ.

MIJLOACE LINGVISTICE DE EXPRIMARE A POSESIEI ÎN LIMBA ROMÂNĂ

Dorina DZUBEȚCHI, Facultatea de Litere

În lingvistica actuală, se remarcă o schimbare de paradigmă: de la accentul pus pe studiul acontextual al sistemului limbii pe utilizarea limbajului într-un context determinat. În acest sens, studiul mijloacelor de exprimare a posesiei în limba română prezintă interes, dat fiind că româna dispune de o gamă variată de modalități de redare a relației de posesie. În plus, tipurile de restricții semantice, frecvența sau amploarea unui fenomen, specializarea unei construcții pentru un anumit nivel al limbii, individualizează limba între alte limbi romanice.

Am pus accentul pe investigarea anumitor mărci ale posesiei: articolul posesiv, pronumele și adjectivul posesiv, grupul nominal, în structura căruia intră cazul genitiv și dativul posesiv, verbul *a posedea* și sinonimele lui, substantive ce exprimă relația de posesie, unități frazeologice și locuțiuni, adjective derivate cu semnificație de posesie și termeni juridici cu semul *+posesie*.

Conform afirmației cercetătoarei Dana Niculescu, posesia este definită ca un domeniu semantic descriind o relație binară în care sunt implicate două entități cu funcția de posesor *P* și, respectiv, de obiect posedat *p* [2, p.23].

Am optat pentru o definiție în sens larg a posesiei, considerând oportună precizarea termenului *posesivitate*, de către Gr.Cantemir [1, p.34] care, grație sufixului formativ *-itat(e)*, ca și *reflexivitate*, *tranzitivitate*, *modalitate* etc., înglobează noțiunile generalizate ale actului de atribuire, de intrare în posesie, de parte a unui întreg; pe când DEX face o echivalență semantică între termenii *posesie* și *posesiune*, indicând că posesiune înseamnă: 1. faptul de a posedea (1): stăpânire a unui lucru; de a dispune de ceva. 2. (înv.) proprietate (de pământ) (DEX, 1996: 828).

Fiind un fenomen social, limba reflectă realitatea ambiantă, relațiile umane. Astfel, societatea împărțită pe clase antagoniste, făcând ideal din proprietatea privată, a dezvoltat la folosirea verbului **a avea**, exponent al ideii de proprietate. Definiția termenului juridic, conform art.1846 din Codul civil este: „deținerea unui lucru sau folosința unui drept exercitată, una sau alta, de noi înșine sau de altul în numele nostru”.

În limbă, categoriile posesiei se realizează printr-o serie de mijloace la diferite nivele. Acestea pot fi: posesiune de obiecte materiale, relații de rude-nie, precum și diverse calități fizice, psihice, stări ale subiectului etc.

Dat fiind faptul că posesivitatea este un fenomen polidimensional, această categorie a fost cercetată sub diferite aspecte. De ex., s-au studiat mijloacele lexicale de exprimare a apartenenței (Jurinscaia, Selvestrova), s-au cercetat funcțiile semantice ale cazurilor în limba romană (Ciornîi, 1987); valorile semantice ale atributului substantival în limba română (Grigorescu, 1974) ș.a. S-au făcut încercări de a stabili regulile de utilizare a formelor pronumelui posesiv, persoana a 3-a, singular (*său, sa, săi, sale / lui, ei, lor*) (Iordan; Ciornîi). S-au făcut tentative de a contesta existența în limbă a pronumelor posesive (Manoliu-Manea, 1968) și a adjectivelor posesive (Zdrenghea, 1967).

Relațiile de posesie codate printr-o sintagmă nominală sunt concepute ca presupuziții discursive sau pragmatice. Prin urmare, este necesar ca existența unei asocieri între posesor și obiectul posedat să fie menționată anterior în discurs sau să facă parte din cunoștințele extralingvistice sau enciclopedice ale participanților la situația de comunicare.

În grupul nominal, relația de posesie poate fi exprimată prin intermediul unor categorii funcționale (cazul genitiv, cazul dativ, prepozițiile **a** și **de**), a unei clase lexico-gramaticale specializate pentru codarea posesiei (adjectivul/pronumele posesiv) și a unor elemente lexicale care au valoarea unui predicat de posesie (prepozițiile **la, de la, cu**). Funcția de a coda o relație de posesie ocupă un loc central între valorile cazului genitiv, ale prepoziției **a** și ale adjectivului/pronumelui posesiv. În ceea ce privește cazul dativ, prepoziția funcțională **de** sau prepozițiile lexicale **la, de la, cu**, sensul de posesie este secundar.

Cazul genitiv se caracterizează prin varietatea cea mai mare de funcții semantice, posibilitatea de codare nu numai a posesorului (cartea Mariei), ci și a obiectului posedat (țara lălelelor).

Analiza structurii cu dativ posesiv a relevat faptul că posesorul constituie o relație tematică, nu un rol theta. Cliticul în cazul dativ poate exprima simultan mai multe relații tematice, de exemplu: țintă și posesor (Îmi dă cartea înapoi), beneficiar și posesor (Îi repar *radioul*), experimentator și posesor (Mi-au venit turiștii la *pensiune*). Structura cu clitic pronominal în cazul acuzativ (Mă doare capul) este specifică limbii române. Este o construcție limitată la codarea a două tipuri de relații de posesie: relația partitivă și posesia propriu-zisă, limitată la clasa lexicală a obiectelor de vestimentație (Mă închei la *guler*).

Mijloacele lexicale principale de exprimare a sensului de posesivitate se construiesc cu verbele **a avea**, **a poseda**, locuțiunile **a fi (a se afla) în posesia a ceva**, precum și **a da**, **a lua**, iar, în unele cazuri și verbul **a fi**. În dependență de tipurile și formele gramaticale ale lexemelor cu care intră în contact, verbul **a avea**, bunăoară, poate exprima circa 30 de nuanțe semantice diferențiale.

Analiza semică a verbelor posesive permite să se evidențieze dintre acestea semul integral al posesivității, precum și o serie de seme diferențiale, caracteristice pentru fiecare din grupurile evidențiate în genere și pentru verbele din cadrul fiecărui grup în special.

În sfera constituenților lexicali ai mijloacelor de exprimare a posesiei în limba română intră și o serie de substantive, care pot exprima în virtutea componenței lor morfematice, situația de posesivitate în deplina ei componență (*P Rpos p*) sau numai posesorul, sau numai predicatul posesiv, sau numai obiectul posedat.

Substantivele sunt apte să exprime toți componențele actului de posesivitate, însă acest proces poartă un caracter limitat, deoarece nu orice situație de posesivitate poate fi exprimată prin intermediul numelui, ponderea lexemelor verbale în această privință fiind cu mult mai mare, verbele și substantivele posesive interacționând și substituindu-se reciproc, în calitate de mijloace de redare a categoriei posesiei în limba română, contribuie la lărgirea și modificarea posibilităților funcționale ale unităților linguale omogene ale actului vorbirii.

În limba română, în afară de componentele lexicale ale câmpului funcțional-semantic al posesivității (verbele, substantivele, adjectivele și pronumele posesive), ideea de posesivitate o mai pot reda și îmbinările libere de cuvinte, ce constituie așa-numitul grup nominal. În română numele determinat e situat, de obicei, pe planul întâi, adică precedă determinativul, iar cel determinant se află pe planul al doilea, el fiind lămuritor.

În cadrul acestor construcții, situația de posesivitate apare în mod explicit: numele determinat (N1) denumește obiectul posedat, iar determinantul (N2) – posesorul. Relația dintre componentele grupului nominal (GN) poate fi exprimată cu ajutorul articolului substantival la genitiv-dativ.

Câmpul funcțional semantic al posesivității rămâne a fi unul dintre cele mai vaste domenii linguale ce ne furnizează informații despre om prin intermediul diverselor modele de natură sintagmatică și paradigmatică.

Referințe:

1. CANTEMIR, G. *Câmpul funcțional-semantic al posesivității în limba română*. Chișinău, 1998.
2. NICULESCU, D. *Mijloace lingvistice de exprimare a posesiei în limba română*. București: Editura Universității din București, 2008.

*Recomandat
Alexandra GHERASIM, dr., conf. univ.*

STRUCTURI ANAMNEZICE ÎN LIRICA ȘAIZECISTĂ SAU „COPIII ANILOR 30” FAȚĂ ÎN FAȚĂ CU „TEROAREA ISTORIEI”

Eugenia GOLOMOZ, *Facultatea de Litere*

Poezia generației „întoarcerea la izvoare” se înscrie în acele tradiții ale culturii românești și universale care se bazează pe înțelegerea timpului ca un timp ireversibil, istoric, în care memoriei îi revine un rol de liant între cele trei dimensiuni temporale.

Apelul la conștiință și la îndeplinirea totală a rolului acesteia, de a înmagazina cele trei dimensiuni temporale – trecutul, prezentul și viitorul –, asumarea și acceptarea istoriei converg către concluzia lui Emil Cioran din *Schimbarea la față a României*: „Conștiința este cu atât mai cuprinzătoare, cu cât actualitatea ei înglobează mai activ trecutul, încât perspectivismul istoric definește dimensiunile conștiinței. O viziune macroscopică a istoriei te face contemporan tuturor momentelor esențiale ale devenirii umane...” [1] Problematika memoriei și a anamnezei este corelată în viziunea lui Mircea Eliade cu cea a irecognoscibilității sacralului. „Camuflat” în istorie, în timpul fluid al schimbării, istoricul religiilor evidențiază în *Aspecte ale mitului* (capitolul *Mitologia memoriei și uitării*) distincția dintre memorie și aducere-aminte, cea din urmă având forța de a dezvălui originarul, dar și capacitatea de a conduce la recunoașterea ideilor, înțelese ca adevăruri transpersonale și veșnice. Anamneza permite și dezvăluirea sensului și direcției istoriei. Indiferent de natura universului recunoscut (sacru sau profan), indiferent de valorile orizontului redescoperit (trecut înțeles ca timp originar sau ca „antecedent al prezentului”), anamneza proiectează omul în afara timpului său istoric și înseamnă, la Mircea Eliade, revalorizare a timpului prin ieșire din timp. Pentru segmentul de literatură cuprins de cercetarea noastră, perspectiva are un sens invers, întrucât eul liric nu își atribuie o ipostază extra-temporală, ci una intratemporală, finalitatea fiind însă aceeași ca la Eliade – accesul la sensul pe care istoria îl „camuflează”.

Revenind la ipostaza de copil a eului liric, de unde prind contur primele imagini ale vitregiilor istoriei, sesizăm acea stare primordială a copilăriei, numită de Mihai Cimpoi *copilul ca homo ludens*. Profilată pe ecranul unei istorii marcate de violență, chiar și problema foamei din anii 1946-1947 capătă în proiecția vizionară a eului alură ludică, așa cum se desprinde din poezia *Oceanul* de Gr. Vieru. Orizonturile temporale distincte – trecutul și prezentul imediat actului scriptural – converg spre același moment-nod, desemnat cu exactitate de către eul liric: *în patruzeci și șapte*. Starea de lucruri este hiperbolizată în primele versuri, eul-copil mimând involuntar un joc existențial – cel al încercării de a supraviețui foamei prin supradimensionarea

lucrurilor, dar mai ales a *fărâmei de azimă*. Mimând un joc imaginar de copil, eul liric vierean transmite un sentiment al dramatismului trecut prin filtrul sacralității valorilor umane, fapt resimțit de pietatea gestului de a rupe din aceasta doar *jumătate*.

Al doilea timp liric, cel al prezentului, este și el al unei stări de criză, generată de frica repetării destinului tatălui de către fiu. Ca însemn al unui copilării atroce în memoria eului liric, oceanul, odată sfărâmat, reprezintă actul negării trecutului.

Același an cutremurător este evocat de D.Matcovschi în textul *Noi am murit în patruzeci și șapte*.

Revolta eului este declarată fățiș, nu se ascunde sub masca ludicului. Cronologia marcată ferm derivă din teroarea realului în care a fost „aruncat” poporul nostru. De aici și acea atitudine izvorâtă din combustia interioară a eului, multiplicat parcă de un număr infinit de ori și identificat cu întregul națiunii. Sentimentul timpului este determinat de raportul instanței de discurs cu propriul trecut, moment când viața era curmată chiar de la sursa existențială a sa – *laptele din pieptul mamei*. Pentru destinul acestui popor, anul 1947 devine o zonă temporală revolută, pentru că acel an a „înghițit” mai multe generații, punându-le pecetea unei morți organizate.

Citim și aici, pe final de versuri, o fobie îndreptată spre regimul totalitar, stare sedimentată într-un timp care și-a pierdut ordinea. De aici și ideea de ordine interioară, de temporalitate interiorizată voit, întrucât timpul istoriei este un Timp-Moarte, o forță tiranică incapabilă de a mai oferi ființei certitudinea stabilității.

Eul liric șaizeicist, făcând un „flash-back” în universul copilăriei sale, se prezintă ca un martor al celor mai perfide realități de pe urma războiului II mondial, existența sa este cosubstanțială condiției umane vitregite de „cârma vremii”.

Această dimensiune a poeziei „întoarcerii la izvoare” se înscrie perfect pe unda conștiinței timpului și a destinului uman ca dominantă a literaturii postbelice din Basarabia.

Referințe:

1. CIORAN, E. *Schimbarea la față a României*. București: Humanitas, 2001, p.7.

*Recomandat
Tamara CRISTEI, dr., conf. univ.*

ISTORIE ȘI FILOSOFIE

<i>Dmitri CHIABURU</i>	
Societatea de masă și cultura de masă în contemporaneitate	3
<i>Artemis BALAN</i>	
Elemente de arheologie în operele lui Miron Costin	5
<i>Nina BRÎNZAN</i>	
Aspecte antropologice ale comportamentului consumatorului	7
<i>Dorin BALICA</i>	
Fenomenul interculturalității ca produs al globalizării	9
<i>Dina BARCARI</i>	
Semnificația antropologică a raportului sănătate–boală	11
<i>Dumitru OU</i>	
Rostul filosofiei într-o epocă a științei	13
<i>Alexandra GHERTESCU</i>	
Modalități de interpretare a omului și condiției umane în filosofia românească D.D. Roșca și Mircea Eliade	15
<i>Sergiu BEJENARI</i>	
Constructivismul epistemologic	17
<i>Natalia PAȘENCIUC</i>	
Paleoliticul superior dintre Prut și Nistru	19
<i>Victoria VRABIE</i>	
Aspecte antropologice ale violenței simbolice în perioada de tranziție	21

LIMBI ȘI LITERATURI STRĂINE

<i>Natalia ZAHAROVA</i>	
Motivation to study the English language at the university and at the linguistic school	23
<i>Teodora RĂȚOI</i>	
Les méthodes interactives dans la formation des compétences communicatives chez les étudiants	25
<i>Iulia GUȚU (MIAUN)</i>	
Apprentissage des langues étrangères en et pour action: perspective actionnelle et tâches	27
<i>Maria SALAMANDÎC</i>	
La compétence et sa dimension langagière dans les manuels moldaves de FLE	29
<i>Olga OSTAPENCO</i>	
Jane Austen's use of humour to portray women's roles	31
<i>Ina RABACU</i>	
Les moyens d'équivalence des concepts dans le langage du droit des affaires internationales	33